

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการดูแลเอาใจใส่ และการให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จากอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยชะคง รองศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ สีสังข์ ศาสตราจารย์ ดร.สิน พันธุ์พินิจ อาจารย์ ดร.สฤติพร ชูประยูร นางสาววรรณพร ยาไทย นางสาวมาราตี ชัยชนะเดช และคณาจารย์อีกหลายท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ อย่างใกล้ชิดเสมอมา ทำให้การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยได้รับการสนับสนุน อำนวยความสะดวกในการทำวิจัยและรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่งจากนายดิเรก คู่ม้วน ผู้บังคับบัญชา นายวีระ ผลประเสริฐ หัวหน้าฝ่ายแผนงานพัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์ เกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอและเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณเกษตรกร โคจร เกษตรทฤษฎีใหม่ ในจังหวัดนครสวรรค์ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณปราณี บุญอาบ คุณวีระ ค้างเค่น คุณวันเพ็ญ ค้างเค่น เด็กชายอรรถพล เทียนศรี และเด็กชาย กฤษณะพงษ์ เทียนศรี ที่คอยห่วงใยและให้กำลังใจตลอดมานับเป็นสิ่งที่มีความค่าอย่างยิ่ง จนทำให้การวิจัยสำเร็จ ลุล่วงด้วยดี

คุณค่าอันพึงมีจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน หากมีข้อบกพร่องใดๆ ผู้วิจัยขออภัยไว้แต่เพียงผู้เดียว

อรุณ เทียนศรี

พฤษภาคม 2547

ชื่อวิทยานิพนธ์ การตัดสินใจต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์
ผู้วิจัย นางอรุณ เทียนศรี ปริญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยชะคง (2) รองศาสตราจารย์ ดร. สุพันธ์ สีสังข์
 (3) ศาสตราจารย์ ดร.สิน พันธุ์พินิจ ปีการศึกษา 2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (2) ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (3) เจตนคติของเกษตรกรต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ และ 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

กลุ่มตัวอย่างเป็น เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของจังหวัดนครสวรรค์ ปี 2541 และปี 2542 จำนวน 100 ราย เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows

ผลการวิจัยปรากฏผลว่า (1) เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 53.56 ปี สำเร็จการศึกษาภาคบังคับเป็นส่วนใหญ่ สมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.2 คน แรงงานในภาคเกษตรเฉลี่ย 2.4 คน พื้นที่ถือครองเฉลี่ย 31.73 ไร่ อาชีพเดิมส่วนใหญ่ทำนา (2) ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความรู้มากที่สุดเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้จากโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ และแหล่งความรู้พื้นฐานที่เกษตรกรได้รับ อันดับหนึ่ง คือ จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล (3) เจตนคติต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เนื่องจากเกษตรทฤษฎีใหม่ สามารถทำให้ใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ (4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ คือ แรงบันดาลใจของโครงการ เนื่องจากเป็นโครงการพระราชดำริ (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะพบว่าเกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับด้านการผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอและมีข้อเสนอแนะว่าควรให้ภาครัฐสนับสนุนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร สนับสนุนเงินทุนและวัสดุในการดำเนินงาน

คำสำคัญ การตัดสินใจ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกร จังหวัดนครสวรรค์

Thesis title: DECISION MAKING ON PARTICIPATION IN NEW THEORY AGRICULTURAL
PROJECTS BY FARMERS IN NAKHON SAWAN PROVINCE

Researcher: Mrs. Angoon Tiensri; **Degree:** Master of Agriculture (Agricultural Extension);

Thesis advisors: (1) Dr. Somchit Yotakhong, Associate Professor ; (2) Dr. Sunan Seesang; Associate
Professor; (3) Dr. Sint Punpinij , Professor; **Academic year:** 2003

ABSTRACT

The objectives of this study were to (1) examine the socio - economic status of farmers participation in New Theory agricultural project, 2) basic knowledge of farmers participation in new theory agricultural project , (3) attitude of farmers participation in new theory agricultural project, (4) some factors affecting to the decision making of farmers participation in new theory agricultural project, and (5) problems and recommendations of farmers participation in new theory agricultural project.

Research sample comprised of 100 farmers who participation in new theory agricultural project during the years of 1997 and 1998 at Nakhon Sawan Province. The research instrument was the structured interview. Statistics used for research data analysis were frequencies, percentage , mean, standard deviation and ranking by using SPSS for windows program.

The results of the study showed that (1) Most of farmers were male , average age 53.56 years old and graduated a primary education. They had an average 4.2 family members ,family labor had an average 2.4 persons ,and family land holding had 31.73 rai. Most farmers occupation were rice farming ; (2) According to the basic knowledge about new theory agricultural project of farmers were high level. The main source of knowledge came from government agricultural extension agents at district ; (3) Efficiency land used was the important farmers attitude of participation in new theory agricultural project ; (4) They specified that a new theory agricultural project created by King was a first inspiration factors to farmers for decision making participation in the project ; and (5) The problems and recommendations they suggested that a primary problem was not enough water source for farming and farmers needed that the government should supported farming water source, financial funds and operation's materials.

Keywords: Decision making , New theory agricultural projects , Farmers, Nakhon Sawan Province.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับเจตคติในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ.....	28
แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ.....	32
สภาพทั่วไปของจังหวัดนครสวรรค์และบริบทของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์.....	44
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ.....	55
ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่.....	61
ตอนที่ 3 เจตคติต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่.....	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์.....	65
ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจก่อนเข้าร่วม โครงการ เกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์.....	72
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	75
สรุปการวิจัย.....	75
อภิปรายผล.....	77
ข้อเสนอแนะ.....	82
บรรณานุกรม.....	84
ภาคผนวก.....	89
ก หนังสือราชการ.....	90
ข แบบสัมภาษณ์.....	92
ค แบบเฉลย ตอนย่อยที่ 2.1.....	106
ง ภาพแผนภูมิสถิติ.....	108
จ ภาพกิจกรรมและแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ในจังหวัดนครสวรรค์.....	111
ประวัติผู้วิจัย.....	116

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแยกตามอำเภอ.....	51
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม.....	55
ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ.....	57
ตารางที่ 4.3 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่.....	61
ตารางที่ 4.4 แหล่งความรู้พื้นฐานที่เกษตรกร ได้รับเกี่ยวกับ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่.....	62
ตารางที่ 4.5 เจตนคติต่อการเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่.....	64
ตารางที่ 4.6 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่.....	65
ตารางที่ 4.7 ปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่.....	72
ตารางที่ 4.8 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่.....	73

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ภาพที่ 2.1 การแบ่งพื้นที่ตามเกษตรทฤษฎีใหม่.....	18
ภาพที่ 2.2 การแบ่งอัตราส่วนพื้นที่ 10-20-30-40.....	19
ภาพที่ 2.3 รูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่.....	22
ภาพที่ 2.4 แผนที่จังหวัดนครสวรรค์.....	45

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อยู่ในเขตร้อนชื้น มีฝนตกค่อนข้างชุก ในอดีตเมื่อป่าไม้ยังอุดมสมบูรณ์อยู่ น้ำส่วนหนึ่งจะถูกดูดซับไว้ในป่า ส่วนหนึ่งจะไหลลงสู่ดิน อีกส่วนหนึ่งจะถูกเก็บกักไว้ตามที่ลุ่ม ส่วนที่ขังอยู่ในหนอง คลอง บึง และอ่างต่างๆ ก็จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในช่วงฤดูแล้ง ต่อมาระบบนิเวศเปลี่ยนไป ป่าไม้ถูกทำลาย ถูกถากถางเพื่อการเกษตรและกิจกรรมต่างๆ เมื่อฝนตกลงมาน้ำไหลลงสู่ที่ต่ำอย่างรวดเร็วเพราะไม่มีที่เก็บกัก แต่เมื่อกระทบสิ่งกีดขวางก็ทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันอย่างรุนแรง เมื่อน้ำทำไหลลงทะเลหมดและไม่มีน้ำจากป่ามาเติม แหล่งน้ำธรรมชาติก็เหือดแห้ง จึงทำให้เกิดแห้งแล้งและขาดน้ำอุปโภคบริโภคอยู่เสมอ เกษตรกรที่อยู่ในสถานะดังกล่าว โดยเฉพาะชาวนาที่อยู่ในเขตใช้น้ำฝน จึงได้รับความเดือดร้อน ผลิตผลเสียหายเป็นประจำและไม่พอเลี้ยงชีพ ต้องอพยพทิ้งถิ่นฐานไปหารายได้ ในเมืองใหญ่ ๆ และเกิดปัญหาสังคมตามมา (กระทรวงศึกษาธิการ 2542: 49-50)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทอดพระเนตรเห็นสภาพความเป็นจริงของปัญหาต่างๆ ดังกล่าวพระองค์จึงทรงมีแรงคลพระราชาहत्यที่จะมีชัยสรूपถึงความจำเป็นในการจัดหาแหล่งน้ำในไร่นาว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตของราษฎร จึงทรงคิดวิธีเก็บกักน้ำ เพื่อการเกษตรและวิธีการใช้น้ำกับดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยพระราชทานแนวพระราชดำริ“ทฤษฎีใหม่” ได้ทรงโปรดให้มีการทดลองขึ้นเป็นรูปธรรมที่พื้นที่ต่างๆ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2539: 403)

ตามที่ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยได้มีการชะลอตัวตั้งแต่ปี 2539 และส่งผลกระทบต่อภาวะว่างงานในประเทศไทย คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2540 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนิน โครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามแนวพระราชดำริ (www.moac.go.th) โดยให้การช่วยเหลือแรงงานที่ว่างงานหรือถูกเลิกจ้างที่เดินทางกลับภูมิลำเนาและประสงค์จะประกอบ อาชีพด้านการเกษตรให้ได้ทำงานมีอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืน โดยให้กำหนดกิจกรรมและแผนปฏิบัติระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาวรวมทั้งให้คำแนะนำและกำกับดูแลหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อให้ดำเนินการเป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2541: 9)

จังหวัดนครสวรรค์ เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาทางการเกษตร เพื่อแก้ไขปัญหาในด้านความเสถียรของธรรมชาติ ศัตรูพืช การชลประทานไม่ดี ทำให้เกษตรกร ประสบปัญหาความยากจน ปัญหานี้สืบเนื่อง การอพยพทิ้งถิ่นฐาน ไปหาที่ทำกินใหม่ เป็นต้น ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้จึงมีหลักการที่ว่า จะทำอย่างไรให้เกษตรกรสามารถพัฒนาอาชีพ การเกษตร โดยใช้ที่ดินซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดเพิ่มผลผลิตเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ให้มีความเป็นอยู่ใน ระดับกินพอกินอยู่พอกิน แนวทางนี้ตรงกับหลักการของระบบเกษตร “ทฤษฎีใหม่” เพราะเป็นรูปแบบ การเกษตรที่มีความหลากหลายของผลผลิตเพื่อลดความเสี่ยงด้านต่างๆ ลง (ชลัยรัตน์ เพชรรัตน์ 2545:2) ทำให้เกษตรกรมีความมั่นคงมากกว่าการทำนาเพียงอย่างเดียว เกิดรายได้สูงขึ้น ทำให้ไม่ ละทิ้งถิ่นฐานเข้ามาทำงานในเมืองและเกิดความสมดุลของระบบเกษตรนิเวศ (agroecosystem) โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่จึงเกิดขึ้น

จากสภาพปัญหาพื้นที่ในจังหวัดนครสวรรค์ ส่วนใหญ่อยู่นอกเขตพื้นที่ชลประทาน เกษตรกรประกอบอาชีพหรือปลูกพืชปีละครั้ง ซึ่งทำให้เกษตรกรประสบปัญหาความยากจน ปัญหานี้สืบเนื่อง การอพยพทิ้งถิ่นฐาน เป็นต้น การที่เกษตรกรจะตัดสินใจปรับระบบการผลิตจากที่เคยปฏิบัติ อยู่เดิม ไปสู่กิจกรรมอื่นนั้น จำเป็นต้องมีข้อมูลขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประกอบอาชีพ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาอย่างมีหลักการแต่ในสภาพความเป็นจริงเกษตรกร โดยทั่วไปส่วนใหญ่ จะดำเนินการผลิตตามเพื่อนบ้านหรือตามรูปแบบที่เคยปฏิบัติกันมาทำให้การตัดสินใจในแผน การผลิตของเกษตรกรอยู่ในภาวะที่เสี่ยง โดยเฉพาะความไม่แน่นอนของตลาดและราคาผลผลิต ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจและแรงบันดาลใจหาแนวทางเพื่อต้องการทราบผลการตัดสินใจ เข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จึงได้ทำการวิจัยเรื่อง “การตัดสินใจต่อการเข้าร่วม โครงการ เกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ในจังหวัดนครสวรรค์”

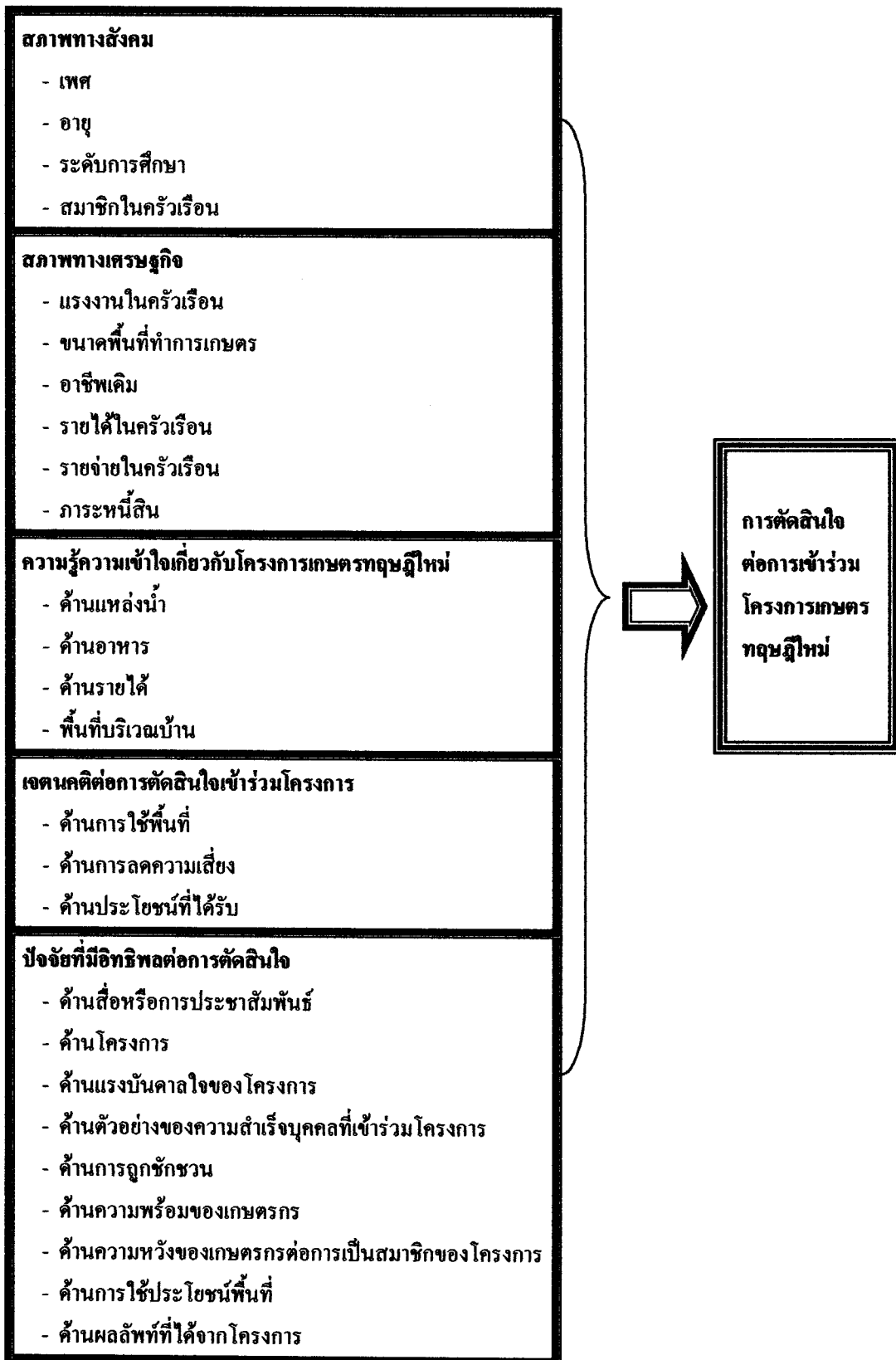
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการ เกษตรทฤษฎีใหม่
- 2.2 เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
- 2.3 เพื่อศึกษาเจตนาตัดสินใจของเกษตรกรต่อการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการเกษตร ทฤษฎีใหม่
- 2.4 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของ เกษตรกร

2.5 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจก่อนเข้าร่วมโครงการ
เกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการตัดสินใจต่อการเข้าร่วมโครงการ
เกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ เนื่องจากการศึกษากับเกษตรกรที่
ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการแล้ว การวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดเค้าโครงกรอบแนวคิดการวิจัย (conceptual
framework) ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษาการตัดสินใจต่อการเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งมีประชากรที่เข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในปี 2541 และปี 2542 จำนวน 241 ราย ครอบคลุมพื้นที่ทุกอำเภอในจังหวัดนครสวรรค์ คือ 13 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ทำการศึกษทั้งสิ้น จำนวน 100 ราย

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัย ได้กำหนดศัพท์ที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะขึ้น ดังนี้

5.1 เกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง การจัดระบบกิจกรรมไร่นาในพื้นที่ โดยแบ่งเป็น 4 ส่วนคือ พื้นที่ทำนา พื้นที่สระน้ำ พื้นที่ปลูกพืชแบบผสมผสานและที่อยู่อาศัย ในอัตราส่วน 30:30:30:10 หรือใกล้เคียง ซึ่งก่อให้เกิดการผสมผสานและเกื้อกูลในการผลิตโดยใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่ในไร่นาอย่างเหมาะสมเกิดประโยชน์สูงสุด

5.2 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่ตัดสินใจเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นเกษตรกรที่ผ่านการพิจารณาจากสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์ และ คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน

5.3 การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการคิด พิจารณาและตกลงใจเลือกทางเลือกใด ทางเลือกหนึ่ง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ

5.4 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต หมายถึง การสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากโครงการ เกษตรทฤษฎีใหม่มี 3 ลักษณะ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มแปลงสาธิตทดลอง ให้การสนับสนุนการขุดสระน้ำเต็มสัดส่วนพร้อม กับปัจจัยการผลิต รายละไม่เกิน 5,000 บาท

กลุ่มที่ 2 กลุ่มเครือข่ายโครงการ ให้การสนับสนุนการขุดสระน้ำให้บางส่วนพร้อม กับปัจจัยการผลิต รายละ ไม่เกิน 5,000 บาท

กลุ่มที่ 3 กลุ่มริเริ่มโครงการให้การสนับสนุนการปัจจัยการผลิตอย่างเดียว รายละ 5,000 บาท

5.5 ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร หมายถึง ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ที่เป็นของ

ตนเอง โดยไม่รวมพื้นที่เช่าทำการเกษตร

5.6 ขนาดแรงงานในครัวเรือน หมายถึง จำนวนแรงงานในครัวเรือนทั้งหมดที่เป็น
แรงงานในการเกษตร

5.7 รายได้ของครัวเรือน หมายถึง รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน ได้แก่ ค่าแรงและ
เงินเดือน กำไรสุทธิ รายได้จากทรัพย์สิน เงินช่วยเหลือ รายได้ที่ไม่เป็นตัวเงินและรายรับที่เป็น
ตัวเงินอื่นๆ

5.8 รายจ่ายของครัวเรือน หมายถึง รายจ่ายทั้งหมดของครัวเรือนทั้งในภาคการเกษตร
และนอกภาคการเกษตร

5.9 หนี้สิน หมายถึง หนี้สินทั้งหมดที่มีอยู่ในระบบและหนี้สินที่มีอยู่นอกระบบ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ ดังนี้

6.1 ทำให้ทราบสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการและ
นำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนโครงการ

6.2 ทำให้ทราบความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการและสามารถนำไปใช้ในการ
การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการได้

6.3 ทำให้ทราบเจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและสามารถนำไปใช้ในการ
การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการได้

6.4 สามารถทำให้ทราบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตร
ทฤษฎีใหม่

6.5 สามารถใช้เป็นประโยชน์โดยตรงแก่ผู้บริหารของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์
จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย

6.6 สามารถใช้เป็นแนวทางประกอบการพิจารณากำหนดคนนโยบายของกระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ในแต่ละโครงการเพื่อที่จะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรต่อไป

6.7 สามารถใช้เป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษาวิจัยในโอกาสต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการตัดสินใจต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารทางวิชาการ ตำรา บทความวารสาร internet และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

1. โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
2. แนวคิดเกี่ยวกับเจตคติในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ
4. สภาพทั่วไปของจังหวัดนครสวรรค์และบริบทของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ในเรื่องนี้จะกล่าวถึง ความเป็นมาของโครงการ หลักการของโครงการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ระบบการเกษตรทฤษฎีใหม่ และแนวทางในการดำเนินโครงการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความเป็นมาของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

แรงดลพระราชหฤทัยในเรื่องนี้เกิดจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรในภาคอีสาน บริเวณพื้นที่บ้านกุดดอแก่น ตำบลกุดสิมคุ้มใหญ่ อำเภอลำดวน จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2535 ซึ่งทรงพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานพระราชดำรัสแก่บรรดาคณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคลในวโรกาสวันเฉลิมพระชนพรรษา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2535 ณ ศาลาดุสิตนาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต ว่า “...ถามชาวบ้านที่อยู่ที่นี่ว่าเป็นอย่างไรบ้างปีนี้ เขาบอกว่าเก็บข้าวได้ แล้วข้าวก็อยู่ตรงนั้น กองไว้ เราก็ได้ดูข้าว ข้างนั้นมีรวงจริง แต่ไม่มีเมล็ดหรือรวงหนึ่งมีซีกสองสามเมล็ดหมายความว่า 1 ไร่ คงได้ประมาณซีกถึงเดี๋ยวลือหรือไม่ถึงถึงต่อไร่ ถามเขาทำไมเป็นอย่างนี้เขาบอกว่าเพราะไม่มีฝนเขาปลูกกล้าไว้แล้วเมื่อขึ้นมาก็ปักดำ ปักดำไม่ได้เพราะว่าไม่มีน้ำ ก็ปักในทรายทำรูในทรายแล้วปักลงไป เมื่อปักแล้วตอนกลางวันก็เฉา มันงอกลงไป แต่ตอนกลางคืนก็ตั้งตัวตรงขึ้นมาเพราะมีน้ำค้างในที่สุดก็ได้แต่รวงแต่ไม่มีเมล็ดข้าวเท่าไร อันนี้เป็นบทเรียนที่ดี...” แสดงให้เห็นว่า ข้าวนี้เป็น

พืชแข็งแรงมากขอให้ได้น้ำค้างก็พอ แม้จะเป็นข้าวธรรมดาไม่ใช่ข้าวไร่ ถ้าหากเราช่วยเขาเล็กน้อยก็สามารถที่จะได้ข้าวมากขึ้นหน่อยที่จะกิน ฉะนั้นโครงการที่จะทำมิใช่จะต้องทำโครงการใหญ่โตมากนักจะได้ผลทำเล็กๆ ก็ได้ จึงเกิดความคิดขึ้นมาว่าในที่เช่นนั้น ฝนดีพอสมควรแต่ลงมาไม่ถูกระยะเวลาฝนทิ้งช่วง ข้าวก็ไม่ดี จากพระราชดำรัสข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการที่ทรงรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากปัญหาข้อเท็จจริงแล้วทรงวิเคราะห์เป็นแนวทฤษฎีว่า “...วิธีการแก้ไขก็คือต้องเก็บน้ำฝนที่ตกลงมา ก็เกิดความคิดว่าอยากลองดูสัก 10 ไร่ ในที่อย่างนั้น 3 ไร่ จะเป็นบ่อน้ำ คือเก็บน้ำฝน แล้วถ้าจะต้องปลูกด้วยพลาสติกก็ปลูกด้วยพลาสติก ทดลองดู แล้วอีก 6 ไร่ ทำเป็นที่นา ส่วนที่เหลือเป็นบริการ หมายถึง ทางเดินหรือกระต๊อบหรืออะไรก็ได้ แต่หมายความว่าน้ำ 30 เปอร์เซ็นต์ทำนา 60 เปอร์เซ็นต์ ก็เชื่อว่าถ้าเก็บน้ำได้ จากเดิมที่เก็บเกี่ยวข้าวได้ประมาณ ไร่ละ 1-2 ถัง ถ้ามีน้ำเล็กน้อยอย่างนั้น ก็ควรจะเก็บเกี่ยวข้าวได้ไร่ละประมาณ 10-12 ถัง หรือมากกว่า...” ในเวลาต่อมาได้พระราชทานพระราชดำริให้ทำการทดลอง “ทฤษฎีใหม่” เกี่ยวกับการจัดการดินและแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรขึ้น ณ วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ม.ป.ป.: 2)

เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงเริ่มประเดิมกิจกรรมมูลนิธิชัยพัฒนาและพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับ “การพัฒนาแบบใหม่” โดยการจัดตั้งศูนย์ศึกษา การพัฒนาเป็นต้นแบบเพื่อการพัฒนาการเกษตรและเพื่อประสานความร่วมมือระหว่าง วัตถุประสงค์และรัฐ ในบริเวณที่ดินใกล้กับวัดชัยมงคล ตำบลห้วยบง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปัญหา คุณภาพดินเสื่อมโทรมและการขาดแคลนน้ำในไร่นาอันเป็นปัญหาหลักเฉพาะหน้าของเกษตรกรไทยทั่วไปซึ่งจะ โยงใยไปถึงปัญหาผลผลิตตกต่ำ ปัญหาการขาดแคลนทุน ปัญหาหนี้สินและปัญหาเศรษฐกิจอื่นๆ ตามมา (ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และทรัพยากร 2544 :48) โดยใช้ขนาดที่ดินเฉลี่ยของราษฎรหนึ่งครอบครัว มีที่ดินประมาณ 10-15 ไร่ แบ่งดินออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่งเป็นที่ดินร้อยละ 30 คุ้งสระน้ำ มีความลึกประมาณ 4 เมตร ขนาดบรรจุน้ำได้โดยประมาณ 10,000 ลูกบาศก์เมตร ส่วนที่สองเป็นที่ดินร้อยละ 60 สำหรับพื้นที่ทำการเกษตร โดยปลูกข้าว ร้อยละ 30 และปลูกพืชไร่พืชสวนร้อยละ 30 ส่วนที่สามเป็นที่ดินร้อยละ 10 สำหรับสร้างที่อยู่อาศัยและบริเวณลานบ้าน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2539: 405-406)

ตามที่ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยได้มีการชะลอตัวตั้งแต่ปี 2540 และส่งผลกระทบต่อภาวะว่างงานในประเทศไทย ทำให้มีการคาดหมายว่าปัญหาการว่างงานจากการเลิกจ้างจะรุนแรงมากขึ้น ภาคเกษตรเป็นภาคหนึ่งที่มีศักยภาพในการรองรับปัญหาการว่างงาน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2541: 9) คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2540 เห็นชอบแผนปฏิบัติการบรรเทา ปัญหาการว่างงาน เสนอโดยกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และได้กำหนดให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบในแผนปฏิบัติการระยะยาว ให้ดำเนินการในโครงการเกษตรเพื่อรองรับแรงงานที่กลับสู่ชนบท ภายใต้โครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามแนวพระราชดำริ โดยให้การช่วยเหลือแรงงานที่ว่างงานหรือถูกเลิกจ้างที่เดินทางกลับภูมิลำเนาและประสงค์จะประกอบอาชีพด้านการเกษตรให้ได้ทำงานมีอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืน โดยให้กำหนดกิจกรรมและแผนปฏิบัติทั้งระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว รวมทั้งให้คำแนะนำและกำกับดูแลหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อให้ดำเนินการเป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้

สรุป ความเป็นมาของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นโครงการที่เกิดจากแรงคลพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในครั้งที่เสด็จไปเยี่ยมราษฎรที่ภาคอีสาน ต่อมาได้พระราชดำริให้ทำการทดลอง “ทฤษฎีใหม่” เกี่ยวกับการจัดการดินและแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรขึ้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ต่อมาปี 2539 ภาวะเศรษฐกิจของไทยเกิดการชะลอตัว ส่งผลกระทบต่อภาวะการว่างงาน ในปี 2540 คณะรัฐมนตรีได้มีมติกำหนดให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับผิดชอบในแผนระยะยาว ให้ดำเนินโครงการเกษตรเพื่อรองรับแรงงานที่กลับสู่ชนบท ภายใต้โครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่”ตามแนวพระราชดำริ

1.2 หลักการของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

1.2.1 ความสำคัญของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

สำนักงาน กปร. (2540: อ้างถึงใน สิน พันธุ์พินิจ 2544: 284) ทฤษฎีใหม่ มาจากพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นให้เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกบ้าน มีพื้นที่ทำนา พื้นที่เพาะปลูกพืชผักสวนครัวและที่ขุดสระน้ำ เกษตรกรที่ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ต้องมีที่ดินเป็นของตนเอง ประมาณ 10-15 ไร่ โดยแบ่งพื้นที่ทั้งหมดออกเป็นสัดส่วนร้อยละ 30-30-30-10

ส่วนที่ 1 พื้นที่เฉลี่ยประมาณ 3 ไร่ (ร้อยละ 30) สำหรับขุดสระน้ำเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตรเพาะปลูก โดยขุดลึกประมาณ 4 เมตร จะสามารถรับน้ำได้ถึง 19,000 ลูกบาศก์เมตร นอกจากใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภคแล้ว ยังใช้สำหรับเลี้ยงปลา ปลูกพืชริมสระเพื่อเพิ่มรายได้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณการใช้น้ำในฤดูแล้งไว้ว่าต้องใช้น้ำประมาณ ไร่ละ 1,000 ลูกบาศก์เมตร ฉะนั้นพื้นที่ปลูกพืชในส่วนที่สองแปลงละ 5 ไร่ (รวม 10 ไร่) จะใช้น้ำประมาณ 10,000 ลูกบาศก์เมตร ที่เหลือก็จะสำรองไว้ใช้อย่างอื่น

ส่วนที่ 2 พื้นที่เฉลี่ยประมาณ 10 ไร่ (ร้อยละ 60) ใช้สำหรับเป็นพื้นที่ทำการเกษตร โดยแบ่งพื้นที่ปลูกพืชไร่และพืชสวนต่างๆ ออกเป็น 2 ส่วน คือ พื้นที่เฉลี่ยประมาณ 5 ไร่

(ร้อยละ 30) ทำนา และพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 5 ไร่ (ร้อยละ 30) ปลูกพืชไร่ พืชสวนตามสภาพท้องถิ่น และภาวะตลาด

ส่วนที่ 3 พื้นที่เหลือเฉลี่ยประมาณ 2 ไร่ (ร้อยละ 10) ใช้เป็นที่อยู่อาศัยปลูก พืชผักสวนครัวเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนเป็นคันดินหรือคูคลองและถนนหนทาง

วัลลพ พรหมทอง (2543: 12) กล่าวว่าเกษตรทฤษฎีใหม่ มีความสำคัญ และความจำเป็นต่อประเทศชาติยิ่ง ความสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่ สรุปได้ดังนี้

1) เกษตรทฤษฎีใหม่สามารถลดและแก้ปัญหาภัยแล้งได้ เพราะหลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ การขุดสระน้ำเพื่อกักเก็บน้ำในช่วงที่มีฝนสำหรับเก็บไว้ใช้ในการเกษตร ในเวลาที่ขาดแคลน ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรในเขตน้ำฝนของภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีน้ำไว้ใช้การเกษตรในยามที่ขาดแคลน นับว่าเกษตรทฤษฎีใหม่นี้สามารถแก้ปัญหาหรือลดปัญหาความแห้งแล้งที่เกษตรกรประสบอยู่โดยทั่วไปในปัจจุบันได้ในระดับหนึ่ง

2) เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้การใช้พื้นที่การเกษตรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่มีการจัดสรรพื้นที่ปลูกพืชอย่างเหมาะสม ทำให้พื้นที่ทุกส่วนได้นำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ สามารถใช้พื้นที่ได้ตลอดปี

3) เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้เกษตรกรมีอาหารไว้บริโภคอย่างเพียงพอ การแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนๆ สามารถทำให้เกษตรกรมีอาหารบริโภคอย่างเพียงพอตลอดปี

4) เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการจัดให้มีแหล่งน้ำสำหรับการเกษตร มีการจัดสรรพื้นที่สำหรับปลูกพืชหลายชนิดอย่างเหมาะสมและหมุนเวียนได้ตลอดปี สิ่งที่มาคือเกษตรกรมีรายได้จากผลิตผลการเกษตรหลายชนิดและมีรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งปี

5) เกษตรทฤษฎีใหม่สามารถทำให้เกษตรกรมีงานทำตลอดทั้งปี โดยปกติเกษตรกรที่อยู่นอกเขตชลประทานจะประกอบอาชีพหรือปลูกพืชปีละครั้งแต่เมื่อเกษตรกรเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่แล้ว ทำให้มีงานทำทั้งปีและยังแก้ปัญหาค่าการเคลื่อนย้ายแรงงานของประชากรในระดับชุมชนและระดับประเทศได้

6) เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้ปัญหาสังคมลดลง เมื่อเกษตรกรมีงาน มีรายได้พอต่อการดำรงชีพก็ไม่จำเป็นต้องไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมหรือบริการได้เพียงพอต่อการดำรงชีพก็ไม่จำเป็นต้องไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมหรือบริการตามเมืองหลวง

7) สามารถลดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศได้ ลักษณะของเกษตรทฤษฎีใหม่จะเน้นการใช้แรงงานภายในครอบครัว ทำให้ไม่ต้องพึ่งเครื่องจักรและอุปกรณ์ภายนอกหรือต่างประเทศมากนัก

8) เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมั่นคงยิ่งขึ้น หากเกษตรกรไทยปฏิบัติหรือทำเกษตรทฤษฎีใหม่และยึดหลักการเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นเวลานานแล้วประเทศชาติคงไม่ต้องประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจเช่นปัจจุบัน

9) เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อนำทฤษฎีนี้ไปปฏิบัติอย่างจริงจังรวมทั้งยึดหลักการพัฒนาประเทศตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเคร่งครัด ก็มั่นใจได้ว่าประชากรจะมีแต่ความสมบูรณ์พูนสุข ไม่มีปัญหาการว่างงานและขาดแคลนอาหารบริโภค ปัญหาต่างๆ ของสังคมก็จะลดน้อยลง

สรุป ความสำคัญของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ มาจากพื้นฐานทางเศรษฐกิจพอเพียง เน้นให้เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกบ้าน ทำนา ทำสวน ปลูกพืชผักและขุดสระน้ำ เพื่อที่จะสามารถลดและแก้ปัญหาภัยแล้ง มีการใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ มีอาหารบริโภคอย่างเพียงพอ มีรายได้เพิ่มขึ้นมีงานทำตลอดปี ลดปัญหาสังคม ลดการสูญเสียดินแดนต่างประเทศ ระบบเศรษฐกิจมั่นคงและเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดไป

1.2.2 วัตถุประสงค์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2541: อ้างถึงใน www.moac.go.th) กล่าวว่าโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ได้รับผลกระทบจากสภาพเศรษฐกิจการค้าและเพื่อลดการเคลื่อนย้ายการใช้แรงงาน

บุญมา ป่านประดิษฐ์ (มมป: 7) กล่าวว่าระบบการเกษตรทฤษฎีใหม่ประกอบด้วยวัตถุประสงค์หลักอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1) ความมั่นคงทางด้านอาหาร การทำเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่นี้ได้จัดสรรพื้นที่เพื่อใช้ทำนา ทำสวนผลไม้ ไม้ยืนต้น พืชไร่ และเลี้ยงปลา โดยหลักการของทฤษฎีใหม่นี้เน้นที่การเพาะปลูกเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเป็นหลักที่เหลือจึงนำไปขาย ดังนั้นเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ก็จะมีอาหารเพื่ออุปโภคบริโภคภายในครัวเรือนเป็นการพึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพาจากภายนอก จึงก่อให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร

2) การจัดการทรัพยากรน้ำ เกษตรกรตามแนวทฤษฎีใหม่ จะมีแหล่งน้ำซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญในการทำเกษตร ซึ่งในอดีตการทำเกษตรจะอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติ แต่ในปัจจุบันสภาพอากาศแปรปรวน ปริมาณน้ำมีไม่พอ ประกอบกับพื้นที่การเกษตรร้อยละ 70 อยู่นอกเขตชลประทาน การเกษตรทฤษฎีใหม่จึงจะทำให้เกษตรกร สามารถมีการจัดการบริหารน้ำที่มีอยู่อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

3) ความมั่นคงทางด้านรายได้ จากการที่เกษตรกรทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ ซึ่งเน้นการทำเกษตรเพื่อการบริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายในส่วนที่เหลือจึงจะก่อให้เกิดรายได้ที่มั่นคงแก่เกษตรกร และเป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

สรุป วัตถุประสงค์ของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความมั่นคงทางด้านอาหาร ด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ ด้านรายได้ โดยสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และดำรงอยู่ในสังคมได้โดยไม่ได้รับผลกระทบจากสภาพเศรษฐกิจ

1.2.3 หลักสำคัญของ “ทฤษฎีใหม่”

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ม.ป.ป.:

3) กล่าวว่า หลักสำคัญของ “ทฤษฎีใหม่” คือ

- 1) มีความพอเพียง เลี้ยงตัวเองได้ (self sufficiency) ในระดับชีวิตที่ประหยัดก่อนทั้งนี้ต้องมีความสามัคคีในท้องถิ่น
- 2) มีอาหารเพียงพอแก่การบริโภคตลอดปี มีสิ่งแวดล้อม สุขภาพดี มีรายได้เพียงพอมีที่อยู่อาศัยและสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตเพียงพอมีความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน มีความสามัคคีในชุมชน
- 3) มีการผลิตข้าวบริโภคเพียงพอตลอดปี คนไทยบริโภคข้าวเฉลี่ยคนละ 200 กิโลกรัมต่อปี (ข้าวเปลือก) หากมีสมาชิก 6 คน จะบริโภคข้าวไม่ต่ำกว่า 1,200 กิโลกรัม หากทำนาปี 5 ไร่ จะได้ผลผลิตเฉลี่ย 325 กิโลกรัมต่อไร่ รวม 1,625 กิโลกรัม (ผลผลิตเฉลี่ยทั่วประเทศปี 2535-2536)
- 4) ต้องมีน้ำ 1,000 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ ทำนา 5 ไร่ พืชสวนและพืชไร่ 5 ไร่ จะต้องมีน้ำ 10,000 ลูกบาศก์เมตร

www. script.co.th กล่าวถึงหลักการสำคัญของ“ทฤษฎีใหม่” ให้เกษตรกรมีความพอเพียง โดยเลี้ยงตัวเองได้ (self sufficiency) ในระดับชีวิตที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ต้องมีความสามัคคี ในท้องถิ่น มีการผลิตข้าวบริโภคเพียงพอประจำปีโดยถือว่าครอบครัวหนึ่ง ทำนา 5 ไร่ จะมีข้าวพอกินตลอดปี

กรมส่งเสริมการเกษตร (2542: 10 อ้างถึงใน ลีน พันธุ์พินิจ 2544: 284) กล่าวว่า หลักการของทฤษฎีใหม่ “ทฤษฎีใหม่เป็นทฤษฎีแห่งการใช้น้ำและการบริหารงานพัฒนาการเกษตรแนวใหม่” ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำริขึ้นและพระราชทานไว้แก่พสกนิกรชาวไทย เพื่อแก้ไขปัญหาการเกษตรกรรมไม่ได้ผลในเขตพื้นที่แห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำในภาคเกษตร โดยเฉพาะที่ทำนาในเขตน้ำฝน

www.rakbankerd.com กล่าวว่า หลักการและแนวทางสำคัญของโครงการ เกษตรทฤษฎีใหม่ มีดังนี้

1) เป็นระบบการผลิตแบบพอเพียง ที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ชุมชน ต้องมีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำนองเดียวกับการ "ลงแขก" แบบดั้งเดิม เพื่อลดค่าใช้จ่าย

2) เนื่องจากข้าวเป็นปัจจัยหลักที่ทุกครัวเรือนจะต้องบริโภค ดังนั้นจึงประมาณว่าครอบครัวหนึ่งทำนา 5 ไร่ จะทำให้มีข้าวพอกินตลอดปีโดยไม่ต้องซื้อหาในราคาแพง เพื่อยึดหลักพึ่งตนเอง ได้อย่างมีอิสรภาพ

3) ต้องมีน้ำเพื่อการเพาะปลูกสำรองไว้ใช้ในฤดูแล้ง หรือระยะฝนทิ้งช่วงได้อย่างพอเพียง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกันที่ดินส่วนหนึ่งไว้ขุดสระน้ำ โดยมีหลักว่าต้องมีน้ำเพียงพอที่จะทำการเพาะปลูกได้ตลอดปี ทั้งนี้ได้พระราชทานพระราชดำริเป็นแนวทางว่า ต้องมีน้ำ 1,000 ลูกบาศก์เมตรต่อการเพาะปลูก 1 ไร่ โดยประมาณ ฉะนั้น เมื่อทำนา 5 ไร่ ทำพืชไร่หรือไม้ผลอีก 5 ไร่ จะต้องมีน้ำ 10,000 ลูกบาศก์เมตรต่อปี

4) การจัดแบ่งแปลงที่ดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงคำนวณและคิดจากอัตราถือครองที่ดินทั่วเฉลี่ยครัวเรือนละ 15 ไร่ อย่างไรก็ตาม หากเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองน้อยกว่าหรือมากกว่านี้ ก็สามารถใช้อัตราส่วน 30:30:30:10 ไปเป็นเกณฑ์ปรับใช้ได้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2541: 10) กล่าวว่า หลักการของโครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่” มีดังนี้

- 1) พื้นที่น้อยประมาณ 15 ไร่ (น้อยกว่าอัตราถือครอง)
- 2) อยู่ในเขตเกษตร ใช้น้ำฝน ฝนตกไม่ชุกนัก (ภาคกลาง อีสานและภาคเหนือ)
- 3) สภาพของดิน สามารถขุดบ่อเก็บกักน้ำเพื่อใช้อุปโภค บริโภคได้
- 4) เกษตรกรมีฐานะค่อนข้างยากจน มีสมาชิกครอบครัวปานกลาง (5-6 คน)
- 5) ไม่มีอาชีพหรือแหล่งรายได้อื่นที่ดีกว่าในบริเวณใกล้เคียง

กรมส่งเสริมการเกษตร (2540: อ้างถึงใน บุญมา ป้านประดิษฐ์ ม.ป.ป.: 7-8) ระบุว่า หลักการทั่วไปของเกษตรทฤษฎีใหม่ มีดังนี้

- 1) เป็นรูปแบบการทำเกษตร สำหรับเกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ทำกินน้อย ประมาณ 10-15 ไร่ ในเขตน้ำฝน (เฉลี่ยขนาดของฟาร์มทั่วประเทศ 25.9 ไร่)

2) การมีแหล่งน้ำในไร่นา สามารถใช้ประโยชน์น้ำเพื่อการเกษตรทั้งการปลูกพืชและการประมง

3) เกษตรกรมีพื้นที่ทำนา ซึ่งผลิตอาหารหลัก ให้มีผลผลิตเพียงพอแก่การบริโภค (คน 1 คนบริโภคข้าวเปลือก 20 ถังต่อปี)

4) การแบ่งพื้นที่การเกษตร ให้มีทั้งการทำนา การปลูกพืชไร่และไม้ผลรวม ทั้งบ่อ (สระน้ำ) เป็นการทำการเกษตรที่มีความหลากหลาย เพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน และถ้ามีเหลือก็ไว้ขายเป็นรายได้สู่ครอบครัว

5) การทำกิจกรรมหลายๆ อย่าง ช่วยให้เกษตรกรได้ใช้ทรัพยากรในไร่นา อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน สร้างสมดุลของนิเวศเกษตร

6) การปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น เป็นการเพิ่มปริมาณของต้นไม้ยืนต้นไว้ใช้ สอยไม้ผลไว้บริโภคและมีไม้พุ่มใช้ในครัวเรือน เป็นการสร้างความชุ่มชื้นแก่ธรรมชาติ

7) การมีแหล่งกักเก็บน้ำในไร่นา ทั้งขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กก็ตามนับเป็น หัวใจสำคัญของเกษตรกร เกษตรกรจะใช้น้ำอย่างประหยัดและเห็นคุณค่า อีกทั้งเป็นการเพิ่ม ปริมาณการกักเก็บน้ำได้เพิ่มขึ้นและรู้จักการรวมกลุ่มเพื่อการใช้งานและช่วยกันดูแลรักษาสนับสนุน ให้เกิดความสามัคคีในชุมชนการเกษตรทฤษฎีใหม่ควรพิจารณาถึงองค์ประกอบของกิจกรรม ต่างๆ ภายในไร่นาในเชิงระบบและปรับประยุกต์ให้เข้ากับสภาพพื้นที่เศรษฐกิจและสังคมเกษตรกร เนื่องจากการเกษตรลักษณะเช่นนี้จะมีกิจกรรมหลากหลายมีระบบหรือสัดส่วนที่เหมาะสมในแต่ละ สภาพพื้นที่

สรุป หลักสำคัญของ “ทฤษฎีใหม่” คือ เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวกับการใช้น้ำและการบริหารงานพัฒนาเกษตรแนวใหม่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำริขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหา การเกษตรในพื้นที่ขาดแคลนน้ำ ให้มีน้ำเพียงพอในการผลิตข้าวและอาหารบริโภคในครัวเรือน ตลอดทั้งปี

1.2.4 ความหมายของเกษตรทฤษฎีใหม่

สิน พันธุ์พินิจ (2543: 6) ให้ความหมายของเกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง ระบบเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต้องมีน้ำสำหรับ บริโภคตลอดปี แบ่งสัดส่วนของพื้นที่ทั้งหมดออกเป็นร้อยละ 30-30-30-10 โดยใช้พื้นที่ร้อยละ 30 ส่วนแรกสำหรับขุดสระน้ำ ร้อยละ 30 ส่วนที่ 2 เป็นพื้นที่ทำนาข้าว ร้อยละ 30 ส่วนที่ 3 เป็นพื้นที่ ปลูกพืชสวน พืชไร่ พื้นที่อีกร้อยละ 10 ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชผักสวนครัวและ ไม้ประดับ

ชลัษร์ตัน เพชรรัตน์ (2545: 4) ได้ให้ความหมายของเกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง การจัดระบบของกิจกรรมในไร่นา โดยการแบ่งพื้นที่การเกษตรออกเป็น สระน้ำ:ทำนา:ทำไร่และ ทำสวน:ที่อยู่อาศัยในอัตราส่วน 30:30:30:10 หรือใกล้เคียง ซึ่งก่อให้เกิดการผสมผสาน และเกื้อกูลในการผลิตโดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในไร่นา เช่น ดิน น้ำ แสงแดด อย่างเหมาะสมเกิดประโยชน์สูงสุดมีความสมดุลของสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและเกิดผลในการเพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ

บุญมา ป้านประดิษฐ์ (ม.ป.ป.: 6) ให้ความหมาย การเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นระบบเกษตรที่เน้นการจัดการทรัพยากรน้ำในไร่นาเพื่อสร้างผลผลิตอาหารที่เพียงพอและเพื่อการผลิตที่หลากหลายสำหรับเป็นแหล่งรายได้ที่มั่นคงแก่ครัวเรือนเกษตรกรตลอดจนเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนและขาดแคลนทรัพยากรให้บรรเทาจนกระทั่งพัฒนาถึงขั้นที่เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งเป็นแนวการบริหารงานพัฒนาการเกษตรแนวใหม่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริขึ้น และพระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทย เพื่อแก้ไขปัญหาการเกษตรกรรมที่ไม่ได้ผล ในเขตพื้นที่แห้งแล้งขาดแคลนน้ำในการเกษตร โดยเฉพาะพื้นที่ทำนาในเขตเกษตรน้ำฝน ซึ่งองค์กรภาครัฐและเอกชนได้ยึดถือเป็นหลักการในการพัฒนาต่อๆ มา การเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่เป็นแนวคิดหรือทฤษฎีที่เน้นการจัดการทรัพยากรน้ำ (water resource management) เพื่อสนับสนุนการผลิตทางการเกษตร โดยการผลิตทางการเกษตรนั้นควรเป็นไปเพื่อความมั่นคงทางด้านอาหาร (food security) เพื่อให้เลี้ยงตัวเองได้ภายในครัวเรือนก่อน แล้วจึงเพิ่มความมั่นคงทางด้านรายได้ (income security) จากกิจกรรมอื่นตามมา ซึ่งนับว่าทฤษฎีใหม่ขั้นตอนที่ 1 ที่เน้นการพอกพูนกินของเกษตรกร เมื่อเกษตรกรเริ่มเข้าใจหลักการและวิธีปฏิบัติในฟาร์มของครัวเรือนตัวเองแล้ว ก็สามารถก้าวสู่ทฤษฎีใหม่ขั้นตอนที่ 2 ซึ่งเสนอให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ เพื่อการผลิต การตลาด สวัสดิการ หรือการศึกษา และเมื่อสามารถรวมพลังของเกษตรกรได้แล้ว ก็สามารถรวมกับองค์กรภายนอก ทั้งธนาคารและบริษัทต่างๆ เพื่อขยายกิจการ ซึ่งถือเป็นการก้าวสู่ทฤษฎีใหม่ขั้นตอนที่ 3 ในที่สุด

สรุป เกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง การจัดระบบกิจกรรมไร่นา ในพื้นที่การเกษตร ออกเป็น 4 ส่วน คือ พื้นที่ทำนา สระน้ำ พื้นที่ปลูกพืชแบบผสมผสานและที่อยู่อาศัยในอัตราส่วน 30:30:30:10 หรือใกล้เคียง ซึ่งก่อให้เกิดการผสมผสานและเกื้อกูลในการผลิต โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในไร่นา อย่างเหมาะสมเกิดประโยชน์สูงสุด

1.2.5 กิจกรรมเชิงระบบของการเกษตรทฤษฎีใหม่

บุญมา ป้านประดิษฐ์ (ม.ป.ป.: 9) กล่าวว่ากิจกรรมเชิงระบบของการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีดังนี้

1) **กิจกรรมด้านแหล่งน้ำ** ได้แก่ การใช้น้ำเพื่อการเกษตรอุปโภคและบริโภคในครัวเรือน ตลอดจนเลี้ยงปลาและสัตว์น้ำอื่นๆ ในฤดูแล้งน้ำในบริเวณสระน้ำร่องสวนและคูคลองธรรมชาติอาจแห้งหรือมีน้ำไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์และใช้อุปโภคบริโภคในครัวเรือน ดังนั้นควรมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่รองรับไว้เติมน้ำในฤดูแล้งแก่สระน้ำในไร่นา เช่น น้ำจากเขื่อน สระน้ำขนาดใหญ่ เหมือน ฝายทดน้ำ ห้วย หนอง คลอง บึงตามธรรมชาติ เป็นต้น

2) **กิจกรรมด้านอาหาร** ได้แก่ การมีผลผลิตเพื่อใช้เป็นอาหารสำหรับการบริโภคของเกษตรกรและสัตว์เลี้ยง เช่น ข้าว พืชไร่ (ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง ทานตะวัน งา ละหุ่ง) พืชผักสวนครัว ไม้ผล ไม้ยืนต้นบางชนิด ได้แก่ มะพร้าว กัญชง มะละกอ ฝรั่ง สัตว์น้ำ ได้แก่ กบ ปลา กุ้ง หอย การเลี้ยงสัตว์ปีก และสัตว์ใหญ่ เป็นต้น

3) **กิจกรรมด้านรายได้** ได้แก่ กิจกรรมในมิติด้านเศรษฐกิจที่พิจารณารายได้ที่เกิดขึ้นจากระบบเกษตรทฤษฎีใหม่ อาทิเช่น

(1) **รายได้รายวัน** ได้แก่ กิจกรรมพืชผัก (ผักบุ้ง ผักกระเฉด ตะไคร้ จิง ข่า กระเพรา เป็นต้น) กิจกรรมด้านสัตว์ ได้แก่ สัตว์ปีก ให้ผลผลิตเป็นไข่ เช่น ไก่ เป็ด นกกระทา และการเลี้ยงโคนม

(2) **รายได้รายสัปดาห์** ได้แก่ ไม้ดอกไม้ประดับ ผักบางชนิด เช่น ชะอม กระถิน และผักกินใบ

(3) **รายได้รายเดือน** หรือตามฤดูกาลผลิต 2-4 เดือน ได้แก่ การทำนา การทำไร่ การปลูกพืชผัก การเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงสัตว์ปีกเพื่อผลิตเนื้อ การเลี้ยงสุกรแม่พันธุ์ผลิตลูก การเลี้ยงโคนมและสุกรขุน และการเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น ปลา กบ เป็นต้น

(4) **รายได้รายปี** ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่อาชญา เช่น มันสำปะหลัง สับปะรด อ้อย การเลี้ยงสัตว์ใหญ่ เช่น โคเนื้อ โคขุน สุกร เป็นต้น

4) **กิจกรรมพื้นที่บริเวณบ้านในพื้นที่บ้าน** ได้แก่ กิจกรรมในพื้นที่บ้าน มีทั้งการปลูกพืชผักสวนครัว พืชสมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ใช้สอย ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์และการเพาะเห็ด กิจกรรมต่างๆ ภายในบริเวณบ้าน

สรุป กิจกรรมเชิงระบบของการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีหลายด้านที่สำคัญ คือ กิจกรรมด้านแหล่งน้ำ ควรมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ไว้เติมน้ำในฤดูแล้ง กิจกรรมด้านอาหาร มีการผลิตอาหารสำหรับบริโภค กิจกรรมด้านรายได้ มีรายได้จากกิจกรรมในลักษณะรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือนและรายปี สำหรับกิจกรรมพื้นที่บริเวณบ้านพัก มักปลูกพืชผักสมุนไพรและอื่นๆ

1.2.6 ประโยชน์ของ “ทฤษฎีใหม่”

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี (ม.ป.ป.: 4) กล่าวว่า ประโยชน์ของทฤษฎีใหม่ มีดังนี้

- 1) ให้ประชาชนพอยู่พอกินสมควรแก่อัตถภาพ ในระดับที่ประหยัดไม่อดและเลี้ยงตนเองได้ตามหลักปรัชญาของ “เศรษฐกิจพอเพียง”
  - 2) ในหน้าแล้งมีน้ำน้อย ก็สามารถเอาน้ำที่เก็บไว้ในสระมาปลูกพืชผักต่างๆ ที่ใช้น้ำน้อยได้ โดยไม่ต้องเบียดเบียนชลประทาน
  - 3) ในปีที่ฝนตกตามฤดูกาล โดยมีน้ำตลอดปี ทฤษฎีใหม่ก็สามารถสร้างรายได้ให้ร่ำรวยขึ้นได้
  - 4) ในกรณีที่เกิดอุทกภัย ก็สามารถที่จะฟื้นตัวและช่วยตัวเองได้ในระดับหนึ่ง โดยทางราชการไม่ต้องช่วยเหลือมากเกินไป อันเป็นการประหยัดงบประมาณด้วย
- สรุป ประโยชน์ของทฤษฎีใหม่ เพื่อให้ประชาชนพอยู่พอกินตามสมควรแก่อัตถภาพ มีน้ำใช้สำหรับพืชผักบริโภคในครัวเรือนตลอดทั้งปี และในกรณีเกิดอุทกภัย ก็สามารถฟื้นตัวได้และช่วยเหลือตัวเองได้

1.2.7 การแบ่งพื้นที่ดินตามเกษตรทฤษฎีใหม่

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี (ม.ป.ป.: 3) กล่าวว่า สูตรคร่าวๆ ของ “ทฤษฎีใหม่” คือ มีนา 5 ไร่ สระน้ำเพื่อการเกษตร 3 ไร่ พืชสวนและพืชแซม 5 ไร่ ที่อยู่อาศัยและโรงเรียนอื่นๆ 2 ไร่ สูตรการแบ่งแปลง 5:5:3:2 หรือร้อยละ 33.3 :33.3:20:13.3 ซึ่งเปลี่ยนเป็นร้อยละ 30:30:30:10 เป็นสูตร โดยประมาณสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้เล็กน้อยขึ้นอยู่กับสภาพพื้นดินและค่าเฉลี่ยของฝน เช่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดินไม่อุ้มน้ำ ฝนทิ้งช่วง สระน้ำต้องใช้ 30 เปอร์เซ็นต์ แต่ภาคใต้ฝนตกชุกตลอดทั้งปี ขนาดของสระน้ำอาจจะลดลงเหลือ 20 เปอร์เซ็นต์ เป็นต้น

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา (ม.ป.ป.: 3) กล่าวว่า การจัดแบ่งพื้นที่บ้านเกษตรกรตัวอย่าง ซึ่งมีแรงงาน 2-3 คน เนื้อที่ 10 ไร่ ตามองค์ประกอบของทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ แต่ปรับเปลี่ยนสัดส่วนของพื้นที่ต่างๆ ตามความเหมาะสมของพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ส่วนแรกเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่ (20%ของพื้นที่) พื้นที่ส่วนที่สองประมาณ 2 ไร่ (20%ของพื้นที่) เป็นพื้นที่ปลูกข้าว พื้นที่ส่วนที่สามเนื้อที่ประมาณ 5 ไร่ (50%ของพื้นที่) เป็นพื้นที่ปลูกพืชผสมผสาน และส่วนที่สี่มีเนื้อที่ประมาณ 1 ไร่ (10%ของพื้นที่) เป็นที่อยู่อาศัย และถนนภายในพื้นที่

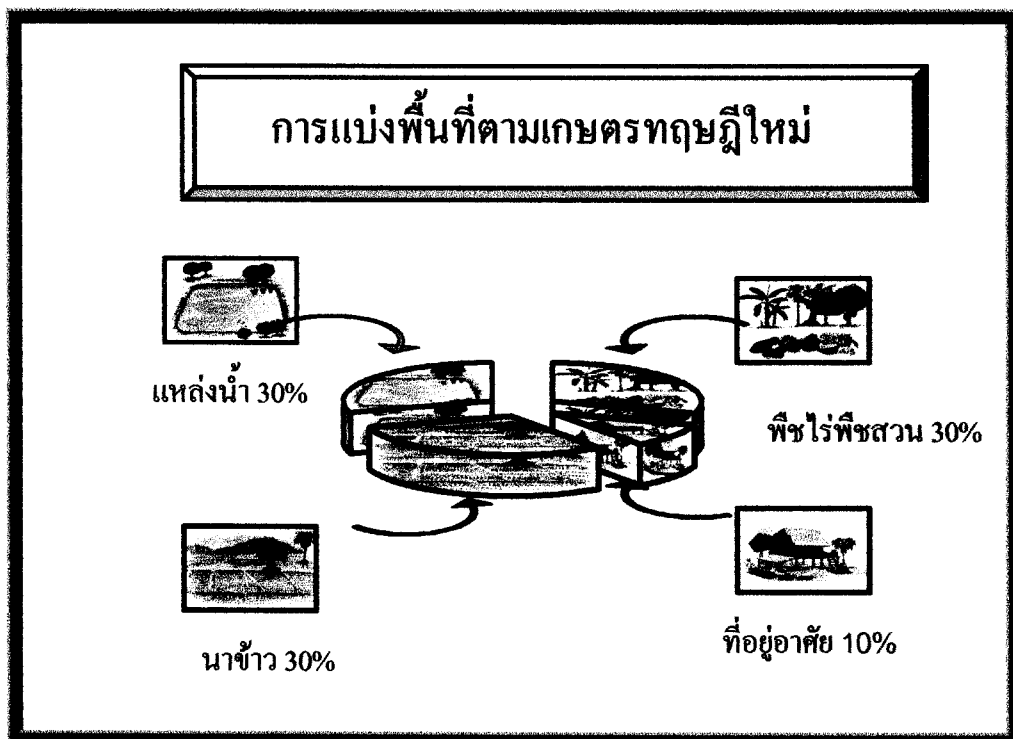
สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2540 : อ้างถึงใน สิ้น พันธุ์พินิจ 2543:21-22) กล่าวว่า เกษตรทฤษฎีใหม่ แบ่งที่ดินออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 ดังนี้

ส่วนที่ 1 ใช้ที่ดินร้อยละ 30 หรือประมาณ 3 ไร่ สำหรับขุดสระน้ำลึกประมาณ 4 เมตร สามารถเก็บกักน้ำได้ประมาณ 19,000 ลูกบาศก์เมตร เพื่อปลูกพืชในฤดูแล้งและเลี้ยงสัตว์น้ำ

ส่วนที่ 2 ใช้ที่ดินร้อยละ 30 หรือประมาณ 5 ไร่ สำหรับทำนา

ส่วนที่ 3 ใช้ที่ดินร้อยละ 30 หรือประมาณ 5 ไร่ สำหรับปลูกพืชไร่ พืชสวน เช่น ผัก ไม้ผล ตามภาวะการตลาด

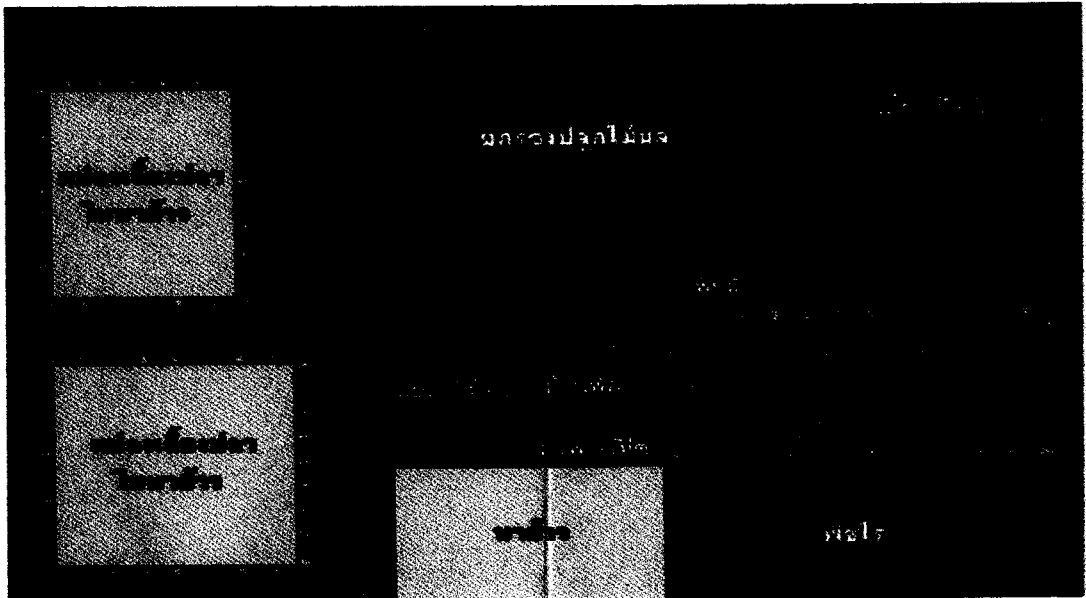
ส่วนที่ 4 ใช้พื้นที่ร้อยละ 10 หรือประมาณ 2 ไร่ สำหรับเป็นที่อยู่อาศัยเป็นลานบ้าน ถนน และสิ่งก่อสร้างต่างๆ การแบ่งพื้นที่ตามเกษตรทฤษฎีใหม่ ดังภาพที่ 2.1 (ดัดแปลงมาจาก สิ้น พันธุ์พินิจ 2543:22) และภาพการแบ่งอัตราส่วนของพื้นที่ 23 ไร่ ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.1 การแบ่งพื้นที่ตามเกษตรทฤษฎีใหม่

ที่มา : ดัดแปลงจาก สิ้น พันธุ์พินิจ กลยุทธ์การส่งเสริมการเกษตรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับเกษตรกรรายย่อย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย 2543: 22

การแบ่งสัดส่วนพื้นที่ 23 ไร่

ภาพที่ 2.2 การแบ่งอัตราส่วนพื้นที่ 10-20-30-40

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2546) การแบ่งอัตราส่วนพื้นที่ 10-20-30-40 ค้นคืนวันที่ 29

กรกฎาคม 2546 จาก <http://www.doae.go.th/library/html/detail/work/work2.htm>

1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2544: 88) กล่าวว่าในการส่งเสริมการเกษตรมีทั้งทฤษฎีและกระบวนการบางอย่างเข้ามาเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานที่สำคัญ คือ กระบวนการติดต่อสื่อสาร กระบวนการศึกษา ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้

แฮมมอนส์ (hammonds 1968: อ้างใน บุญธรรม จิตต์อนันต์ 2544: 91) ได้ให้ความหมายของ “การเรียนรู้ (learning) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล โดยกิจกรรมหรือประสบการณ์ของเขาเอง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (behavior) เขาเรียนรู้จากสิ่งที่เขากระทำ เขาเรียนรู้ได้โดยผ่านกิจกรรมอย่างเดี่ยวหรือหลายอย่างที่เขาก่อทำด้วยตนเอง”

สุชา จันทร์เอม (2533: อ้างในบุญธรรม จิตต์อนันต์ 2544: 91) กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ แยกกล่าวออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

1.3.1 กลุ่มทฤษฎีสร้างความสัมพันธ์ต่อเนื่อง (associative theory) กลุ่มนี้เห็นการเรียนรู้เป็นผลจากการที่อินทรีย์ แสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากภายนอก ทำให้เกิดความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันขึ้นระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองที่ได้ผลเป็นที่พอใจ ได้แก่ ทฤษฎีการเชื่อมโยง (bond theory) ของธอร์น ไคค์ ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (classical conditioning) ของพาฟลอฟ และทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (operant conditioning) ของสกินเนอร์

1.3.2 กลุ่มทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ (cognitive or field theory) การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนได้เกิดการหยั่งเห็นหรือเข้าใจสถานการณ์การเรียนรู้ที่ตนประสบอยู่อย่างทะลุปรุโปร่ง มองเห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของสถานการณ์และสามารถปรับสภาพการรับรู้ของตนจนเข้าใจและแสดงพฤติกรรมออกไปเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์รวมทั้งอย่างสมบูรณ์ ได้แก่ จิตวิทยาากลุ่มเกสตัลท์ (gestalt psychology) ทฤษฎีสนามของเลวิน (Lewin's field theory) และทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีจุดมุ่งหมายของโทลแมน (Tolman)

สรุป ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้แก่ทฤษฎีการเรียนรู้ โดยสามารถแบ่งเป็นกลุ่มทฤษฎีสร้างความสัมพันธ์ต่อเนื่องซึ่งพฤติกรรมจะตอบสนองสิ่งเร้าภายนอกและกลุ่มทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ของตนเองที่มีอยู่

1.4 ระบบการเกษตรทฤษฎีใหม่

1.4.1 ความเป็นมาของระบบเกษตรและการวางระบบการเกษตรแบบใหม่

1) ความเป็นมาของระบบเกษตร

อภิพรธ พุกภักดี (2542: อ้างถึงในสิน พันธุ์พินิจ 2543: 19-20) กล่าวว่า ระบบการเกษตร ตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา กรุงธนบุรี และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น การเกษตรของไทยพัฒนาอย่างช้าๆ เกษตรกรทำการเกษตรแบบดั้งเดิม ในลักษณะผสมผสานสัมพันธ์กันทั้งพืชและสัตว์หลายชนิดมีความสมดุลของธรรมชาติและคน เพื่อให้มีอาหารจากพืชและสัตว์บริโภคในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม “หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศไทยได้รับอิทธิพลของแนวคิดการเกษตรแผนใหม่ ซึ่งเน้นระบบการเกษตรที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยวหรือปลูกพืชชนิดเดียว” (mono crop) เช่น การปลูกข้าวอย่างเดียว ทำไร่มันสำปะหลัง ไร่อ้อย หรือทำไร่ปออย่างเดียว

2) การวางระบบการเกษตรแบบใหม่

พัฒนา สุขประเสริฐ (ม.ป.ป.: 63) กล่าวว่า ระบบการเกษตรเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อกระบวนการผลิตรวมทั้งเป็นตัวกำหนดถึงปัจจัยในการนำเข้าปัจจัยการผลิต ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการลงทุนและแรงงานที่ใช้ในการผลิต นอกเหนือจากนี้ระบบการเกษตรยังเป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงศักยภาพของเกษตรกรและคุณภาพของประชาชนภายในชุมชนและสังคมนั้นๆ ระบบการเกษตรของไทยที่พบเห็นโดยทั่วไปได้แก่ เกษตรกรรมแบบดั้งเดิม เกษตรอุตสาหกรรม และเกษตรทางเลือก

สรุป ความเป็นมาของระบบการเกษตรของไทย สมัยก่อนมีการพัฒนาอย่างช้าๆ จนกระทั่งหลังสงครามโลก ครั้งที่สองประเทศไทยได้รับอิทธิพลของแนวคิดการเกษตรแผนใหม่ ซึ่งเน้นระบบการเกษตรที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว ส่วนการวางระบบการเกษตรนั้นเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อกระบวนการผลิต ทั้งยังเป็นตัวชี้วัดศักยภาพและคุณภาพของประชากรได้อีกด้วย

1.4.2 เกษตรทางเลือกและระบบเกษตรตามทางเลือก

1) เกษตรทางเลือก (alternative cropping system) พัฒนา สุขประเสริฐ (ม.ป.ป.: 75-97) กล่าวว่า เกษตรทางเลือก มีหลายรูปแบบดังนี้

- (1) เกษตรต้นทุนต่ำ (low input farming system)
- (2) ไร่นาสวนผสม (mixed farming system)
- (3) เกษตรผสมผสาน (integrated farming system)
- (4) เกษตรธรรมชาติ (nature farming system)
- (5) เกษตรทฤษฎีใหม่ (new theory of agriculture development)

2) ระบบการเกษตรตามทางเลือก (alternative agricultural system)

สิน พันธุ์พินิจ (2544: 282) ได้กล่าวว่า ระบบการเกษตรทางเลือกเป็นส่วนหนึ่งของ “กลยุทธ์ทางเนื้อหา” หรือเทคโนโลยีของกระบวนการส่งเสริมการเกษตร ที่จะนำไปมอบให้แก่เกษตรกร ได้มีโอกาสได้เลือกตามความพร้อมทางความรู้ ประสบการณ์ ทักษะและปัจจัยการผลิต ตลอดจนความเหมาะสมของสภาพ ภูมิประเทศหรือเขตนิเวศเกษตร

สุวรรณ อุยานันท์ (2540: 12) ได้ให้คำนิยามระบบการเกษตรผสมผสาน (integrated farming) ดังนี้

1) เกษตรผสมผสาน คือ “การจัดระบบของกิจกรรมการผลิตในไร่นา ได้แก่ พืช สัตว์ ประมง ให้มีการผสมผสานต่อเนื่องและเกื้อกูลในการผลิตซึ่งกันและกัน โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในไร่นา เช่น ดิน น้ำ แสงแดดอย่างเหมาะสมเกิดประโยชน์สูงสุด มีความสมดุลของสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและเกิดผลในการเพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ

2) ระบบการเกษตรผสมผสาน เป็นระบบที่มีการผสมผสานการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์หลายๆ ชนิดที่มีความสัมพันธ์ในไร่นา มีประโยชน์เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ผลผลิตและผลพลอยได้ เช่น การปลูกข้าวและการเลี้ยงโค เมื่อเกี่ยวข้าวแล้วก็นำฟางข้าวหรือตอซังข้าวไปให้โคกิน แล้วนำมูลโคที่เป็นปุ๋ยคอกใส่หน้าข้าว การเกษตรผสมผสานจะต้องมีกิจกรรมการผลิตที่สามารถเกื้อกูลประโยชน์หรือบูรณาการประโยชน์เข้าด้วยกันอย่างน้อย 2 ชนิด ซึ่งทำให้เกษตรกรใช้ปัจจัยการผลิตบางอย่างร่วมกัน ลดต้นทุนการผลิตและการจัดการง่าย

สรุป เกษตรทางเลือก เป็นรูปแบบหนึ่งที่เกษตรกรรายย่อยหรือเกษตรกรที่ไร้ที่ดินทำกินสามารถเลือกปฏิบัติได้ เช่น เกษตรต้นทุนต่ำ ไร่นาสวนผสม เกษตรผสมผสาน เกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์และเกษตรทฤษฎีใหม่

1.4.3 รูปแบบการผลิตทางการเกษตรทฤษฎีใหม่

เนื่องจากการเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นรูปแบบการผลิตที่เพิ่งมีการนำเสนอใน

ประเทศไทย คำนึงถึงยังไม่มีการพัฒนาในรูปแบบย่อยๆ อย่างชัดเจน ส่วนใหญ่จะดำเนินไปโดยยึดถือหลักการ โดยทั่วไปข้างต้นเป็นหลักอย่างไรก็ตาม เมื่อมีการนำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ต่างๆ ที่มีปัจจัยทางธรรมชาติ สังคม และเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ในช่วงระยะเวลาหนึ่งก็อาจจะทำให้เกิดรูปแบบย่อยที่มีลักษณะเฉพาะเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ได้ในอนาคต อาทิ เช่น ในพื้นที่ที่น้ำน้อยหรือระดับน้ำอยู่ลึกมาก ไม่สามารถเก็บในรูปของสระได้ แต่เก็บในรูปของบ่อแทน หรือในพื้นที่ที่น้ำมีความอุดมสมบูรณ์มากอาจจะไม่ต้องใช้สระน้ำในสัดส่วนเท่ากับที่กำหนดเสมอไป (บุญมา ป้านประดิษฐ์ ม.ป.ป.: 10) ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 รูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่

ที่มา : “หลักการและแนวทางสำคัญของ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่” ค้นคืนวันที่ 29 กรกฎาคม

2546 จาก http://www.rakbankerd.com/benny/data/introduction/html/NewTheory_king.htm

สรุป รูปแบบการผลิตทางการเกษตรทฤษฎีใหม่ ยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ส่วนใหญ่จะดำเนินการ โดยยึดหลักข้างต้นและนำไปประยุกต์ใช้ในแต่ละพื้นที่ตามความเหมาะสม

1.4.4 การพัฒนาการเกษตรทฤษฎีใหม่ในประเทศไทย

จากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต่อมาโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลเขาหิน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระบุรี โดยมูลนิธิรัชชพัฒนาสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) กรมวิชาการเกษตร และหน่วยงานอื่นๆ โดยมีวัดมงคลพัฒนาเป็นแกนกลางในการประสานงานพัฒนาและได้เริ่มทำการจัดแบ่งแปลงเพื่อทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยมีการดำเนินงานในโครงการแบ่งเป็น 2 แปลง เนื้อที่รวมทั้งสิ้น 32 ไร่ 2 งาน 47 ตารางวา แยกเป็นแปลงที่ 1 พื้นที่ 16.5 ไร่ เริ่มดำเนินการในปี 2532 และแปลงที่ 2 พื้นที่ 15.5 ไร่ เริ่มดำเนินการในปี 2536 ทั้งนี้ พื้นที่ทั้งสองแปลงได้ใช้ เป็นพื้นที่สำหรับการศึกษาและการพัฒนาการเกษตรทฤษฎีใหม่ รวมถึงใช้ในการพัฒนารูปแบบตัวอย่างของการพัฒนาการเกษตรทฤษฎีใหม่ ภายหลังจากที่ดำเนินการจนประสบความสำเร็จ ทั้งสองแปลง สามารถพลิกฟื้นความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ให้เพิ่มขึ้น โดยมีต้นทุนลดลง ทั้งยังมีการผลิตอาหารในไร่นาเพื่อใช้ในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น และหลังจากนั้นจึงได้มีการขยายผลสู่พื้นที่ไร่นาของเกษตรกรรอบโครงการ และ เกษตรกรในพื้นที่อื่นๆ อีก 4 โครงการ (ชนิกา เจริญวงศ์ 2542: อ้างถึงใน บุญมา ป้านประคิษฐ์ ม.ป.ป.: 9)

ในการขยายผลสู่พื้นที่อื่นๆ นั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการ โดยมีโครงการสำคัญ 2 โครงการ คือ

1) โครงการรณรงค์เพื่อการขยายผลไร่นาสวนผสมตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ ดำเนินการโดยกรมส่งเสริมการเกษตร โดยในปี 2541 ได้กำหนดเป้าหมายในการรณรงค์ให้เกษตรกรทำไร่นาสวนผสมตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 1,800 ราย

2) โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ปี 2542 ดำเนินการโดยสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นโครงการหนึ่งในการบรรเทาปัญหาสังคมอันเนื่องมาจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย 16,000 ราย (บุญมา ป้านประคิษฐ์ ม.ป.ป.: 9)

สรุป การพัฒนาการเกษตรทฤษฎีใหม่ของประเทศไทย ได้มีการขยายผลสู่พื้นที่ไร่นาของเกษตรกรรอบโครงการและขยายผลสู่พื้นที่อื่นๆ ทั่วประเทศ โดยกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ ได้นำมาปฏิบัติ 2 โครงการ คือโครงการรณรงค์เพื่อการขยายผลไร่นาสวนผสมตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่และโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ

1.4.5 ข้อเด่นของการเกษตรทฤษฎีใหม่

บุญมา ป้านประคิษฐ์ (ม.ป.ป.: 10) สรุปข้อเด่นของการเกษตรทฤษฎีใหม่ ดังนี้

- 1) เป็นแนวทางที่เน้นการจัดการทรัพยากรน้ำในระดับไร่นา
- 2) เป็นแนวทางที่เน้นถึงวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงทางด้านอาหารในครัวเรือน

- 3) เป็นแนวทางที่ไม่ยึดติดเทคนิคเฉพาะในการจัดการการผลิต
- 4) เป็นแนวทางที่เสนอแนวทางที่ปฏิบัติได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน
- 5) เป็นแนวทางที่เน้นกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายชัดเจน

ข้อเด่นประการสำคัญที่สุดของเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ การระบุกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นครัวเรือนเกษตรกรที่อยู่นอกเขตชลประทาน ที่มีพื้นที่ถือครอง 10-15 ไร่ ซึ่งจากสถิติถือเป็นครัวเรือนที่มีขนาดถือครองที่ดินต่ำกว่าเฉลี่ย และ โดยส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของรายได้เกษตรกร โดยทั่วไปหรือแม้กระทั่งเกษตรกรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในบางส่วนก็มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน อย่างไรก็ตามกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายของการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ ไม่ใช่เกษตรกรกลุ่มที่มีความยากจนหรือความยากลำบากในการดำเนินชีวิตมากที่สุดทั้งนี้เพราะกลุ่มเกษตรกรที่ยากจนมากที่สุดคือ กลุ่มเกษตรกรที่มีที่ดินทำกินน้อยกว่า 10 ไร่ รวมถึงเกษตรกรที่ไร้ที่ดินทำกิน ความท้าทายของการพัฒนาการเกษตรและการพัฒนาชนบทในอนาคต คือ การพยายามปรับปรุงหรือดัดแปลงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อพัฒนากลุ่มเกษตรกรที่ยากจนที่สุดในสังคมไทย

สรุป ข้อเด่นของการเกษตรทฤษฎีใหม่ คือมีการเน้นในเรื่องต่างๆ เช่น การจัดการทรัพยากรน้ำในไร่นา ความมั่นคงด้านอาหารภายในครัวเรือน ไม่ยึดติดกับการจัดการการผลิต มีลำดับขั้นตอนและกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน

1.4.6 รูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตภาคกลาง

บุญมา ป้านประดิษฐ์ (ม.ป.ป.: 11) เกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตภาคกลางมีรูปแบบที่แตกต่างหลากหลาย ตามสภาพภูมินิเวศ ตามลักษณะของการจัดหา การจัดการน้ำชลประทานและตามลักษณะการส่งเสริมและการสนับสนุนของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง แต่โดยภาพรวมแล้วการเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตภาคกลางแม้จะมีความหลากหลายของ กิจกรรมการผลิตในไร่นาเพิ่มขึ้น แต่ยังคงขาดความเกื้อกูลกันระหว่างกิจกรรมการเกษตร กล่าวคือมีลักษณะเป็นไร่นาสวนผสม (mixed farming) ซึ่งเน้นกิจกรรม การผลิตที่หลากหลายมากกว่าเป็นการเกษตรผสมผสาน (integrated farming) ที่เน้นการเกื้อกูลกันและกันของกิจกรรมการผลิตต่างๆ ที่มีอยู่ใน ไร่นา ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากยังอยู่ในระยะเริ่มต้นของการพัฒนา

สรุป รูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตภาคกลาง มีรูปแบบที่หลากหลาย แต่ขาดการเกื้อกูลกันระหว่างกิจกรรมการเกษตร คือเน้นการผลิตหลากหลายมากกว่าการเกื้อกูลกันของ

กิจกรรมการผลิตที่มีอยู่ในไรนา

1.5 แนวทางในการดำเนินโครงการ

1.5.1 แนวทางการดำเนินงาน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2541: 8) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแนวทางการพัฒนาการเกษตร “ทฤษฎีใหม่” เมื่อปี พ.ศ.2532 ตามความเห็นที่ทรงคิดและคำนวณ ตามหลักวิชาการว่าเป็นสิ่งที่เกษตรกรหรือชาวนาควรปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นประจำได้แก่ ฝนแล้ง ความยากจนและเป็นหนี้สิน โดยวางบนสมมติฐาน ซึ่งยอมรับหรือตกลงในเบื้องต้นกันโดยปริยาย เช่น

- 1) ให้เกษตรกรพึ่งตนเองได้ ด้วยวิธีค่อยเป็นค่อยไป พอมิพอกินไม่อดอยาก
- 2) ดำเนินโครงการ ในลักษณะที่เกษตรกรมีส่วนร่วม ในขบวนการเรียนรู้
- 3) ดำเนินการสร้างเครือข่าย ในระบบการส่งเสริมลักษณะของโครงการ สาธิตให้เกษตรกรเรียนรู้ ประสบการณ์จากเกษตรกรที่ได้รับความสำเร็จในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่
- 4) ความช่วยเหลือด้านปัจจัยการผลิตและเงินทุน ให้เกษตรกรเป็นผู้จัดหา โดยอิสระในกรณีที่เกษตรกรมีความสามารถในการลงทุน เช่น มีที่ดินเป็นของตนเอง ควรให้เกษตรกร มีส่วนร่วมในการลงทุนด้วยเงินออมของตนเอง
- 5) กำหนดพื้นที่เป้าหมายและกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย โดยคำนึงถึงศักยภาพของพื้นที่ซึ่งควรเป็นพื้นที่เก็บกักน้ำได้ หรือในพื้นที่แหล่งน้ำที่สามารถกระจายน้ำชลประทานได้ ทั้งนี้กลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย ควรแบ่งแยกกลุ่มที่ชัดเจนระหว่างกลุ่มที่มีที่ดินเป็นของตนเองและกลุ่มที่ยังไม่มีที่ดินทำกินซึ่งมาตรการสนับสนุนจะแตกต่างกัน

สรุป แนวทางการดำเนินงาน ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในขบวนการเรียนรู้ และสร้างเครือข่าย และร่วมลงทุนด้วยเงินออมของตนเอง ซึ่งมีการกำหนดพื้นที่และกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายไว้ชัดเจน

1.5.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน

สำนักงาน กปร. (2540: อ้างถึงใน สัน พันธุ์พินิจ 2544: 285) กล่าวว่า ขั้นตอนการดำเนินงานของทฤษฎีใหม่ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 เป็นวิธีปฏิบัติของเกษตรกรรายย่อย ที่เป็นเจ้าของที่ดินประมาณ 15 ไร่ คือ ใช้พื้นที่ทำนาข้าว 5 ไร่ (ร้อยละ 30) ปลูกพืชไร่หรือพืชสวน 5 ไร่ (ร้อยละ 30) ขุดสระกักเก็บน้ำไว้ใช้เพื่อการเกษตร 3 ไร่ (ร้อยละ 30) และใช้พื้นที่เป็นสำหรับที่อยู่อาศัย 2 ไร่ (ร้อยละ 10) ดังกล่าวข้างต้น โดยทำการเกษตรผสมผสาน ปลูกพืชผัก ไม้ผลหรือพืชไร่ให้สามารถเลี้ยงตนเองได้ในระดับประหยัดก่อนและทำนาเพื่อผลิตข้าวไว้เพียงพอแก่การบริโภคในครัวเรือนตลอดทั้งปี บ่อที่ขุดควรจุ

น้ำได้ประมาณ 19,000 ลูกบาศก์เมตรและใช้น้ำ ในอัตราไร่ละ 1,000 ลูกบาศก์เมตร ในฤดูแล้งและ การลงทุนค่อนข้างสูง เกษตรกรอาจไม่มีเงินลงทุนของตนเอง ต้องได้รับความช่วยเหลือ จากภาค ราชการ มูลนิธิและภาคเอกชน

ขั้นที่ 2 เกษตรกรรวมพลังในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ ร่วมแรงร่วมมือกันใน ด้านต่างๆ ด้วยความร่วมมือของทุกหน่วยราชการ มูลนิธิและเอกชน ดังนี้

- 1) การผลิต คือการเตรียมดิน จัดหาพันธุ์พืช และการชลประทาน
- 2) การตลาด รวมกันจัดหาดานตากข้าว ชั่ง เครื่องสีข้าว จำหน่ายผลผลิต
- 3) การเป็นอยู่ มีกะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น
- 4) สวัสดิการ มีการสาธารณสุข เงินกู้ เป็นต้น
- 5) การศึกษา มีโรงเรียน ทุนการศึกษา
- 6) สังคมและศาสนา

ขั้นที่ 3 ติดต่อร่วมมือกับแหล่งเงิน ได้แก่ ธนาคารและแหล่งพลังงาน (บริษัทน้ำมัน) ตั้งและบริหารโรงสีตั้งและบริหารร้านสหกรณ์ ช่วยการลงทุนและช่วยพัฒนา คุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคารกับบริษัทจะได้รับประโยชน์ คือ

- 1) เกษตรกรขายข้าวได้ในราคาสูงไม่ถูกกดราคา
- 2) ธนาคารกับบริษัทซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือกตรงจาก เกษตรกรและมาสีเอง)
- 3) เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคราคาต่ำ (ร้านสหกรณ์ราคาส่ง)
- 4) ธนาคารกับบริษัทจะสามารถกระจายบุคลากร
- 5) เกษตรกรถือครองที่ดินและดำรงชีวิตครอบครัวอย่างพอมือพอกิน
- 6) ธนาคารกับบริษัทจะสามารถกระจายบุคลากร

สรุป ขั้นตอนการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือขั้นการผลิต ขั้นเกษตรกรรวมพลังในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ และขั้นติดต่อร่วมมือกับแหล่งเงิน

1.5.3 กลุ่มเป้าหมาย

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2542:4) โครงการได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ ปี 2541 และเพื่อให้การเร่งรัดการดำเนินการตาม โครงการทันกับฤดูกาลผลิต ปี 2541 จำเป็นต้อง ดำเนินถึงศักยภาพตามแนวทางการดำเนินงาน โครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่”ตามแนวพระราชดำริ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินโครงการให้ประสบผลสำเร็จ จึงกำหนดกลุ่มเป้าหมายรวม 16,000 ราย (ดำเนินการในปี 2541 จำนวน 8,000 แห่ง และ ปี 2542 จำนวน 8,000แห่ง) โดยจัดลำดับความสำคัญ ของกลุ่มเป้าหมายดังนี้

1) กลุ่มแรงงานคืนถิ่นที่มีความประสงค์จะทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือครอบครัวและมีแหล่งน้ำอยู่แล้ว

2) กลุ่มเกษตรกรทั่วไปที่มีความประสงค์จะทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือครอบครัวและมีแหล่งน้ำอยู่แล้ว

3) กลุ่มแรงงานคืนถิ่นที่มีความประสงค์ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือครอบครัวและไม่มีแหล่งน้ำ

4) กลุ่มเกษตรกรทั่วไปที่มีความประสงค์ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือครอบครัวและไม่มีแหล่งน้ำ

สรุป กลุ่มเป้าหมาย มี 4 กลุ่ม คือ กลุ่มแรงงานคืนถิ่นที่มีแหล่งน้ำอยู่แล้ว กลุ่มแรงงานคืนถิ่นที่ไม่มีแหล่งน้ำ กลุ่มเกษตรกรทั่วไปที่มีแหล่งน้ำอยู่แล้วและกลุ่มเกษตรกรทั่วไปที่ไม่มีแหล่งน้ำ

1.5.4 แนวทางการคัดเลือกเกษตรกร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2544:5) แบ่งกลุ่มเกษตรกรออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มแปลงสาธิตทดลอง หมายถึง กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเต็มรูปแบบ

กลุ่มที่ 2 กลุ่มเครือข่ายโครงการ หมายถึง กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนสระน้ำบางส่วน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มริเริ่มโครงการ หมายถึงกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับเงินสนับสนุนปัจจัยการผลิตอย่างเดียว (มีสระน้ำอยู่แล้ว)

กลุ่มที่ 4 กลุ่มเครือข่ายอื่นในพื้นที่ หมายถึง กลุ่มเกษตรกรที่ทำการเกษตรคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ แต่อาจใช้เป็นฟาร์มตัวอย่างเพื่อศึกษาดูงานได้

สรุป แนวทางการคัดเลือกเกษตรกรแบ่งกลุ่มเกษตรกรเป็น 4 กลุ่ม คือกลุ่มแปลงสาธิตทดลอง กลุ่มเครือข่ายโครงการ กลุ่มริเริ่มโครงการ และกลุ่มเครือข่ายอื่นในพื้นที่

1.5.5 การพิจารณาการให้การสนับสนุนสระน้ำ

โดยคัดเลือกเกษตรกรเพื่อให้การสนับสนุนสระน้ำในแต่ละตำบลจากเกษตรกรรายเดิม ปี 2541 และเกษตรกรรายใหม่ ปี 2542 ทั้งกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตำบลละ 5 ราย แบ่ง ได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มแปลงสาธิตทดลอง จะได้รับการสนับสนุนสระน้ำเต็มสัดส่วน คือร้อยละ 30 ของพื้นที่และได้รับปัจจัยการผลิตรายละไม่เกิน 5,000 บาท (เฉพาะเกษตรกรรายใหม่ ที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2542) และเกษตรกรเข้าร่วม โครงการต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังนี้ ทำแผน การผลิตเป็นเวลา 5 ปี โดยปรับแผนการผลิตทุกปี ลงบัญชีฟาร์มติดต่อกัน 5 ปี ทำแผนผังฟาร์มทำ ข้อมูลด้านวิศวกรรม ทำบันทึกข้อตกลงแสดงความยินยอมให้ขุดสระน้ำ และร่วมมือในการปฏิบัติ ตามเงื่อนไข

กลุ่มที่ 2 กลุ่มเครือข่ายโครงการ ได้รับการสนับสนุนสระน้ำบางส่วนและ เกษตรกรเข้าร่วม โครงการต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้ ทำแผนการผลิตเป็นเวลา 3 ปี โดยปรับ แผนการผลิตทุกปี ลงบัญชีฟาร์ม อย่างน้อย 3 ปี ทำแผนผังฟาร์ม ทำบันทึกข้อตกลง แสดงความยินยอม ให้ขุดสระน้ำ และร่วมมือในการปฏิบัติตามเงื่อนไข

สรุป การพิจารณาให้การสนับสนุนสระน้ำ จะให้การสนับสนุนกับเกษตรกร กลุ่มที่ 1 โดยการขุดสระน้ำเต็มสัดส่วน คือร้อยละ 30 ส่วนเกษตรกรกลุ่มที่ 2 จะให้การสนับสนุน สระน้ำบางส่วน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือครั้งเดียว

2. แนวคิดเกี่ยวกับเจตนคติในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ

แนวคิดเกี่ยวกับเจตนคติกล่าวถึง ความหมายของเจตนคติ องค์ประกอบของเจตนคติ ปัจจัยที่ทำให้เกิดเจตนคติ ประเภทของเจตนคติ กระบวนการเกิดเจตนคติหรือการเปลี่ยนแปลง การสร้าง การเปลี่ยนแปลงและการวัดเจตนคติ รายละเอียดดังนี้

2.1 ความหมายของเจตนคติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน 2525 (2528: 375) ได้บัญญัติศัพท์ “เจตนคติ” หมายถึง แนวความคิดเห็น

รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์ (2533: 9-11) ให้ความหมายของคำว่าเจตนคติว่า เป็น ความต้องการหรือความตั้งใจที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

ฮิลการ์ด (Hilgard 1962: 18) กล่าวว่า เจตนคติเป็นพฤติกรรมหรือความรู้สึกรั้งแรกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อแนวความคิดใดหรือต่อสภาพการณ์ในทางเข้ากันหรือหนีออกห่างและพร้อมที่จะตอบสนองในครั้งต่อไปในทางที่เอนเอียงไปในลักษณะอย่างเดิมเมื่อพบกับสิ่งดังกล่าว

สรุป เจตนคติ หมายถึง ความรู้สึกรั้งแรก ความเชื่อ และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล มีแนวโน้มที่พร้อมจะกระทำต่อสิ่งแวดล้อม

2.2 องค์ประกอบของเจตคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520: 1-3) สรุปองค์ประกอบของเจตคติไว้ 3 ประการดังนี้

2.2.1 องค์ประกอบด้านพุทธิปัญญา (cognitive component) หมายถึง ความคิดซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มนุษย์ใช้ในการวัดความคิดนี้อาจจะอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งแตกต่างกัน

2.2.2 องค์ประกอบด้านท่าที ความรู้สึก (affective component) หมายถึง ส่วนหนึ่งของด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเป็นตัวเรา “ความคิด” อีกต่อหนึ่ง ถ้าบุคคลมีภาวะความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีขณะคิดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

2.2.3 องค์ประกอบด้านการปฏิบัติ (behavioral component) หมายถึงองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติ หรือถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสมจะเกิดการปฏิบัติ หรือมีปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง

สรุป องค์ประกอบของเจตคติโดยรวมประกอบไปด้วย ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งไม่สามารถแยกออกจากกันได้

2.3 ปัจจัยที่ทำให้เกิดเจตคติ

ไพบูลย์ ช่างเรียง (2536: 50) อธิบายว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดเจตคติมีที่มาได้ 2 ทางคือ

2.3.1 เจตคติเกิดจากประสบการณ์ (experience) ของบุคคล การที่บุคคลได้พบเห็น คั่นเคย ทดลองสิ่งใด นับเป็นประสบการณ์โดยตรง (direct experience) ของบุคคลต่อสิ่งนั้น และการที่บุคคลได้ยิน ได้ฟัง ได้อ่านเกี่ยวกับเรื่องใด นับเป็นประสบการณ์โดยอ้อม (indirect experience) ของบุคคลต่อสิ่งนั้น

2.3.2 เจตคติเกิดจากค่านิยม (value system and value judgement) เพราะบุคคลมีค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยมไม่เหมือนกัน อาจจะมีเจตคติในสิ่งเดียวกันแตกต่างกันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาวะการณ์ของสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคล

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดเจตคติมี 2 ทางคือ เกิดจากประสบการณ์ของบุคคล และเกิดจากค่านิยมของบุคคล

2.4 ประเภทของเจตคติ

ไพบูลย์ อินทรวินา (2515: 49-50) กล่าวว่าเจตคติมี 2 ประเภทดังนี้คือ

2.4.1 เจตคติทั่วไป (general attitude) ได้แก่สภาพจิตใจอันกว้างขวาง ซึ่งเป็นแนวความคิดประจำตัวบุคคลนั้น เจตคติต่างๆ ไปได้แก่ ลักษณะบุคลิกอันกว้างๆ

2.4.2 เจตคติเฉพาะอย่าง (specific attitude) ได้แก่ สภาพจิตใจที่บุคคลมีต่อวัตถุสิ่งของ (objects) บุคคลอื่น (persons) สถานการณ์ (situations) และสิ่งอื่นๆ อีกเป็นอย่างไรไป เจตคติประเภทนี้จะเจาะจงลงว่าบุคคลนั้นๆ มีเจตคติอย่างไรต่อสิ่งนั้น

สรุปได้ว่าเจตนาคติมี 2 ประเภทคือ เจตนาคติทั่วไป และเจตนาคติเฉพาะอย่าง

2.5 กระบวนการเกิดเจตนาคติหรือการเปลี่ยนแปลง

เคลแมน (Kelman 1958) อ้างใน พัทธรินทร์ ชาระนะ (2537: 11-16) ได้แบ่งกระบวนการเกิดเจตนาคติ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงไว้ 3 ประการคือ

2.5.1 การยินยอม (compliance) จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพราะต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนในทางที่ตนต้องการและพึงพอใจเช่น การได้รับรางวัล หรือการยอมรับจากบุคคลอื่น

2.5.2 การเลียนแบบ (identification) จะเกิดจากการที่บุคคลนั้นยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพราะต้องการสร้างพฤติกรรมของตนขึ้นให้เหมือนบุคคลอื่นในสังคม เพื่อที่จะติดต่อกับหรือมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ดี

2.5.3 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความต้องที่อยากจะเปลี่ยนแปลงจริงๆ (internalization) เกิดขึ้นจากการที่บุคคลยอมรับอิทธิพลหรือพฤติกรรมต่างๆ เพราะเห็นว่าเหมาะสมกับระบบ ค่านิยมที่มีอยู่ในตัวของเขาสอดคล้องกับความต้องซึ่งเป็นเบื้องหลังอยู่แล้ว

สรุป กระบวนการเกิดเจตนาคติหรือการเปลี่ยนแปลงสามารถแบ่งได้ 3 ประการ ได้แก่ การยินยอม การเลียนแบบ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความต้องการ

2.6 การสร้าง การเปลี่ยนแปลงและการวัดเจตนาคติ

2.6.1 การสร้างเจตนาคติ

สุชา จันทน์เอม (2533: 89) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสร้างเจตนาคติไว้ดังนี้คือ

1) **วัฒนธรรม (culture)** วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อชีวิตของบุคคลทุกๆ คน ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย วัฒนธรรมของชาติต่างๆ แตกต่างกันไป เริ่มต้นจากครอบครัว โรงเรียน วัด สถาบันอื่นๆ ในสังคม วิทยุ โทรทัศน์ สื่อมวลชนต่างๆ มีอิทธิพลต่อการสร้างเจตนาคติทั้งสิ้น

2) **ครอบครัว (family)** ครอบครัวเป็นแหล่งแรกที่อบรมให้เด็กเรียนรู้ จึงมีอิทธิพลมากที่สุดในการสร้างเจตนาคติแก่เด็ก ตลอดจนการปลูกฝังเจตนาคติในการดำเนินชีวิตให้แก่บุตรของตน ทั้งนี้เพราะเด็กมักเลียนแบบและเชื่อฟังพ่อแม่

3) **กลุ่มเพื่อน (social groups)** เด็กที่จากบิดามารดาอยู่ร่วมกับเพื่อนตั้งแต่เด็ก จะได้รับอิทธิพลต่างๆ จากกลุ่มเพื่อนมาก ทั้งนี้เด็กต้องการการยอมรับจากเพื่อน ต้องการคำแนะนำและความช่วยเหลือจากเพื่อน

4) **บุคลิกภาพ (personality)** ลักษณะบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์ หรือมีอิทธิพลต่อเจตนาคติของบุคคลมาก

2.6.2 การเปลี่ยนเจตนาคติ นักจิตวิทยาได้แนะนำวิธีการเปลี่ยนแปลงเจตนาคติไว้

3 ประการคือ

- 1) การชักชวน (*persuasion*) มีบุคคลจำนวนมากที่สามารถปรับปรุงเจตนาคติหรือเปลี่ยนแปลงเจตนาคติของตนเสียใหม่ หลังจากได้รับคำแนะนำ หรือได้รับความรู้เพิ่มพูนขึ้น
- 2) การเปลี่ยนกลุ่ม (*group change*) กลุ่มมีอิทธิพลต่อการสร้างเจตนาคติของบุคคลมาก ฉะนั้นหากจะเปลี่ยนบุคคลอาจจะต้องเปลี่ยนกลุ่มสมาชิกจะช่วยให้
- 3) การโฆษณาชวนเชื่อ (*propaganda*) เป็นการชักชวนให้บุคคลหันมาสนใจหรือรับรู้โดยการสร้างสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ เช่น การแจกฟรี บริษัทที่ผลิตสินค้าใหม่ๆ มักจะแจกฟรีก่อนขายภายหลัง

2.6.3 การวัดเจตนาคติ สามารถทำการวัดได้โดยมีเครื่องมือวัดเจตนาคติหลายแบบ โยธิน สีนสนนพุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวิน (2529: 38-39) ได้แบ่งรูปแบบของการวัดเจตนาคติที่พบเห็นบ่อยๆ เป็น 3 วิธีคือ

- 1) วิธีของ เทอร์ส โคน (*Thurstone*) วิธีวัดวิธีนี้ Thurstone ได้พัฒนาขึ้นโดยมีเป้าหมายที่จะสร้างมาตรวัดที่มีหน่วยเท่าๆ กัน แม้ว่าเป้าหมายนี้ดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่ไม่ยากที่จะบรรลุ แต่การดำเนินการที่จะพัฒนามาตรวัดเจตนาคติต่อสิ่งที่ต้องการวัดจำนวนมากแต่ละมาตรเป็นเรื่องที่ยุ่งยากมาก
- 2) วิธีของ ลิกเออร์ท (*Likert*) เนื่องจากวิธีของ Thurstone มีกระบวนการยุ่งยากมาก Likert จึงได้เสนอวิธีวัดเจตนาคติขึ้นใหม่ที่ง่ายกว่าในวิธีของ Likert ไม่ต้องหาข้อความที่สะท้อนถึงระดับขั้นต่างๆ ของการเห็นด้วยมากที่สุด ไปจนถึงการไม่เห็นด้วยมากที่สุด แต่เลือกข้อความที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการวัดเจตนาคติ และให้ผู้ตอบเลือกคำตอบของมาตรวัดที่จัดไว้
- 3) วิธี *Semantic Differential Technique* สำหรับวิธีของ Thurstone และ Likert ผู้สำรวจจะต้องทำการศึกษาขั้นแรกก่อนที่จะใช้แบบสอบถามวัดเจตนาคติที่ต้องการวัด แต่ในวิธีนี้มาตรวัดจะเป็นแบบทั่วไปที่จะนำมาใช้กับเรื่องหนึ่งเรื่องใดและสามารถให้บุคคลประเมินค่าสิ่งที่ต้องการวัดเจตนาคติได้โดยตรง

สรุปลักษณะทั่วไปของเจตนาคติที่ทำให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรมต่างๆ ทำให้แนวทางการวัดพฤติกรรมด้านความรู้สึกแตกต่างไปจากพฤติกรรมด้านสติปัญญาและพฤติกรรมด้านทักษะ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ

ในส่วนนี้จะได้กล่าวถึงการตัดสินใจต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในเรื่อง ความหมายของการตัดสินใจและทฤษฎีการตัดสินใจ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ พฤติกรรมในการตัดสินใจ วิธีการตัดสินใจ ชนิดของการตัดสินใจและประเภทของการตัดสินใจ ลักษณะของการตัดสินใจ ขั้นตอนการตัดสินใจ กระบวนการตัดสินใจ ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจ รายละเอียดดังนี้

3.1 ความหมายของการตัดสินใจและทฤษฎีการตัดสินใจ

3.1.1 ความหมายของการตัดสินใจ

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2540: 195) กล่าวว่า การตัดสินใจ (decision making) หมายถึงกระบวนการคิด พิจารณาและตกลงใจอย่างใดอย่างหนึ่งในทางเลือกหลายๆ ทาง เพื่อการปฏิบัติสำหรับสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งเพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่งโดยเฉพาะ อันที่จริงการเลือกทางใดทางหนึ่งนั้นไม่ยากเหมือนกับการโยนหัว โยนก้อยก็ต้องเลือกได้ทางหนึ่ง สิ่งที่ยากก็คือว่าทำอะไรจึงจะเลือกหรือตัดสินใจได้ดีที่สุด ทำให้ได้ทางเลือกหรือการตัดสินใจนั้น ส่งผลสมดังที่ปรารถนาที่สุด

www.rin.ac.th ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจ (decision making) หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง จากหลายๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณาหรือ ประเมินอย่างดีแล้วว่าเป็นทางให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์การ

สุปัญญา ไชชาญ (2544: 4) การตัดสินใจ หมายถึงการเลือกเอาทางเลือกมาเป็นทางแก้ปัญหา

ยุดา รักไทยและธนิกานต์ มาณะศิริรานนท์ (2542: 9) การตัดสินใจ คือ การเลือกเอาวิธีปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งจากวิธีปฏิบัติหลายๆ อย่างที่มีอยู่

ทองใบ สุธาจารย์ (2542: 303) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการ ในการพัฒนาทางเลือกในการแก้ปัญหาใดๆจนเกิดความมั่นใจในการเลือกทางเลือก 1 ทางเลือก ในการแก้ปัญหาหรือการดำเนินการเพื่อการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป การตัดสินใจ หมายถึงกระบวนการคิด พิจารณาและตกลงใจเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดในเรื่องนั้นและส่งผลดีสมดังที่ปรารถนาที่สุด

3.1.2 ทฤษฎีการตัดสินใจ

1) ความหมายของทฤษฎีการตัดสินใจ

วันทนีญ์ ภูมิกัทราคมและคณะ (2534: 7) กล่าวว่า ทฤษฎีการตัดสินใจ เป็นการนำหลักเกณฑ์หรือเครื่องมือต่างๆ เข้ามาช่วยในการตัดสินใจเพื่อจะทำให้ผู้ตัดสินใจ มีโอกาส ตัดสินใจผิดพลาดน้อยลงหรือตัดสินใจได้ถูกต้องมากขึ้น การตัดสินใจที่จะมีขึ้นภายใต้ สถานการณ์ต่างๆ ที่สามารถทำการประเมินได้และใช้เกณฑ์หรือเครื่องมือดังกล่าวพิจารณาทางเลือก ที่ดีที่สุดในการตัดสินใจ

สุบัญญัติ ไชชาญ (2544: 60) กล่าวว่า ทฤษฎีการตัดสินใจ (decision theory) หมายถึงวิธีแก้ปัญหาที่ต้องมีการวิเคราะห์และมีระบบประกอบกัน

สรุป ทฤษฎีการตัดสินใจ หมายถึง วิธีการแก้ปัญหาที่นำหลักเกณฑ์หรือ เครื่องมือต่างๆ มาใช้ในการวิเคราะห์อย่างมีระบบเพื่อจะทำให้ผู้ตัดสินใจมีโอกาสตัดสินใจที่ ผิดพลาดน้อยลงหรือตัดสินใจถูกต้องมากขึ้น

2) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ประยูร ศรีประสาธน์ (2544: 219) กล่าวว่าทฤษฎีการตัดสินใจเป็นแนว ทางที่มีเหตุผลในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดหรือการเลือกแนวทางการดำเนินการ ซึ่งมีนักทฤษฎี หลายท่านได้จำแนกทฤษฎีการตัดสินใจ ออกหลายด้านดังนี้

(1) ทฤษฎีการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ต่างๆ ทฤษฎีนี้จำแนก การตัดสินใจออกไปตามประเภทของสถานการณ์ที่ผู้ตัดสินใจเผชิญอยู่และใช้สถานการณ์นั้นเป็น พื้นฐานพิจารณาผลที่ควรจะได้รับ ตามแนวคิดของสแตร์ จูเนียร์ และเรนเดอร์ (Stair Jr.and Render,1990: 39)แบ่งออกเป็น 3 สถานการณ์ คือ

ก. การตัดสินใจภายใต้สภาวะการณ์ที่แน่นอน (decision under certainty) เป็นการตัดสินใจที่ผู้ตัดสินใจทราบถึงผลที่ได้รับและผลที่ตามมาชัดเจนแน่นอน

ข. การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่เสี่ยง (decision under risk) การตัดสินใจตั้งอยู่บนพื้นฐานที่มีความแน่นอนน้อยกว่า แต่ก็ยังจะพอคาดคะเนถึงผลที่อาจเกิดขึ้น จากทางเลือกได้บ้าง

ค. การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน (decision under uncertainty) ผู้ตัดสินใจไม่อาจทราบถึงความเป็นไปได้ของผลที่จะเกิดขึ้นในแต่ละทางเลือกอันอาจ เนื่องมาจากการมีข้อมูลไม่เพียงพอหรือมีตัวแปรอื่นที่ไม่สามารถควบคุมได้

(2) ทฤษฎีการตัดสินใจจำแนกตามวิธีการตัดสินใจ จำแนกทฤษฎีตาม วิธีการการตัดสินใจ ของ เจมส์ อี. ฮิลด์ (James E. Heald 1991: 344) ออกเป็น 3 วิธี คือ

ก. ทฤษฎีการตัดสินใจโดยการคาดการณ์ (predictive decision theories) พิจารณาสິงที่เชื่อว่าจะเป็นปัจจัยและพลังที่ผู้ตัดสินใจจะใ้รวมทั้งความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใด

ข. ทฤษฎีการตัดสินใจโดยการบรรยาย (descriptive decision theories) พยายามบรรยายความเชื่อของนักทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีที่ใช้ในการตัดสินใจ

ค. ทฤษฎีการตัดสินใจโดยมีเงื่อนไข (prescriptive decision theories) ทฤษฎีเสนอแนะความสัมพันธ์และกระบวนการ ที่จะนำมาพิจารณาและนำมาใช้อันจะทำให้การตัดสินใจมีคุณภาพสูงและมีเหตุผล

สรุป ทฤษฎีการตัดสินใจ เป็นแนวทางที่มีเหตุผลที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพของปัญหาสภาวะขององค์กรและข้อมูลในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

3.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

3.2.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและองค์ประกอบการตัดสินใจ

ศรีสุรางค์ ทินะกุล (2542: 189-190) กล่าวว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมีหลายปัจจัย แต่กล่าวเฉพาะปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ได้แก่

1) ทางเลือก (action) ในปัญหาหนึ่งๆ ที่ต้องการตัดสินใจมีทางเลือกเกิดขึ้นมากกว่าหนึ่งทางเลือกผู้ทำการตัดสินใจควรระบุทางเลือกที่เป็นไปได้ทั้งหมด

2) สภาพการณ์นอกบังคับ (state of nature) ในปัญหาหนึ่งๆ ที่ต้องการตัดสินใจ นอกจากจะมีทางเลือกเกิดขึ้นมากกว่าหนึ่งทางเลือกแล้วในแต่ละทางเลือกยังมีสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นสภาพการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้มากกว่า 1 สภาพการณ์ยกเว้นการทำการตัดสินใจภายใต้สภาพการณ์ที่แน่นอน สภาพการณ์เกี่ยวข้องดังกล่าวเรียกว่า สภาพการณ์นอกบังคับ

รสนา อัมชะกิจ (2537: 93-94) กล่าวว่า ผู้ตัดสินใจจะมีปัจจัยประกอบการตัดสินใจ 2 ประการ คือ

1) จำนวนทางเลือกที่ต้องตัดสินใจเลือก ตามปกติแล้วจะต้องมีอย่างน้อยที่สุด 2 ทางเลือก เพราะถ้าไม่มีทางเลือกก็ไม่จำเป็นต้องตัดสินใจ

2) สภาพตามธรรมชาติ สภาวะที่จะเกิดในอนาคต แบ่งแยกประเภทได้หลากหลายตามแต่สถานการณ์ของปัจจัยหรือแล้วแต่สถานการณ์ของผู้ตัดสินใจ เช่น พิจารณาปัจจัยสภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ เศรษฐกิจรุ่งเรืองเฟื่องฟู เศรษฐกิจซบเซา เศรษฐกิจตกต่ำ เศรษฐกิจฟื้นตัว และเศรษฐกิจคงตัว

ประยูร พรหมพันธ์ (2517: อ้างในราม ป้อมทอง 2541: 14-15) กล่าวว่า
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ดังนี้

1) ปัจจัยที่เกี่ยวกับเวลาและสถานการณ์ การตัดสินใจที่ไม่เหมาะสมแก่เวลา
และสถานการณ์ แทนที่จะเกิดผลคืออาจเกิดผลเสียได้ ดังนั้นการตัดสินใจ จึงควรให้สอดคล้องเหมาะสม
กับเวลาและสถานการณ์

2) ปัจจัยเกี่ยวกับตัวบุคคลและสถานที่ ถ้าหากการตัดสินใจ แก้ปัญหานั้น
ไปกระทบกระเทือนกับบุคคลหรือสถานที่ อาจจะทำให้การตัดสินใจแก้ปัญหานั้นไม่ประสบความสำเร็จ
สำเร็จหรือในทางกลับกันการตัดสินใจนั้น มีบุคคลสนับสนุนหรือสถานที่ไม่เป็นอุปสรรคก็เป็น
สิ่งเกื้อหนุนให้การแก้ปัญหาประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

3) ปัจจัยที่เกี่ยวกับค่านิยมของสังคม การตัดสินใจแก้ปัญหานั้นแม้ว่าจะ
ชอบด้วยเหตุผล แต่อาจจะไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมได้

4) ปัจจัยเกี่ยวกับอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติ
งานให้เป็นไปตามการตัดสินใจ

วิจูรย์ ดันศิริคงคล (2542: 11) กล่าวว่า องค์ประกอบการตัดสินใจ แบ่ง
ออก 4 ส่วน ส่วนแรกคือปัญหาหรือเป้าหมายในการตัดสินใจ ส่วนที่สองคือ เกณฑ์ในการตัดสินใจ
และส่วนที่สามคือทางเลือก อย่างไรก็ตามองค์ประกอบทั้งสองส่วนหลังนั้นมักจะ ไม่อยู่ขณะที่
มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นในบางกรณีการตัดสินใจต้องพิจารณาถึงปัจจัยภายนอกด้วย
ซึ่งก็คือความเสี่ยงและความไม่แน่นอน

ยุดา รักไทยและธนิกานต์ มาชะศิริรานนท์ (2542: 125) กล่าวถึง องค์
ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ดังนี้

1) ลักษณะ 3 ประการของการตัดสินใจ คือ

(1) คุณภาพ (quality) คือ การตัดสินใจที่ต้องทำให้เราสามารถใช้โอกาส
(ปัญหา) ให้เกิดประโยชน์ที่สุด คุณภาพเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในเชิงธุรกิจ เพราะข้อผิดพลาดต่างๆ นั้น
หมายถึง การสูญเสีย ดังนั้นจึงต้องใช้ทรัพยากรทั้งหมดที่สามารถหามาได้ไม่ว่าจะเป็นคน เครื่องมือ
เครื่องมือ เพื่อทำการเก็บและบริหารข้อมูล วิจัย วิเคราะห์และประเมินตัวเลือกต่างๆ

(2) ความเร็ว (speed) ตัดสินใจอย่างรวดเร็วให้ทันกับสถานการณ์ โดย
เฉพาะอย่างยิ่งในโลกยุคปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ถ้าเราช้าช้าไม่ยอมตัดสินใจ ตัวเลือกต่างๆ
จะค่อยประสิทธิภาพลงตามเวลาที่ผ่านไปและพลังความคิดที่เราอุตสาหะทุ่มเทลงไปก็จะสูญเปล่า

(3) พันธะหน้าที่ (mission) ต้องทำหน้าที่ของตนให้สำเร็จลุล่วง ซึ่งนอกจากจะมีความรับผิดชอบในพันธะหน้าที่ของตนเองแล้ว เราก็ต้องพยายามทำให้คนอื่น ที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานยอมรับในพันธะหน้าที่ของพวกเขาด้วยความเต็มใจ

2) ผลกระทบจากการเมือง

(1) ธรรมชาติของการเมือง มีลักษณะคือ มีความขัดแย้ง มีความหลากหลายและผลประโยชน์

(2) ยุทธวิธีทางการเมือง ในการตัดสินใจ ได้แก่ การควบคุมหลักฐาน การตัดสินใจทั่วไป ควบคุมตัวเลือกและควบคุมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลือก

(3) ข้อดีของการเมือง รักษาความสมดุล เสถียรภาพ กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและป้องกันการตัดสินใจที่ไม่ดี

3) **อคติทางการรับรู้** โดยปกติคนเรามักจะเชื่อข้อมูลที่ยืนยันสนับสนุนความคิดของตนเอง มากกว่าข้อมูลที่ขัดแย้งกับความคิดของตนเอง และพยายามที่จะหาข้อมูลประเภทแรกนั้น พร้อมกับหลีกเลี่ยงข้อมูลประเภทหลัง อคติทางการรับรู้นี้สามารถบิดเบือนความเป็นจริงได้ **ถึงแม้ว่าเราจะได้รับข้อมูลหรือความคิดเห็นใดๆที่เป็นลบ เราก็ยังจะ दौरानตัดสินใจแบบนั้น ถ้าสามารถทำตนเองเชื่อได้ว่า**

(1) ปัญหาหรือความผิดพลาดนั้นเป็นเรื่องชั่วคราว

(2) เป้าหมายอยู่ไม่ไกล สิ่งที่เราสามารถทำให้เราฟันดาเนินการตามแนวทางเดิมต่อไป แทนที่จะเปลี่ยนไปใช้วิธีอื่น หรือทบทวนเป้าหมายใหม่ได้เหมือนกัน

(3) ปัญหานี้มีสาเหตุจากอิทธิพลภายนอก เมื่อเชื่อว่าเราถูกกระทบจากปัจจัยภายนอกที่เราไม่สามารถควบคุมได้ ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงอะไร เพราะถึงเปลี่ยนไป ก็ไร้ประโยชน์

(4) เราจะชนะ ความเชื่อเช่นนี้ส่วนใหญ่เกิดจากการเสริมแรง

4) **เขาวน้อรมณ์ (eq)** การตัดสินใจทุกอย่างได้รับอิทธิพลจากอารมณ์เสมอ ไม่มากก็น้อยแต่ผลกระทบจากอารมณ์จะรุนแรงและเป็นอันตราย ก็ต่อเมื่อความถูกต้องและความมีเหตุผลต่างๆ ถูกบดบังด้วยอารมณ์ต่อไปนี้

(1) **หมกมุ่นกับเป้าหมายเกินควร** พยายามทุ่มเทพลังกายใจ เพื่อไปให้ถึงเป้าหมายนั้นโดยไม่ลืมหูลืมตา ทั้งที่ได้พยายามมานานแล้วจนมันเป็นเป้าหมายที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ ต่อไปอีก พฤติกรรมแบบนี้ถือเป็นการปฏิเสธความเปลี่ยนแปลงรอบข้างเป็นอันตรายอย่างยิ่งในโลกแห่งการแข่งขัน

(2) **ท้อแท้** เป็นอารมณ์ที่มีมากมาพร้อมกับความรู้สึกกังวลและความมั่นใจในตนเองที่ลดลงซึ่งเมื่ออยู่ภายใต้สภาวะแบบนี้เราจะไม่สามารถตัดสินใจให้ดีได้เลยความวิตกกังวล ความเครียดเป็นอันตรายอย่างยิ่งเพราะเมื่อสิ่งต่างๆเลวร้ายลง เราก็มักกลัวตนเองจะทำพลาดทำให้ถูกกล่าวโทษหรือตำหนิและความกลัวนี้จะมาซึ่งความเชื่อมั่นในสัญชาตญาณเกินควรความพยายามที่จะ โต้ตอบแก้เผ็ด และความเร่งรีบในการตัดสินใจ

(3) **ความลึกลับใจ** เป็นอันตรายพอๆ กับความท้อแท้ เพราะมันจะสามารถลดประสิทธิภาพของเราในการวิเคราะห์และประเมินข้อมูล อาการที่น่าเป็นห่วง 2 อย่างของความลึกลับใจ คือ เราทำได้และอย่าปล่อยให้มันหลุดมือ ผลก็คือ แทนที่จะเป็นการประเมินทางออกเทียบเท่ากับปัญหาที่มีอยู่เรากลับไปกำหนดปัญหาใหม่ ให้สอดคล้องไปในทางเดียวกันกับทางออก ข้อบกพร่องทั้งหลายของมันจึงถูกมองข้าม ไป อีกทั้งยังไม่มีแผนฉุกเฉินใดๆ สำรองไว้อีกด้วย

สรุป ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ได้แก่ ทางเลือกในการตัดสินใจและสภาพตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งไม่สามารถควบคุมได้ สำหรับองค์ประกอบการตัดสินใจที่ดีควรมีลักษณะที่มีคุณภาพ ความเร็วและทันระยะหน้าที่ ไม่ถูกครอบงำด้วยเกมการเมือง ไม่มีอคติทางการรับรู้และอารมณ์

3.3 พฤติกรรมในการตัดสินใจ

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2536: 232-233) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นหัวใจของการบริหารงาน จะเห็นว่าการตัดสินใจแทรกซึมไปในทุกกิจกรรมของหน่วยงานคือ เกี่ยวข้องกับทุกๆ คน ทั้งในเรื่องการงานและส่วนตัวในหน่วยงานมีเรื่องที่เกิดพิจารณาเพื่อการตัดสินใจอยู่เสมอ เช่น ในเรื่องการวางแผน ต้องมีการตัดสินใจว่าจะใช้ทรัพยากรอะไรสักจำนวนเท่าใด จึงจะทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

พงษ์ดิศ ดิษยบุตรและ ไสภณ แยมกลิ่น (<http://du.2002.ac.th>) กล่าวว่า พฤติกรรมต่างๆ ไปในการตัดสินใจของมนุษย์ โดยปกติแล้วจะพิจารณากำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ได้ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมได้ 3 ระดับด้วยกัน คือ

3.3.1 นิสัย (habit) หมายถึงปฏิกิริยาตอบโต้ที่ถูกกำหนดเงื่อนไขไว้แล้ว เป็น ไปอย่างค่อนข้างอัตโนมัติและจะมองการปฏิบัติประจำวันเป็นการประพฤติปฏิบัติที่เป็นไปตามประสพการณ์ ที่ผ่านมาแล้วเกิดผลดีตามสมควร ดังนั้นมนุษย์จะเลือกทางเลือกตามความเคยชินที่ได้ปฏิบัติมา แม้ว่าสถานการณ์ใหม่จะเป็นเพียงสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์เก่าก็ตาม

3.3.2 การแก้ปัญหา (problem solving) ลักษณะของการตัดสินใจในระดับสองนี้คือการประเมินสิ่งใหม่ หรือปัญหาใหม่ๆ ในสถานการณ์ใหม่ๆ โดยพยายามที่จะใช้วิธีการ เทคนิควิธี

ทดลองจนกลวิธีต่างๆ ที่ใช้มาแล้วและประสบความสำเร็จ แล้วมาแก้ปัญหาใหม่ๆ เหล่านี้ หลังจากแก้ไข ปัญหาได้แล้วก็จะ ได้สะสมเป็นพฤติกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นหรือเกิดนิสัยใหม่ขึ้นมาั่นเอง

3.3.3 การสร้างสรรค์ (creativity) เป็นการตัดสินใจในระดับที่สาม เป็นลักษณะที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์แปลกใหม่และ ไม่สามารถจะนำประสบการณ์หรือวิธีการต่างๆ ที่เคยประสบมาแล้ว มาช่วยได้มากนัก โดยจำเป็นต้องทดลองแล้วประสบความสำเร็จคิดพลาคบ้างจนแก้ไข ได้สำเร็จ ซึ่งจะเป็นรูปแบบใหม่ไปในที่สุด

สรุป พฤติกรรมในการตัดสินใจ เป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่แทรกซึมในทุกกิจกรรม และเกี่ยวข้องกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อม แบ่งเป็น 3 ระดับ คือนิสัย เป็นลักษณะที่เคยชินและปฏิบัติตาม ตลอด สำหรับการแก้ปัญหา เป็นการนำวิธีการและเทคนิคต่างๆมาใช้แล้วประสบความสำเร็จ ส่วนการสร้างสรรค์ เป็นการทำสิ่งใหม่และสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดจนประสบผลสำเร็จ

3.4 วิธีการตัดสินใจ

ยูคัล (Yukl, 1989: 253-261: อ้างถึงใน www.rim.ac.th) กล่าวว่า มีวิธีการหลาย วิธีการที่ช่วยในการตัดสินใจเลือกทางเลือก ซึ่งมีถึง 4 วิธีการซึ่ง 4 วิธีการต่อไปนี้ เป็นวิธีการที่ไม่ว่างซับซ้อนและไม่ต้องการการวิเคราะห์ที่ยุ่งยากเท่าไรนักหรือไม่ต้องมีคณิตศาสตร์เข้ามาช่วย เหมือนการตัดสินใจเชิงปริมาณได้แก่

3.4.1 วิธีสองคอลัมน์ (two column method) วิธีนี้เหมาะสำหรับการตัดสินใจ ที่มีทางเลือกไม่เกิน 4 ทางเลือก และแต่ละทางเลือกไม่มีทางเลือกใดคิดเด่นไปกว่ากัน วิธีการนี้จะสิ้นเปลืองเวลามากถ้ามีทางเลือกมากเกินไป วิธีการของวิธีสองคอลัมน์คือเขียนแต่ละทางเลือกบนกระดาษหรือกระดาษ แต่ละทางเลือกแบ่งให้มีที่เป็น 2 คอลัมน์ ที่แสดงถึงข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือกแล้วให้สมาชิกของกลุ่มแสดงความคิดเห็นหรือเติมข้อดีข้อเสียลงแต่ละคอลัมน์ จากนั้นให้สมาชิกของกลุ่มร่วมกันพิจารณาและอภิปรายแต่ละทางเลือกก็จะ ได้ทางเลือกที่ดีที่สุดได้

3.4.2 วิเคราะห์ต้นทุน-กำไร (cost benefit analysis) วิธีนี้เหมาะกับทางเลือกที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนและผลตอบแทนที่จะได้รับคืนมา ซึ่งชัดเจนและแน่นอน การวิเคราะห์จะออกมาในรูปของเงินเป็นต้นทุนและผลตอบแทนที่คืนมา ซึ่งต้องใช้เทคนิคทางปริมาณเข้ามาช่วย

3.4.3 วิธีทนายปีศาจ (devil's advocate procedure) วิธีนี้จะเหมาะเมื่อมีการประเมินผลทางเลือกก่อนข้างจะมีแนวโน้มไปทางเลือกที่มีอิทธิพลมาจากความคิดของสมาชิกที่จับกลุ่มกัน (groupthink) โดยไม่ได้สนใจพิจารณาข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือกให้ถ่องแท้ วิธีการเช่นนี้จะช่วยให้สมาชิกมีความพึงพอใจที่จะร่วมกันพิจารณาทางเลือกอีกครั้งหนึ่งก่อนจะตัดสินใจและลดอิทธิพลของกลุ่มคิดลงได้

3.4.4 วิธีการค้นหาเหตุผล (dialectical inquiry procedure) วิธีนี้เหมาะสำหรับปัญหาที่ซับซ้อนไม่มีรูปแบบให้ศึกษา และเมื่อมีความคิดเห็นที่ตรงกันข้ามของสมาชิกในการที่จะตัดสินใจ วิธีนี้ให้แบ่งสมาชิกของกลุ่มออกเป็นกลุ่มย่อยสองกลุ่ม มอบหมายให้แต่ละกลุ่มประชุมเตรียมการนำเสนอทางเลือก พร้อมทั้งข้อมูล ความจริง ความเป็นไปได้พร้อมข้อดีข้อเสีย สรุป วิธีการตัดสินใจ เป็นวิธีที่ช่วยในการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์หรือวิธีค้นหาเหตุผลที่เหมาะสมในการตัดสินใจ โดยพิจารณาให้รอบคอบ แล้วเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดก่อนการตัดสินใจ

3.5 ชนิดของการตัดสินใจและประเภทของการตัดสินใจ

3.5.1 ชนิดของการตัดสินใจ

ไซมอน (Simon, 1960: อ้างถึงใน www.rin.ac.th) ระบุการแบ่งชนิดของการตัดสินใจ ออกเป็น 2 ชนิดใหญ่ ดังนี้

1) การตัดสินใจที่กำหนดไว้ล่วงหน้าหรือมีแบบอย่างไว้ล่วงหน้า (programmed decisions) เป็นการตัดสินใจตามระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบแผนที่เคยปฏิบัติมาจนกลายเป็นงานประจำ

2) การตัดสินใจที่ไม่ได้กำหนดหรือไม่มีแบบอย่างไว้ล่วงหน้า (non programmed decisions) เป็นการตัดสินใจในเรื่องใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน ไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์แบบแผนที่เคยปฏิบัติมาก่อน จึงเป็นเรื่องยุ่งยากแก่ผู้ตัดสินใจ

สรุป ชนิดของการตัดสินใจ มี 2 ลักษณะ คือ การตัดสินใจที่มีการกำหนดไว้ล่วงหน้า โดยทำตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ และการตัดสินใจที่ไม่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า มักเป็นเรื่องใหม่ๆที่ไม่เคยทำมาก่อน ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากสำหรับการตัดสินใจ

3.5.2 ประเภทของการตัดสินใจ

รศนา อัชชะกิจ (2537:86-91) แบ่งประเภทการตัดสินใจ เป็น 3 ประเภท คือ

- 1) การตัดสินใจภายใต้ภาวะแน่นอน (certainty) ผู้ตัดสินใจมีข้อมูลที่สมบูรณ์แน่ชัดเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ กำหนดได้ว่าสถานการณ์ใดจะเกิดและเกิดอย่างไร
- 2) การตัดสินใจภายใต้ภาวะไม่แน่นอน (uncertainty) ในชีวิตประจำวัน การตัดสินใจภายใต้ภาวะไม่แน่นอนมีโอกาสเกิดได้มากที่สุด ผู้ตัดสินใจต้องปฏิบัติด้วยความมีคณ เพราะปราศจากหรือแทบไม่มีข้อมูล เพื่อประกอบการพิจารณา
- 3) การตัดสินใจภายใต้ภาวะเสี่ยง (risk) มีโอกาสเป็นไปได้สูงรองจากการตัดสินใจภายใต้ภาวะไม่แน่นอนเนื่องจากเป็นภาวะที่มีสภาพอยู่กึ่งกลางระหว่างความแน่นอน

และความไม่แน่นอน การตัดสินใจจะกระทำตามข้อมูลที่พอมืออยู่บ้างแต่ไม่สมบูรณ์ ข้อมูลที่ได้รับเพียงช่วยให้คาดเดาว่าตามรูปแบบความน่าจะเป็นนั้น สภาวะการณ์ใดมีโอกาสจะเกิดได้บ้าง

www.elc.chandra.ac.th สามารถแยกการตัดสินใจได้เป็น 3 ประเภท คือการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน การตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยงและการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน

วีระพล สุวรรณนันท์ (2534: 50) การตัดสินใจ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ การตัดสินใจภายใต้ภาวะแน่นอน การตัดสินใจภายใต้ภาวะไม่แน่นอน และการตัดสินใจภายใต้ภาวะเสี่ยง โดยถือเกณฑ์ที่ว่า การตัดสินใจไม่ขึ้นอยู่กับสภาวะการณ์

ทองใบ สุธชาติ (2542: 303) ได้จำแนกประเภทของการตัดสินใจ ไว้ ดังนี้

1) การตัดสินใจแบบมีโครงสร้าง หมายถึง การตัดสินใจ ซึ่งมักเกิดขึ้นเป็นประจำ และมีเกณฑ์การตัดสินใจ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การตัดสินใจแบบไม่มีโครงสร้าง หมายถึง การตัดสินใจที่ยังไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนหรือเป็นการตัดสินใจที่ไม่สามารถนำกฎเกณฑ์ระเบียบปฏิบัติที่มีอยู่ไปประกอบการตัดสินใจได้ทันที จำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาทางเลือกที่เหมาะสมกับเงื่อนไขและสถานการณ์

ศรีสุรางค์ ทินะกุล (2542: 197) กล่าวว่า การแบ่งประเภทของปัญหาการทำ การตัดสินใจ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1) การทำการตัดสินใจภายใต้สภาวะการณ์ที่แน่นอน (decision making under certainty) เป็นการตัดสินใจที่ผู้ทำการตัดสินใจทราบแน่นอนว่าสภาวะการณ์ใดๆ จะเกิดขึ้น และจะทำการตัดสินใจภายใต้สภาวะการณ์นั้น

2) การทำการตัดสินใจภายใต้สภาวะการณ์ที่ไม่แน่นอน (decision making under uncertainty) เป็นการทำการตัดสินใจที่ผู้ทำการตัดสินใจทราบแต่เพียงว่าสภาวะการณ์ใดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่กำลังตัดสินใจที่อาจเกิดขึ้นได้บ้าง โดยไม่ทราบโอกาสหรือความน่าจะเป็นที่ เกิดขึ้นของแต่ละสภาวะการณ์ แต่พอที่จะกำหนดความน่าจะเป็นของแต่ละสภาวะการณ์ได้โดย พิจารณาในเชิงจิตพิสัย หรืออาศัยข้อมูลจากการทดลองทำมาแล้ว หรืออาศัยข้อสนเทศจากตัวอย่าง

3) การทำการตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง (decision making under risk) เป็นการทำการตัดสินใจที่นอกจากผู้ทำการตัดสินใจจะทราบว่า มีสภาวะการณ์ใดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ กำลังตัดสินใจเกิดขึ้นบ้างแล้ว ยังทราบถึงความน่าจะเป็นที่เกิดขึ้นแต่ละสภาวะการณ์

สรุป การตัดสินใจควรมี 3 ประเภท คือการตัดสินใจภายใต้ภาวะที่แน่นอน การตัดสินใจภายใต้ภาวะไม่แน่นอนและการตัดสินใจภายใต้ภาวะเสี่ยง ซึ่งมี 2 ลักษณะ ได้แก่ การตัดสินใจแบบมีแผน การตัดสินใจแบบไม่มีแผน

3.6 ลักษณะของการตัดสินใจ

ลูมบา (Loomba,1978: อ้างจาก กุลชลี ไชยน์ตา 2539: 130 อ้างใน www.rin.ac.th) ได้สรุปลักษณะของการตัดสินใจ ไว้ดังนี้

ลักษณะที่ 1 การตัดสินใจเป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่จะได้

ลักษณะที่ 2 การตัดสินใจเป็นหน้าที่ที่จำเป็น

ลักษณะที่ 3 ในการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ ในองค์กร

ลักษณะที่ 4 กระบวนการตัดสินใจประกอบด้วย 2 ส่วน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายข้อจำกัด การกำหนดทางเลือก และการเลือกทางเลือกหรือ กลยุทธ์ที่ดีที่สุดตามสภาพการณ์

ลักษณะที่ 5 การตัดสินใจมีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและลักษณะของปัญหา

สรุป ลักษณะของการตัดสินใจ เป็นกระบวนการหรือหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับการตัดสินใจ ซึ่งควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือทางเลือกที่ดีที่สุดและให้ผลตอบแทนที่ดีและคุ้มค่ากว่าเดิม

3.7 ขั้นตอนการตัดสินใจ

เฉลิมพงษ์ มีสมนัย (2546: 14) กล่าวว่า ในแต่ละขั้นตอนของการตัดสินใจ ตามหลักแห่งเหตุผลมีสาระสำคัญ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้ตัดสินใจจะต้องรับรู้และบอกให้ได้ว่าสถานการณ์ในการตัดสินใจ เป็นสถานการณ์แบบใด (ไม่แน่นอน เสี่ยง แน่แน่นอน)

ขั้นที่ 2 การระบุทางเลือกที่เป็นไปได้ทั้งหมด

ขั้นที่ 3 การประเมินทางเลือกที่เป็นไปได้ทั้งหมด

ขั้นที่ 4 ทางเลือกที่ทำให้องค์กร ได้รับประโยชน์ที่สุด

ขั้นที่ 5 นำทางเลือกที่ได้เลือกไว้แล้วไปดำเนินการ

ขั้นที่ 6 การติดตามและประเมินผล ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามทางเลือก

สุปัญญา ไชยชาญ (2544 :6) ระบุขั้นตอนการตัดสินใจตามทฤษฎี มี 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 นิยามปัญหาให้ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2 เขียนรายการทางเลือกที่เป็นไปได้ออกมาทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 3 เขียนผลลัพธ์และ/หรือเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นติดตามมาในแต่ละทางเลือกออกมาทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 4 นำเอาทางเลือกในขั้นตอนที่สองและผลลัพธ์ตามขั้นตอนที่สามมาจับคู่ทำเป็นตารางได้เสีย (payoff table) จนครบทุกคู่ ตารางได้เสียนี้ บางครั้งเรียกว่าตารางการตัดสินใจ
 ขั้นตอนที่ 5 เลือกตัวแบบคณิตศาสตร์ในทฤษฎีการตัดสินใจออกมาหนึ่งตัวแบบ
 ขั้นตอนที่ 6 ใช้ตัวแบบตามขั้นตอนที่ห้า วิเคราะห์ข้อมูลแล้วตัดสินใจสรุป ขั้นตอนการตัดสินใจ เป็นขั้นตอนที่กำหนดโดยผู้ตัดสินใจจะต้องรับรู้ บอกลักษณะ นิยามปัญหา ระบุทางเลือกแล้วนำทางเลือกที่ดีไปดำเนินการ มีการติดตามและสามารถประเมินผลที่เกิดขึ้นได้

3.8 กระบวนการตัดสินใจ

3.8.1 ความหมายของกระบวนการตัดสินใจ

www.rin.ac.th ได้ให้ความหมายของกระบวนการตัดสินใจ (process of decision making) หมายถึง การกำหนดขั้นตอนของการตัดสินใจตั้งแต่ขั้นตอนแรกไปจนถึงขั้นตอนสุดท้าย

ทองใบ สุคชาติ (2542: 312) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจ เป็นวิธีการที่ผู้รับผิดชอบในการตัดสินใจนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์และกำหนดทางเลือก เพื่อประเมินผลการตัดสินใจ เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

Harrison (1981: 4 อ้างถึงใน ราม ป้อมทอง 2539: 10) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจ คือการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการตัดสินใจ ซึ่งเป็นวิธีการที่จะลดจำนวนทางเลือกลงมาเหลือเพียงจำนวนทางเลือกที่ตนเองต้องการเท่านั้น กระบวนการตัดสินใจของมนุษย์มีทั้งที่เป็นระบบและไม่เป็นระบบ

บุญธรรม จิตต์อนันท์ (2536: 233) กล่าวว่าเพื่อการตัดสินใจที่ดีต้องอาศัยกระบวนการตัดสินใจ ที่มีหลักและเหตุผล ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ที่สำคัญคือ

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ (problem analysis) ในขั้นแรกกระบวนการตัดสินใจ ต้องรู้ว่ามีปัญหาหรือเรื่องอะไรที่ต้องตัดสินใจ ปัญหาคืออะไรแน่

ขั้นที่ 2 หาทางเลือกเพื่อแก้ปัญหา (developing alternatives) เมื่อทราบถึงปัญหาที่แท้จริงพร้อมด้วยข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องตามขั้นที่ 1 โดยละเอียดแล้ว ในนี้ต้องพิจารณาว่ามีแนวทางหรือทางเลือกใดบ้างที่จะแก้ปัญหาหรือดำเนินการเพื่อปรับปรุงสถานการณ์ได้

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ทางเลือก (analysis alternatives) หลังจากที่ได้เตรียมทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาหรือปฏิบัติงานไว้แล้ว ในขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์ทางเลือก เพื่อการพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุด

ขั้นที่ 4 เลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (selecting alternatives) เมื่อได้มีการวิเคราะห์และตั้งเกณฑ์สำหรับทางเลือกไว้แล้วในขั้นที่ 3 การเลือกก็ต้องพิจารณาให้เป็นเกณฑ์ คือความเป็นไปได้ของทางเลือกที่จะสนองต่อวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ปัญหา และความเหมาะสมในการใช้ทรัพยากร

ขั้นที่ 5 ดำเนินการตามที่ตัดสินใจ (implementing decisions) การปฏิบัติตามการตัดสินใจนั้นจะติดตามมาเองโดยอัตโนมัติ

สรุป กระบวนการตัดสินใจ หมายถึงการกำหนดขั้นตอนการตัดสินใจ เพื่อนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกตามที่ต้องการทั้งที่เป็นระบบและไม่เป็นระบบ เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ

3.8.2 ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจ

พหลินเกต และแอตเนอร์ (Plunkett and Attner, 1994 : อ้างจาก กุลชลี ไชยนันดา 2539: 135-139 อ้างถึงใน www.rin.ac.th) ได้ลำดับขั้นตอนกระบวนการตัดสินใจเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การระบุปัญหา (define the problem)

ขั้นที่ 2 การระบุข้อจำกัดของปัจจัย (identify limiting factors)

ขั้นที่ 3 การพัฒนาทางเลือก (develop potential alternatives)

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ทางเลือก (analyze the alternatives)

ขั้นที่ 5 การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (select the best alternative)

ขั้นที่ 6 การนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติ (implement the decision)

ขั้นที่ 7 การสร้างระบบควบคุมและประเมินผล (establish a control and evaluation system)

วีระพล สุวรรณันท์ (2534: 1-8) กล่าวว่า มนุษย์ทุกชาติ ทุกภาษาทุกวัย ทุกประเภท ต้องตัดสินใจ ดังนั้นจึงควรมีขั้นตอนการตัดสินใจ ซึ่งประกอบด้วย

1) การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

(1) การกำหนดปัญหา ประกอบด้วย ปัญหา สาเหตุแห่งปัญหา การกำหนดจุดหมายในการแก้ปัญหาและการหาแนวทางแก้ปัญหา

(2) การกำหนดวัตถุประสงค์ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย

2) การกำหนดทางเลือก การตัดสินใจเลือกทางเลือก หมายถึง การเลือกหาทางแก้ไขที่จะแก้สาเหตุที่มีพลังที่ก่อให้เกิดปัญหามากที่สุดหรือการหาชุดของผลงาน (output) ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย หรือทางบวกของสาเหตุที่มีพลังที่ก่อให้เกิดปัญหามากที่สุด

3) ข้อจำกัด หมายถึง การมีความหายาก (scarcity) ซึ่งเกิดจากสาเหตุ 2 ประการคือ

(1) ความยากอันเนื่องมาจากความต้องการของมนุษย์ ซึ่งมีไม่เป็นที่สุดเมื่อเทียบกับทรัพยากรที่เพิ่มขึ้นอย่างเร่งด่วน

(2) ความยากอันเนื่องมาจากการสูญเสีย โอกาส (opportunity cost)

4) การวิเคราะห์ หมายถึงการนำเอาทางเลือกและความจำกัดมาวิเคราะห์ ในรูปของ pay-off matrix และ decision tree

5) การตัดสินใจโดยยึดวัตถุประสงค์ คือการนำผลของการตัดสินใจในขั้นตอนการวิเคราะห์สอดคล้องกับการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายมาใช้ในการตัดสินใจ

สรุป ขั้นตอนกระบวนการตัดสินใจ ควรมีหลักและเหตุผลกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย มีการวิเคราะห์ทางเลือกโดยการระบุปัญหา ข้อจำกัดของปัจจัย พัฒนาวิเคราะห์ทางเลือก การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด นำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติ สร้างระบบควบคุมและประเมินผล

4. สภาพทั่วไปของจังหวัดนครสวรรค์และบริบทของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์

4.1 จังหวัดนครสวรรค์

สำนักงานสถิติจังหวัดนครสวรรค์ (2546) รายงานข้อมูลจังหวัดนครสวรรค์ ผ่านเว็บไซต์ พอสรุปได้ดังนี้

4.1.1 สภาพทางกายภาพ

1) ที่ตั้งและอาณาเขต

(1) ที่ตั้งเฉพาะ จังหวัดนครสวรรค์ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของประเทศ ไทยในซีกโลกเหนือ ถัดจากเส้นศูนย์สูตรขึ้นไปทางตะวันออก

(2) ที่ตั้งสัมพันธ์ จังหวัดนครสวรรค์อยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่างอยู่ภาคกลางตอนบนของประเทศไทย คาบเกี่ยวระหว่างภาคเหนือกับภาคกลาง ห่างจากกรุงเทพฯไปทางทิศเหนือ โดยทางรถยนต์ระยะทาง 237 กิโลเมตร ทางรถไฟระยะทาง 250 กิโลเมตร

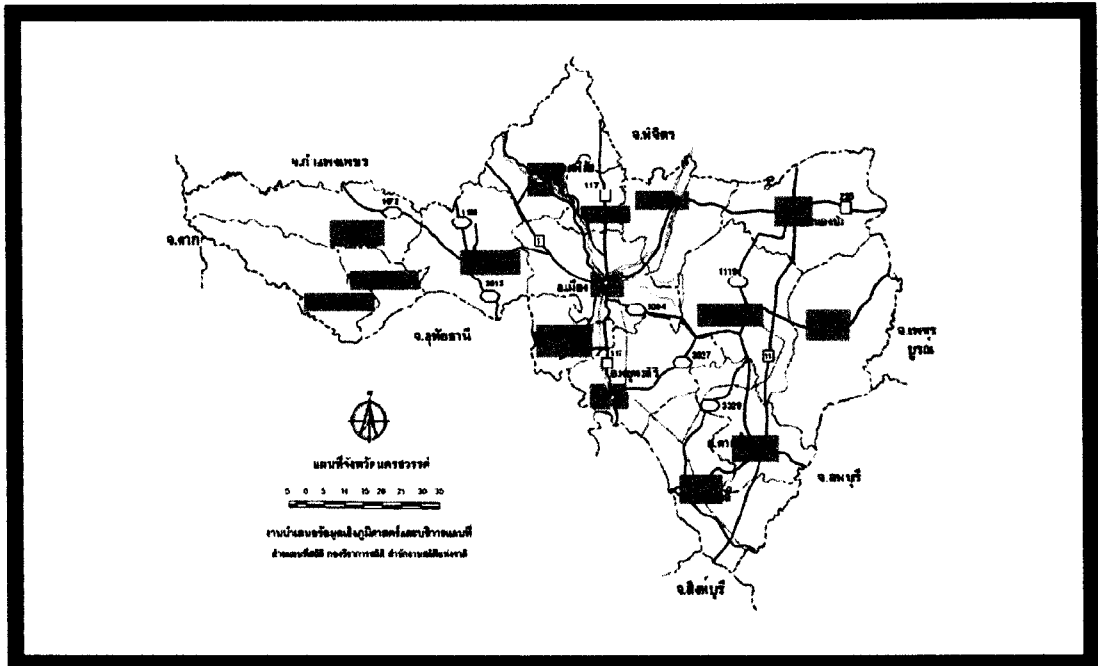
(3) อาณาเขต จังหวัดนครสวรรค์ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง จำนวน 7 จังหวัด คือ ทิศเหนือติดต่อกับอำเภอโพทะเล อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร อำเภอขามเฒ่าอำเภอบึงสามพัน จังหวัดกำแพงเพชร ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี อำเภอมนรมย์ จังหวัดชัยนาท อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ทิศตะวันออก

ติดต่อกับอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก
อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี

2) ขนาดและลักษณะการปกครอง

(1) ขนาด จังหวัดนครสวรรค์มีพื้นที่ประมาณ 5,998,548 ไร่ แบ่งเขตการปกครองเป็น 13 อำเภอ กับ 2 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ อำเภอเก้าเลี้ยว อำเภอโกรกพระ อำเภอชุมแสง อำเภอดากฟ้า อำเภอตากถ้ำ อำเภอท่าตะโก อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอพยุหะคีรี อำเภอไพศาลี อำเภอลาดยาว อำเภอหนองบัว อำเภอแม่่วงค์ กิ่งอำเภอชุมตาบง กิ่งอำเภอแม่เปิน

(2) ลักษณะการปกครอง ในปี พ.ศ. 2545 จังหวัดนครสวรรค์ แบ่งหน่วยการปกครองออกเป็น 2 แบบคือ การปกครองส่วนภูมิภาคและการปกครองส่วนท้องถิ่น การปกครองส่วนภูมิภาคประกอบด้วย 128 ตำบล 1,362 หมู่บ้าน และการปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย 18 เทศบาล 126 อบต. ดังภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 แผนที่จังหวัดนครสวรรค์

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดนครสวรรค์ (2546) แผนที่จังหวัดนครสวรรค์ คัดค้านวันที่ 29

กรกฎาคม 2546 จาก <http://www.nsn.go.th/provweb/cwdweb/nksawan/content.htm>

4.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครสวรรค์ คล้ายแอ่งกระทะ โดยพื้นที่ตอนกลางของจังหวัดเป็นแอ่งต่ำของที่ราบน้ำท่วมถึง สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 22 เมตร แต่บริเวณ

ทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตกจะมีระดับค่อยๆ สูงขึ้นๆ โดยเฉพาะทางด้านทิศตะวันตกสุดของอำเภอแม่वंก์ พื้นที่มีระดับสูงมากถึง 1,780 เมตรที่เขามองโก จากลักษณะภูมิประเทศที่ปรากฏสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 เขตย่อย คือ

1) เขตภูเขาสูงด้านทิศตะวันตก อยู่ทางด้านตะวันตกของอำเภอแม่वंก์ เป็นต้นกำเนิดของลำน้ำแม่वंก์ และแม่น้ำสะแกกรังบริเวณนี้เป็นแหล่งพื้นที่เดียวของจังหวัดที่ยังมีสภาพป่า ดงดิบที่คงเหลืออยู่เพราะเป็นที่สูงและเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติแม่वंก์ - แม่เป็น ภูเขาสำคัญ ในเขตนี้คือ เขาชนกัน มีลำน้ำแม่वंก์ก็ตัดผ่านช่องเขาในลักษณะร่องน้ำ (watergap) เนื่องจากเขตนี้ เป็นที่สูงและภูเขา จึงมีประชากรอาศัยอยู่เพียงเล็กน้อย

2) เขตที่ราบเนินตะกอนรูปพัด อยู่ในอำเภอลาดยาว เนื่องจากพื้นที่ค่อนข้างลาดเทจากที่สูงทางตะวันตกมาทางตะวันออก จึงทำให้ชุมชนลาดยาวประสบปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติถูกทำลายไป ทำให้สถานะน้ำท่วมมีความรุนแรงมากขึ้น พื้นที่บริเวณนี้ปัจจุบันมีการปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง แต่พื้นที่ราบต่ำ ใช้ทำนา ประชากรอาศัยหนาแน่นเป็นหย่อมๆ แถบบริเวณลุ่มน้ำ

3) เขตที่ราบขั้นบันไดทางตะวันออก เป็นขอบเขตของที่ราบขั้นบันไดซึ่งต่อเนื่องมาจากจังหวัดเพชรบูรณ์ พื้นที่มีภูเขาซึ่งผ่านการสึกกร่อนมากทำให้ภูเขาที่เหลืออยู่มีระดับสูงไม่มากนัก ประกอบกับพื้นที่สูงๆ ต่ำๆ เป็นลอนคลื่นทำให้ประชากรตั้งถิ่นฐานกระจายเป็นหย่อมๆ นอกจากการทำนาในพื้นที่ราบลุ่มแล้ว เขตนี้นับว่ามีความสำคัญมากในการปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวฟ่าง ข้าวโพด ถั่วเขียวถั่วมัน อ้อย ฝ้ายและมันสำปะหลัง เนื่องจากพื้นที่ค่อนข้างสูงและขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูกแม้ว่าบางแห่งจะมีคลองชลประทานช่วยบ้างก็ตาม เช่น อำเภอศาลาลี ดังนั้นประชากร จึงไม่ค่อยหนาแน่นนัก

4) เขตพื้นที่ราบตอนล่าง คือ พื้นที่ทั้งสองฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำน่าน มีพื้นที่ครอบคลุมอาณาเขตกว้างขวางมากกว่าทุกเขต มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุด เนื่องจากเป็นพื้นที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำนา ดังนั้นเขตนี้จึงเป็นแหล่งผลิตข้าวเด่นกว่าเขตอื่นๆ ส่วนพืชไร่มีการปลูกร่วมด้วยในพื้นที่ระดับสูงขึ้น เช่น อ้อย ข้าวฟ่าง ข้าวโพด ถั่วเขียวถั่วมัน เป็นต้น

4.1.3 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไป อากาศค่อนข้างร้อนจัดและเย็นสบายในฤดูหนาว ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ในปี 2545 อุณหภูมิสูงสุดวัดได้ 41.3 องศา

เขตเข็สในเดือนเมษายน อุณหภูมิต่ำสุด 14.7 องศาเซลเซียสในเดือนมกราคม มีฝนตกทั้งสิ้น 115 วัน ปริมาณน้ำฝนรวม 1,366.2 มิลลิเมตร

4.1.4 ทรัพยากรธรรมชาติ

1) ทรัพยากรดิน พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดนครสวรรค์เป็นแอ่งตรงกลาง ยกตัวสูงขึ้นไปทางทิศตะวันตกและทิศตะวันออก ดินที่เกิดขึ้นจากวัสดุต้นกำเนิดในลักษณะหรือสภาพพื้นที่ประเภทต่างๆ กัน ซึ่งพอจะแบ่งออกได้เป็น 8 ประเภท คือที่ราบน้ำท่วมถึง (flood plain) ลานพักตะกอนน้ำกลางเก่ากลางใหม่ (semi recent terrace) ลานตะพักลำนํ้าระดับต่ำ (low terrace) ลานตะพักลำนํ้าระดับสูง (high terrace) เนินตะกอนรูปพัดติดต่อกัน (coalescing fans) ลานตะพักปูนมาร์ล (marl terrace) พื้นที่ผิวที่เหลื่อค้างจากการกัดกร่อน (dissected erosion surface) และภูเขา (mountain)

2) ทรัพยากรแร่ธาตุ จากสภาพธรณีวิทยา ที่พบในบริเวณที่หินมีอายุเก่าแก่ มากของจังหวัดนครสวรรค์ เป็นทิวเขาส่วนใหญ่ทางทิศตะวันตกแระต่างๆ ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่จะจำกัดอยู่เฉพาะในทิวเขาทางทิศตะวันตกของจังหวัดและมีแร่กระจัดกระจายอยู่ทางตอนกลางและทางทิศตะวันออกบ้าง

3) ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรน้ำของจังหวัดนครสวรรค์ ได้มาจากแหล่งที่สำคัญๆ 3 แหล่ง คือแหล่งน้ำ ผิวดิน แหล่งน้ำชลประทาน และแหล่งน้ำใต้ดิน

4) ทรัพยากรป่าไม้ ในปี 2541 เนื้อที่ป่าไม้มีประมาณ 662 ตารางกิโลเมตร หรือ 431,750 ไร่

4.2 สภาพเกษตรกรรมในจังหวัดนครสวรรค์

4.2.1 เกษตรกรโดยทั่วไป

จังหวัดนครสวรรค์ มีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 1,126,971 คน เป็นชาย จำนวน 554,672 คนหรือร้อยละ 49.22 และเป็นหญิงจำนวน 572,299 คน หรือร้อยละ 50.78 สภาพสังคม โดยทั่วไปของจังหวัดนครสวรรค์เป็นสังคมเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ภาษาที่ใช้เป็นภาษาไทยภาคกลางทั่วไป ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมเหมือนคนไทยภาคกลางโดยทั่วไป แต่ยังมีประเพณีท้องถิ่นหรือการเล่นพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง สำหรับในเขตเมืองจะมีคนไทยเชื้อสายจีนเป็นจำนวนมาก ประกอบอาชีพค้าขายทำธุรกิจ และยังคงรักษาประเพณีวัฒนธรรมบางอย่างของจีนไว้เหนียวแน่น จังหวัดนครสวรรค์จึงไม่มีปัญหาในเรื่องความขัดแย้งทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ความเชื่อและวัฒนธรรมประเพณี

4.2.2 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

จังหวัดนครสวรรค์ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการ ในปี 2541 และปี 2542 รวมเกษตรกรเป้าหมาย 241 ราย โดยให้กระจายไปทุกตำบลเพื่อให้เป็นแปลงสาธิตด้วย อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติได้กำหนดให้มีผู้เข้าร่วมโครงการตำบลละไม่เกิน 5 ราย ระยะเวลาที่เหลือในปี 2543 และปี 2544 เป็นการจัดเก็บข้อมูลและดูแลเกษตรกรรายเดิม โดยจัดลำดับความสำคัญของกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มสาธิตทดลอง จะสนับสนุนสรรหน้าให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการขนาดไม่ต่ำกว่าร้อยละ 27 และ ไม่เกินร้อยละ 33 ของพื้นที่เข้าร่วมโครงการ มีจำนวนทั้งสิ้น 85 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มเครือข่ายโครงการ จะสนับสนุนสรรหน้าให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ขนาดไม่เกินร้อยละ 27 ของพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ มีจำนวนทั้งสิ้น 29 คน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มริเริ่มโครงการ เป็นการเกษตรที่ไม่ประสงค์จะขุดหรือขยายสรรหน้าเนื่องจากมีสระอยู่แล้ว มีจำนวนทั้งสิ้น 127 คน

รวมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ ปี 2541-2542 ทั้งสิ้น 241 คน กระจายอยู่ในทุกอำเภอคือ 13 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ สาเหตุที่เน้นให้กลุ่มเป้าหมายในปี 2541 ต้องมีแหล่งน้ำในไร่นาด้วย เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับในปีแรกไม่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการขุดสรรหน้าแต่มีเฉพาะค่าปัจจัยการผลิตสำหรับเกษตรกรจัดหาเองในวงเงินรายละไม่เกิน 5,000 บาท และสำหรับ ในปี 2542 มีการสนับสนุนสรรหน้าให้แก่เกษตรกรในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ข้างต้นด้วย

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชลัษร์รัตน์ เพชรรัตน์ (2545 : 186) “ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่” ของเกษตรกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีพื้นที่ทำการเกษตร เฉลี่ย 14.45 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ของตนเองทั้งหมด ส่วนใหญ่ทำนาเฉลี่ย 6.42 ไร่ สำหรับการได้รับข่าวสาร เรื่องโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่วนใหญ่ได้รับจากสื่อมวลชน คือ โทรทัศน์ หน่วยงานที่ให้คำแนะนำการทำอาชีพเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่วนใหญ่คือสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

ศิวะ ตะเตียนสก (2544: 63-64) ได้ศึกษาปัจจัยที่ผลต่อการยอมรับเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกร อำเภออุซันซ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ผลการวิเคราะห์ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรที่ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนามาก่อน ส่วนกลุ่มที่ยังไม่ได้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ส่วนใหญ่ยังยึดอาชีพการทำนา การได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกร ส่วนใหญ่ ได้รับจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และพบปะกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในระดับปานกลาง หลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่เน้นเกี่ยวกับที่ดินและเงินทุน จำนวนมาก เกษตรกรกลุ่มผู้ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ส่วนใหญ่ตอบ ได้ว่าเป็นคำตอบที่ไม่ถูกต้อง ส่วนที่เน้นเกี่ยวกับการมีรายได้มาก ส่วนใหญ่เกษตรกรกลุ่มผู้ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตอบ ได้ว่าเป็นคำตอบที่ไม่ถูกต้อง หลักการที่เน้นเกี่ยวกับการมีข้าวไว้บริโภคอย่างเพียงพอตลอดปี และการมีน้ำใช้ในฤดูแล้ง ประมาณ ไร่ละ 1,000 ลูกบาศก์เมตร ส่วนใหญ่เกษตรกรผู้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตอบ ได้ว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้อง วัตถุประสงค์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรกลุ่มผู้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ส่วนใหญ่ตอบ ได้ว่าเป็นคำตอบที่ไม่ถูกต้อง ในวัตถุประสงค์ขั้นที่ 1 การติดต่อประสานงานกับแหล่งเงินทุน ส่วนวัตถุประสงค์ขั้นที่ 2 การรวมพลังในรูปของกลุ่มหรือสหกรณ์ เกษตรกรกลุ่มผู้ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ส่วนใหญ่ตอบ ได้ว่า เป็นคำตอบที่ถูกต้อง และวัตถุประสงค์ขั้นที่ 3 การผลิตอาหารให้เพียงพอบริโภคในครัวเรือน เกษตรกรกลุ่มผู้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ส่วนใหญ่ตอบ ได้ว่าเป็นคำตอบที่ไม่ถูกต้อง สำหรับการแบ่งพื้นที่ตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ในสัดส่วน 30:30:30:10 เกษตรกรส่วนใหญ่มีความเข้าใจถูกต้อง ความรู้และประสบการณ์การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้รับความรู้จากการชมรายการ โทรทัศน์และเยี่ยมชมแปลงตัวอย่าง ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้ความรู้จากการฟังรายการวิทยุกระจายเสียง และศึกษาด้วยตนเองในระดับค่อนข้างมาก

เชาวลิต นาคสุวรรณ (2536:56) ศึกษาทัศนคติของเกษตรกรตำบลต่อการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ ของสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันตก, ประเทศไทย พบว่า เกษตรตำบลมีทัศนคติในระดับค่อนข้างสูง เพราะว่าในประเด็น ทัศนคติต่อเนื้อหา นั้นเกษตรกรตำบลเห็นด้วยกับการนิเทศการดำเนินโครงการ และประเด็นทัศนคติต่อการดำเนินการนิเทศนั้น เกษตรตำบลมีความพร้อมที่จะรับฟังเนื้อหาสาระวิชาการที่เจ้าหน้าที่บริหารงานส่งเสริมการเกษตรมา นิเทศงาน

นพมาศ ศรีวรรณกุล (2543: 62) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจ ทำการเกษตรผสมผสานของเกษตรกร อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าเมื่อพิจารณาการวิเคราะห์ปัญหาของเกษตรกร โดยรวม เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.6 ระบุว่าพิจารณาถึงสภาพปัญหาของการทำการเกษตรในการตัดสินใจ ส่วนเกษตรกร ร้อยละ 5.4 ไม่ได้พิจารณาปัญหา

ของการทำการเกษตรในการทำการเกษตรในการตัดสินใจและมีค่าเฉลี่ยรวม 1.82 ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าเกษตรกรมีการวิเคราะห์ปัญหาในการตัดสินใจทำการเกษตร

สิน พันธุ์พินิจ (2543: 96) ได้ศึกษากลยุทธ์การส่งเสริมการเกษตรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับเกษตรกรรายย่อย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พบว่า ระบบการเกษตรของเกษตรกร โดยภาพรวมเกษตรกรประกอบอาชีพเกษตรผสมผสานมากกว่าเกษตรทฤษฎีใหม่ ใช้รูปแบบพืช+พืชมากที่สุด รองลงมาคือ พืช+ประมง เกษตรกรที่ประกอบอาชีพเกษตรผสมผสานทำนา เลี้ยงโคเนื้อ และทำสวนกระชายเป็นส่วนมาก มีเนื้อที่ทำกิจกรรมเกษตรครอบครัวละ 1-5 ไร่ เฉลี่ย 12.76 ไร่ เกษตรกรที่ประกอบอาชีพเกษตรทฤษฎีใหม่ทำนาปีมากกว่านาปรัง มีสระน้ำ (ร้อยละ 96.80) มากกว่าบ่อบาดาล ปลูกไม้ผลคือมะม่วง (ร้อยละ 51.34) มากกว่าข้าว (ร้อยละ 35) ปลูกสมุนไพรและ ไม้ตัดดอก เลี้ยงปศุสัตว์ ประเภทไก่พื้นเมือง เป็ดเนื้อและ โคเนื้อ เลี้ยงสัตว์น้ำ ประเภทปลานิลและปลาตะเพียน มากกว่าสัตว์น้ำอื่นๆ ส่วนมากเกษตรกร ไม่ได้แปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร เมื่อเก็บเกี่ยวแล้วก็นำไปจำหน่ายที่ตลาดนัดในท้องถิ่น จำหน่ายให้กลุ่มแม่บ้าน นายทุนรวมทั้งบริษัท แต่มีความพอใจในราคาผลผลิตที่จำหน่ายน้อย

ปัจจัยสนับสนุนให้เกษตรกรประกอบอาชีพเกษตรทฤษฎีใหม่ประสบความสำเร็จที่สำคัญได้แก่ ความขยัน อดทน และมีวินัย เงินทุน เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ความรู้ด้านการเกษตร และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรรวมทั้งมีการศึกษาดูงานจากฟาร์มที่ประสบผลสำเร็จ

บทพิตร ปริบุญณการ (2538: 65-66) ได้ศึกษากระบวนการตัดสินใจของในการเข้าร่วมโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร จังหวัดอุดรธานี พบว่ากระบวนการตัดสินใจของเกษตรกรประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ ขั้นวิเคราะห์ปัญหา มีผู้ให้ข้อมูลเกินครึ่งเล็กน้อยมีการวิเคราะห์ปัญหาและพิจารณาถึงปัญหาด้านตลาดมากที่สุด รองลงมาคือปัญหาด้านความรู้และวิชาการและด้านการผลิต ส่วนปัญหาด้านปัจจัยการผลิตและเงินทุนไม่ได้นำมาพิจารณา ขั้นพิจารณาค้นหาทางเลือก ร้อยละ 91.21 มีการพิจารณาค้นหาทางเลือก และร้อยละ 8.79 ไม่มีการพิจารณาค้นหาทางเลือก ขั้นประเมินผลทางเลือก ส่วนมากมีการประเมินผลทางเลือก โดยพิจารณาถึงคุณสมบัติของทางเลือกด้านความสอดคล้องเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาคือด้านความสามารถในการทดลอง ด้านการสังเกต ด้านความยุ่งยากและด้านคุณภาพประโยชน์ที่เหนือกว่าตามลำดับและขั้นตอนการตัดสินใจ มีการตัดสินใจตามกระบวนการตัดสินใจ โดยตัดสินใจเลือกปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์มาทดแทนการทำนาในเขตพื้นที่นาไม่เหมาะสมตรงกับชนิดของพืชหรือสัตว์ที่ได้พิจารณาค้นหาทางเลือก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การตัดสินใจต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ มีวิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร กำหนดประชากรที่จะศึกษาคือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดนครสวรรค์ปี 2541 และ 2542 ทั้งหมดทุกอำเภอ จำนวน 241 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 13 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ กลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอร้อยละ 40 ของประชากรที่ศึกษา รวม 100 ราย ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแยกตามอำเภอ

จังหวัด/อำเภอ	ประชากร (ราย)	กลุ่มตัวอย่าง(ราย)
จังหวัดนครสวรรค์		
- อำเภอเมืองนครสวรรค์	11	5
- อำเภอพยุหะคีรี	25	10
- อำเภอท่าตะโก	19	8
- อำเภอชุมแสง	13	5
- อำเภอหนองบัว	16	7
- อำเภอตากฟ้า	3	1
- อำเภอตากลิ	23	10
- อำเภอไพศาลี	27	11
- อำเภอโกรกพระ	15	6

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

จังหวัด/อำเภอ	ประชากร (ราย)	กลุ่มตัวอย่าง(ราย)
- อำเภอเก้าเลี้ยว	19	8
- อำเภอบรรพตพิสัย	18	7
- อำเภอลาดยาว	30	12
- กิ่งอำเภอแม่วงก์	11	5
- กิ่งอำเภอแม่เปิน	2	1
- กิ่งอำเภอชุมตาบง	9	4
รวม	241	100

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (survey research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ชนิดมีโครงสร้างทั้งปลายปิด และปลายเปิด แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดนครสวรรค์ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด มีคำตอบให้เลือกแบบให้เลือกคำตอบเดียว และเติมคำลงในช่องว่าง

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

1) ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกคำตอบเดียว

2) แหล่งความรู้พื้นฐานที่เกษตรกร ได้รับเกี่ยวกับ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกแบบมาตราประมาณค่าของลิเคอร์ท (Likert scale) กำหนดให้แต่ละข้อมีคะแนน 3 ระดับ คือ ระดับความรู้ที่ได้รับมาก 3 คะแนน ระดับความรู้ที่ได้รับปานกลาง 2 คะแนน และระดับความรู้ที่ได้รับน้อย 1 คะแนน

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับเจตนาคิดของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดนครสวรรค์ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกแบบมาตราประมาณค่าของลิเคอร์ท (Likert scale) กำหนดให้แต่ละข้อมีคะแนน 3 ระดับ คือ เห็นด้วยในระดับมาก 3 คะแนน เห็นด้วยในระดับปานกลาง 2 คะแนน และเห็นด้วยในระดับน้อย 1 คะแนน

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือกแบบมาตรฐานค่าของลิเคอร์ท (Likert scale) กำหนดให้แต่ละข้อมีคะแนน 3 ระดับ คือ มีอิทธิพลมาก 3 คะแนน มีอิทธิพลปานกลาง 2 คะแนน และมีอิทธิพลน้อย 1 คะแนน

ตอนที่ 5 แบบสัมภาษณ์ ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบสามารถตอบคำถามได้โดยเสรี (free response)

เกณฑ์การประเมินค่าความรู้ที่ได้รับ ความคิดเห็นและความมีอิทธิพลของตอนที่ 2,3 และ 4 ดังนี้

ช่วงคะแนน 2.34 – 3.00 หมายถึง ความรู้ที่ได้รับมาก เห็นด้วยมาก/มีอิทธิพลมาก

ช่วงคะแนน 1.67 – 2.33 หมายถึง ความรู้ที่ได้รับปานกลาง เห็นด้วยปานกลาง/มีอิทธิพลปานกลาง

ช่วงคะแนน 1.00 – 1.66 หมายถึง ความรู้ที่ได้รับน้อย เห็นด้วยน้อย/มีอิทธิพลน้อย

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์โดยศึกษาจากเอกสารวิชาการ ตำรา บทความ ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อขอข้อเสนอแนะและปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ นำไปตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ และความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) การตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยวิธีการวัดความสอดคล้องภายใน (internal consistency) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปทำการทดลอง (pre-test) กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่ไม่ใช่อำเภอตัวอย่าง จำนวน 20 คน แล้วนำผลที่ได้ไปหาค่าในส่วน of คำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ มาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (coefficient alpha) โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows สำหรับหาความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นรวม = 0.8762 โดยแหล่งความรู้พื้นฐานที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.8585 และเจตนาคิดต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.7515 และได้นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นแล้วจึงนำแบบไปสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ทำหนังสือ ขอความอนุเคราะห์เกษตรกรจังหวัด ในการประสานเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

3.2 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) โดยผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์แล้วสำรวจข้อมูลในภาคสนาม ด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 100 ราย (ในระหว่างวันที่ 21 ธันวาคม 2546 เสร็จสิ้นในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2547)

3.3 การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทั้งเอกสารทางวิชาการ ตำรา บทความวารสาร internet และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ออกไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for windows สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเจตนาของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับขั้น

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับ

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะ โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และการจัดอันดับ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง “การตัดสินใจต่อการเข้าร่วม โครงการเกษตร
ทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์” ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์
ข้อมูลเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการ
เกษตรทฤษฎีใหม่

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตอนที่ 3 เจตนคติต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจก่อนเข้าร่วมโครงการ
เกษตรทฤษฎีใหม่

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 4.1 และ 4.2

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม

n=100						
สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{x}$	S.D.
เพศ						
ชาย	84	84.0				
หญิง	16	16.0				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n=100						
สภาพพื้นฐานทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{x}$	S.D.
อายุ			29	87	53.56	10.66
น้อยกว่า 41 ปี	15	15.0				
41 – 50 ปี	23	23.0				
51 – 60 ปี	36	36.0				
มากกว่า 60 ปี	26	26.0				
สถานภาพสมรส						
โสด	1	1.0				
สมรส	97	97.0				
หย่า,หม้าย	2	2.0				
ระดับการศึกษา						
จบต่ำกว่าภาคบังคับ	43	43.0				
จบการศึกษาภาคบังคับ	44	44.0				
จบชั้นมัธยมศึกษา	13	13.0				
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			2	8	4.2	1.25
น้อยกว่า 3 คน	8	8.0				
3 – 4 คน	54	54.0				
มากกว่า 4 คน	38	38.0				

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นสภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร ดังนี้

1. เพศ พบว่า เกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 84) เป็นเพศชาย ที่เป็นเพศหญิงมีน้อย (ร้อยละ 16)
2. อายุ พบว่า เกษตรกรมีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี มากกว่ากลุ่มอื่น (ร้อยละ 36) รองลงมา อายุมากกว่า 60 ปี (ร้อยละ 26) อายุระหว่าง 41 – 50 ปี (ร้อยละ 23) และอายุน้อยกว่า 41 ปี (ร้อยละ 15) โดยเกษตรกร มีอายุต่ำสุด 29 ปี สูงสุด 87 ปี เฉลี่ย 53.56 ปี
3. สถานภาพสมรส พบว่า เกษตรกรส่วนมาก มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 97) สำหรับ สถานภาพที่มีน้อย ได้แก่ หย่า,หม้าย (ร้อยละ 2) และ โสด (ร้อยละ 1)

4. ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 44) มีระดับการศึกษาเรียนจบภาคบังคับ รองลงมาเรียนจบต่ำกว่าภาคบังคับ (ร้อยละ 43) และเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาหรือสูงกว่า (ร้อยละ 13)

5. สมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 54) มีสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 3 – 4 คน รองลงมา มีสมาชิกมากกว่า 4 คน (ร้อยละ 38) และมีสมาชิกน้อยกว่า 3 คน (ร้อยละ 8) โดยมีสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 2 คน สูงสุด 8 คน เฉลี่ย 4.2 คน

ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

n=100						
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{x}$	S.D.
แรงงานในภาคเกษตร			1	6	2.41	0.94
น้อยกว่า 3 คน	73	73.0				
3 – 4 คน	23	23.0				
มากกว่า 4 คน	4	4.0				
พื้นที่ถือครองทั้งหมดเป็นของตนเอง			5	100	31.73	21.93
ต่ำกว่า 11 ไร่	8	8.0				
11 – 30 ไร่	60	60.0				
31 – 50 ไร่	13	13.0				
มากกว่า 50 ไร่	19	19.0				
พื้นที่เช่า			6	100	6.2	16.32
ต่ำกว่า 11 ไร่	2	10.53				
11 – 30 ไร่	9	47.37				
31 – 50 ไร่	5	26.31				
มากกว่า 50 ไร่	3	15.79				
อาชีพเดิมก่อนเข้าร่วมโครงการ						
ทำนา	64	64.0				
ไร่นาสวนผสม	31	31.0				
อื่นๆ	5	5.0				

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n=100						
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{x}$	S.D.
รายได้รวมทั้งหมดก่อนเข้าร่วมโครงการ			5,000	656,000	125,661.90	117,216.01
น้อยกว่า 50,000 บาท	21	21.0				
50,000 – 100,000 บาท	39	39.0				
มากกว่า 100,000 บาท	40	40.0				
รายได้ในภาคเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการ			2,000	600,000	96,562.90	95,695.40
น้อยกว่า 50,000 บาท	31	31.0				
50,000 – 100,000 บาท	41	41.0				
มากกว่า 100,000 บาท	28	28.0				
รายได้นอกภาคเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการ			5,000	204,000	25,015	38,744.61
น้อยกว่า 50,000 บาท	46	75.41				
50,000 – 100,000 บาท	10	16.39				
มากกว่า 100,000 บาท	5	8.2				
รายจ่ายทั้งหมดก่อนเข้าร่วมโครงการ			5,000	475,000	84,230.50	75,962.71
น้อยกว่า 50,000 บาท	37	37.0				
50,000 – 100,000 บาท	41	41.0				
มากกว่า 100,000 บาท	22	22.0				
รายจ่ายในภาคเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการ			3,000	700,000	54,307.50	81,154.84
น้อยกว่า 50,000 บาท	69	69.0				
50,000 – 100,000 บาท	23	23.0				
มากกว่า 100,000 บาท	8	8.0				
รายจ่ายนอกภาคเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการ			2,000	300,000	36,836	40,539.35
น้อยกว่า 50,000 บาท	77	77.0				
50,000 – 100,000 บาท	20	20.0				
มากกว่า 100,000 บาท	3	3.0				
ภาระหนี้สิน						
ไม่มี	26	26.0				
มี	74	74.0				

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

				n=100		
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{x}$	S.D.
เงินกู้ในระบบ			10,000	500,000	84,536	110,176.73
น้อยกว่า 50,000 บาท	34	45.95				
50,000 – 100,000 บาท	17	22.97				
มากกว่า 100,000 บาท	23	31.08				
เงินกู้นอกระบบ			5,000	200,000	12,680	35,460.29
น้อยกว่า 50,000 บาท	14	66.66				
50,000 – 100,000 บาท	4	19.05				
มากกว่า 100,000 บาท	3	14.29				

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ดังนี้

1. แรงงานในภาคเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 73) มีแรงงานในภาคเกษตร น้อยกว่า 3 คน รองลงมา ระหว่าง 3 - 4 คน (ร้อยละ 23) และมากกว่า 4 คน (ร้อยละ 4)
2. พื้นที่ถือครองทั้งหมดที่เป็นของตนเอง พบว่า เกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 60) มีพื้นที่ถือครองทั้งหมดที่เป็นของตนเอง ระหว่าง 11-30 ไร่ รองลงมา มากกว่า 50 ไร่ (ร้อยละ 19) ระหว่าง 31 - 50 ไร่ (ร้อยละ 13) และมีพื้นที่ถือครองต่ำกว่า 11 ไร่ (ร้อยละ 8) โดยมีพื้นที่ถือครองทั้งหมดของตนเอง ต่ำสุด 5 ไร่ สูงสุด 100 ไร่ เฉลี่ย 31.73 ไร่
3. พื้นที่เช่า พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่เช่า จำนวน 19 ราย มีพื้นที่เช่า ระหว่าง 11 - 30 ไร่ (ร้อยละ 47.37) รองลงมา ระหว่าง 31-50 ไร่ (ร้อยละ 26.31) มากกว่า 50 ไร่ (ร้อยละ 15.79) และต่ำกว่า 11 ไร่ (ร้อยละ 10.53) โดยมีพื้นที่เช่า ต่ำสุด 6 ไร่ สูงสุด 100 ไร่ เฉลี่ย 6.2 ไร่
4. อาชีพเดิมก่อนเข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 64) มีอาชีพทำนา รองลงมา มีอาชีพทำไร่สวนผสม (ร้อยละ 31) และอาชีพอื่นๆ (ร้อยละ 5)
5. รายได้ทั้งหมดก่อนเข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 40) มีรายได้ทั้งหมดก่อนเข้าร่วมโครงการมากกว่า 100,000 บาท รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 50,000 - 100,000 บาท (ร้อยละ 39) และน้อยกว่า 50,000 บาท (ร้อยละ 21) โดยมีรายได้ทั้งหมดต่ำสุด 5,000 บาท สูงสุด 656,000 บาท เฉลี่ย 125,661.9 บาท
6. รายได้ในภาคเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 41) มีรายได้ในภาคเกษตร ระหว่าง 50,000 – 100,000 บาท รองลงมา มีรายได้ไม่น้อยกว่า 50,000 บาท

(ร้อยละ 31) และมีรายได้มากกว่า 100,000 บาท (ร้อยละ 28) โดยมีรายได้ภาคเกษตรต่ำสุด 2,000 บาท สูงสุด 600,000 บาท เฉลี่ย 96,562.9 บาท

7. รายได้นอกภาคเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 75.41) มีรายได้นอกภาคเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการน้อยกว่า 50,000 บาท รองลงมา ระหว่าง 50,000 - 100,000 บาท (ร้อยละ 16.39) และมากกว่า 100,000 บาท (ร้อยละ 8.20) โดยมีรายได้นอกภาคเกษตรต่ำสุด 5,000 บาท สูงสุด 204,000 บาท เฉลี่ย 25,015 บาท

8. รายจ่ายทั้งหมดก่อนเข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 41) มีรายจ่ายทั้งหมดก่อนเข้าร่วมโครงการ ระหว่าง 50,000 – 100,000 บาท รองลงมา น้อยกว่า 50,000 บาท (ร้อยละ 37) และมากกว่า 100,000 บาท (ร้อยละ 22) โดยมีรายจ่ายทั้งหมดต่ำสุด 5,000 บาท สูงสุด 475,000 บาท เฉลี่ย 84,230.5 บาท

9. รายจ่ายในภาคเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 69) มีรายจ่ายในภาคเกษตร น้อยกว่า 50,000 บาท รองลงมา ระหว่าง 50,000 - 100,000 บาท (ร้อยละ 23) และมากกว่า 100,000 บาท (ร้อยละ 8) โดยมีรายจ่ายในภาคเกษตรต่ำสุด 3,000 บาท สูงสุด 700,000 บาท เฉลี่ย 54,307.5 บาท

10. รายจ่ายนอกภาคเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 77) มีรายจ่ายนอกภาคเกษตรน้อยกว่า 50,000 บาท รองลงมา ระหว่าง 50,000 - 100,000 บาท (ร้อยละ 20) และมากกว่า 100,000 บาท (ร้อยละ 3) โดยมีรายจ่ายนอกภาคเกษตรต่ำสุด 2,000 บาท สูงสุด 300,000 บาท เฉลี่ย 36,836 บาท

11. ภาระหนี้สิน พบว่า เกษตรกรส่วนมาก มีภาระหนี้สิน (ร้อยละ 74) และมีเพียงส่วนน้อยที่ไม่มีภาระหนี้สิน (ร้อยละ 26)

12. เงินกู้ในระบบ พบว่า เกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 45.95) กู้เงินในระบบน้อยกว่า 50,000 บาท รองลงมา มากกว่า 100,000 บาท (ร้อยละ 31.08) และระหว่าง 50,000 – 100,000 บาท (ร้อยละ 22.97) โดยมีเงินกู้ในระบบต่ำสุด 10,000 บาท สูงสุด 500,000 บาท เฉลี่ย 84,536 บาท

13. เงินกู้นอกระบบ พบว่า เกษตรกรกู้เงินนอกระบบทั้งหมดเพียง 21 ราย ส่วนมาก กู้เงินน้อยกว่า 50,000 บาท (ร้อยละ 66.66) รองลงมา ระหว่าง 50,000 – 100,000 บาท (ร้อยละ 19.05) และมากกว่า 100,000 บาท (ร้อยละ 14.29) โดยกู้เงินนอกระบบต่ำสุด 5,000 บาท สูงสุด 200,000 บาท เฉลี่ย 12,680 บาท

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ และแหล่งความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับ ดังตารางที่ 4.3 และตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.3 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ความรู้พื้นฐาน	ร้อยละ	
	ตอบถูก	ตอบผิด
1. ความหมายของเกษตรทฤษฎีใหม่	69.0	31.0
2. เกษตรทฤษฎีใหม่เกิดจากแนวคิดใคร	92.0	8.0
3. หลักการสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่	98.0	2.0
4. การแบ่งพื้นที่ดินตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่	69.0	31.0
5. สูตรคร่าวๆ การใช้ที่ดินของเกษตรทฤษฎีใหม่	93.0	7.0
6. ความหมายของ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่	72.0	28.0
7. ช่วงเวลาที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการ	99.0	1.0
8. กระทรวงที่รับผิดชอบแผนปฏิบัติการระยะยาว	99.0	1.0
9. ขั้นตอนการดำเนินงานทฤษฎีใหม่	64.0	36.0
10. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นที่ 1	74.0	26.0
11. วัตถุประสงค์ของ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่	84.0	16.0
12. กลุ่มเป้าหมายโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่	99.0	1.0
13. ประโยชน์ที่ได้จากโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่	100.0	0.0

$\bar{x}$ = คำนำนักคะแนนเฉลี่ย (weighted mean score)

เกณฑ์ประเมินค่า

- ตอบถูกร้อยละ 90 ขึ้นไป = มีความรู้มากที่สุด
- ตอบถูกร้อยละ 80 – 89 = มีความรู้มาก
- ตอบถูกร้อยละ 70 – 79 = มีความรู้ปานกลาง
- ตอบถูกร้อยละ 60 – 69 = มีความรู้น้อย
- ตอบถูกต่ำกว่าร้อยละ 60 = มีความรู้ที่น้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในจังหวัดนครสวรรค์ ส่วนมากมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการมากที่สุด ได้แก่ เรื่องประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ร้อยละ 100) รองลงมา เรื่องช่วงเวลาที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการ กระทรวงที่รับผิดชอบแผนปฏิบัติการระยะยาว และกลุ่มเป้าหมายของโครงการ (ร้อยละ 99) หลักการสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่ (ร้อยละ 98) สูตรคร่าวๆ การใช้ที่ดินของเกษตรทฤษฎีใหม่ (ร้อยละ 93) และเกษตรทฤษฎีใหม่เกิดจากแนวคิดใคร (ร้อยละ 92) ส่วนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการที่มีความรู้มาก ได้แก่ เรื่อง วัตถุประสงค์ของโครงการ สำหรับความรู้พื้นฐานปานกลาง ได้แก่ เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นที่ 1 (ร้อยละ 74) และความหมายของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ร้อยละ 72) ส่วนความรู้พื้นฐานที่มีน้อย ได้แก่ ความหมายของเกษตรทฤษฎีใหม่ การแบ่งพื้นที่ดินตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ (ร้อยละ 69) และขั้นตอนการดำเนินงานทฤษฎีใหม่ (ร้อยละ 64)

ตารางที่ 4.4 แหล่งความรู้พื้นฐานที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

แหล่งความรู้	$\bar{x}$	S.D	ระดับ	
			ระดับ	อันดับ
			n=100	
			ความรู้ที่ได้รับ	
- เกษตรตำบล	2.83	0.40	มาก	1
- วิทยุโทรทัศน์	2.57	0.62	มาก	2
- เกษตรอำเภอ	2.56	0.69	มาก	3
- ประสบการณ์ของตนเองที่ผ่านมา	2.52	0.63	มาก	4
- เกษตรและสหกรณ์จังหวัด	2.48	0.76	มาก	5
- เกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ	2.39	0.65	มาก	6
- วิทยุกระจายเสียง	2.36	0.73	มาก	7
- เพื่อนบ้าน	2.34	0.73	มาก	8
- เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน	2.27	0.79	ปานกลาง	9
- ญาติพี่น้อง	2.25	0.74	ปานกลาง	10
- ผู้นำท้องถิ่น	2.12	0.74	ปานกลาง	11
- ประมงอำเภอ	2.10	0.75	ปานกลาง	12
- ตำรา	2.08	0.73	ปานกลาง	13
- ปศุสัตว์อำเภอ	2.05	0.74	ปานกลาง	14

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

แหล่งความรู้	$\bar{x}$	S.D	n=100	
			ระดับ ความรู้ที่ได้รับ	อันดับ
- เคาทกิจเกษตร	1.83	0.77	ปานกลาง	15
- วารสาร	1.82	0.74	ปานกลาง	16
- หนังสือพิมพ์	1.81	0.73	ปานกลาง	17
- สถาบันการศึกษา	1.68	0.71	ปานกลาง	18
- หน่วยงานภาคเอกชน	1.54	0.70	น้อย	19
รวมเฉลี่ย	2.14	0.70	ปานกลาง	

$\bar{x}$ = คำนวณน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (weighted mean score)

เกณฑ์ประเมินค่า

3.34 – 3.00	ระดับความรู้ที่ได้รับมาก
1.67 – 2.33	ระดับความรู้ที่ได้รับปานกลาง
1.00 – 1.66	ระดับความรู้ที่ได้รับน้อย

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นแหล่งความรู้พื้นฐานที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ดังนี้

แหล่งความรู้พื้นฐานที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ มาจากแหล่งความรู้ที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ประสบการณ์ของตนเองที่ผ่านมา เกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ จากเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง ผู้นำท้องถิ่น ตำรา สื่อมวลชนสถาบันการศึกษา และภาคเอกชน เป็นต้น พบว่าเกษตรกรได้รับแหล่งความรู้จากแหล่งต่างๆ โดยเฉลี่ยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.14) เมื่อพิจารณาแหล่งความรู้พื้นฐานที่เกษตรกรได้รับ พบว่า แหล่งความรู้ที่ได้รับในระดับมาก ได้แก่ เกษตรตำบล ($\bar{x}$ = 2.83) วิทยุโทรทัศน์ ($\bar{x}$ = 2.57) เกษตรอำเภอ ($\bar{x}$ = 2.56) ประสบการณ์ของตนเอง ที่ผ่านมา ($\bar{x}$ = 2.52) เกษตรและสหกรณ์จังหวัด ($\bar{x}$ = 2.48) เกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ ($\bar{x}$ = 2.39) วิทยุกระจายเสียง ($\bar{x}$ = 2.36) และเพื่อนบ้าน ($\bar{x}$ = 2.34) แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับระดับปานกลาง ได้แก่ เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน ($\bar{x}$ = 2.27) ญาติพี่น้อง ($\bar{x}$ = 2.25) ผู้นำท้องถิ่น ($\bar{x}$ = 2.12) ประมง อำเภอ ($\bar{x}$ = 2.10) ตำรา ($\bar{x}$ = 2.08) ปศุสัตว์อำเภอ ($\bar{x}$ = 2.05) เคาทกิจ ($\bar{x}$ = 1.83) วารสาร ($\bar{x}$ = 1.82)

หนังสือพิมพ์ ($\bar{x}= 1.81$) และสถาบันการศึกษา ($\bar{x}= 1.68$) สำหรับแหล่งความรู้ที่ได้รับระดับน้อย
ได้แก่ หน่วยงานภาคเอกชน ($\bar{x}= 1.54$)

ตอนที่ 3 เจตนคติต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเจตนคติต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
ด้วยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับ ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 เจตนคติต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

เจตนคติ	$\bar{x}$	S.D	n=100	
			ระดับ	อันดับ
			ความคิดเห็น	
- เกษตรทฤษฎีใหม่ ทำให้ใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ	2.73	0.49	มาก	1
- เกษตรทฤษฎีใหม่ สามารถลดปัญหาภัยแล้งได้	2.71	0.48	มาก	2
- การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้เกษตรกรมีอาหาร บริโภคอย่างเพียงพอ	2.70	0.48	มาก	3
- เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	2.67	0.51	มาก	4
- เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น	2.60	0.53	มาก	5
- เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้เกษตรกรมีงานทำตลอดทั้งปี	2.60	0.53	มาก	5
- เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศ มั่นคงยิ่งขึ้น	2.40	0.59	มาก	7
- เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้ปัญหาสังคมลดลง	2.38	0.60	มาก	8
- เกษตรทฤษฎีใหม่เน้นการใช้แรงงานภายในครัวเรือน ไม่พึ่งพาเครื่องจักรและอุปกรณ์ภายนอก	2.38	0.61	มาก	8
- เกษตรทฤษฎีใหม่สามารถสร้างรายได้ให้ร่ำรวยขึ้น	2.31	0.61	ปานกลาง	10
รวมเฉลี่ย	2.55	0.54	มาก	

$\bar{x}$ = คำนวณน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (weighted mean score)

เกณฑ์ประเมินค่า

2.34 – 3.00 เห็นด้วยในระดับมาก

1.67 – 2.33 เห็นด้วยในระดับปานกลาง

1.00 – 1.66 เห็นด้วยในระดับน้อย

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นเจตนาคัดต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ทั้งหมดเห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{x}=2.55$) เมื่อพิจารณาเจตนาคัดที่
มีเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ เกษตรทฤษฎีใหม่ ทำให้ใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x}=2.73$)
สามารถลดปัญหาภัยแล้งได้ ($\bar{x}=2.71$) ทำให้เกษตรกรมีอาหารบริโภคอย่างพอเพียง ($\bar{x}=2.70$)
ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ($\bar{x}=2.67$) ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและมีงานทำตลอดทั้งปี ($\bar{x}=2.60$)
ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมั่นคงยิ่งขึ้น ($\bar{x}=2.40$) ทำให้ปัญหาสังคมลดลงและเน้นการใช้
แรงงานภายในครัวเรือนไม่พึ่งพาเครื่องจักรและอุปกรณ์ภายนอก ($\bar{x}=2.38$) ส่วนเจตนาคัดที่เห็นด้วย
ในระดับปานกลาง คือ สามารถสร้างรายได้ให้ร่ำรวยขึ้น ($\bar{x}=2.31$)

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการ
เกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ ด้วยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ
การจัดอันดับ ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรใน
จังหวัดนครสวรรค์

ปัจจัย	$\bar{x}$	S.D.	n=100	
			ระดับ อิทธิพล	อันดับ
ด้านแรงบันดาลใจของโครงการ	2.63	0.52	มาก	1
- เป็นโครงการพระราชดำริ	2.90	0.33	มาก	1
- ความเลื่อมใสศรัทธาต่อโครงการ	2.83	0.45	มาก	2
- เป็นโครงการที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาความยากจน	2.78	0.42	มาก	3
- เป็นโครงการที่มีความเสี่ยงน้อย	2.76	0.43	มาก	4
- เป็นโครงการที่ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.56	0.57	มาก	5
- เป็นโครงการที่ช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจน	2.52	0.59	มาก	6

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ปัจจัย	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	
			ระดับ	อันดับ
			n=100	
			อิทธิพล	
- เป็นโครงการที่ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ที่มีดินน้อย	2.52	0.59	มาก	6
- เป็นโครงการที่ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการวางแผน	2.50	0.59	มาก	8
- สมาชิกมีสิทธิมีส่วนร่วมในโครงการ	2.48	0.59	มาก	9
- เป็นโครงการที่ช่วยเหลือเกษตรกรที่ไม่มีแหล่ง รายได้อื่นนอกจากการประกอบอาชีพเกษตร	2.47	0.61	มาก	10
ด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่	2.61	0.54	มาก	2
- ง่ายต่อการดูแลบำรุงรักษา	2.70	0.46	มาก	1
- สะดวกในการสัญจร	2.63	0.53	มาก	2
- การใช้พื้นที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ	2.61	0.57	มาก	3
- ความสะดวกในการเก็บเกี่ยวผลผลิต	2.56	0.57	มาก	4
- การใช้พื้นที่อย่างเป็นสัดส่วน	2.54	0.58	มาก	5
ด้านโครงการ	2.60	0.58	มาก	3
- หลักการของโครงการชัดเจน	2.73	0.51	มาก	1
- วัตถุประสงค์ของโครงการ	2.73	0.45	มาก	1
- ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ	2.71	0.54	มาก	3
- ปริมาณของโครงการ(ปรัชญา)	2.65	0.61	มาก	4
- แนวทางการดำเนินโครงการชัดเจน	2.41	0.67	มาก	5
- กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการชัดเจน	2.39	0.69	มาก	6
ด้านตัวอย่างของความสำเร็จบุคคลที่เข้าร่วมโครงการ	2.57	0.55	มาก	4
- ความสนใจในครอบครัว	2.71	0.48	มาก	1
- การลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ	2.61	0.53	มาก	2
- ความมั่นคงในอาชีพ	2.58	0.57	มาก	3
- ความก้าวหน้าในการพัฒนาอาชีพ	2.58	0.55	มาก	3
- ความมั่นคงในคุณภาพชีวิต	2.57	0.57	มาก	5
- ความก้าวหน้าในการพัฒนาการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดิน	2.56	0.56	มาก	6
- ความมั่นคงในด้านรายได้	2.50	0.52	มาก	7

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ปัจจัย	$\bar{x}$	S.D.	n=100	
			ระดับ อิทธิพล	อันดับ
- ความสำเร็จในอาชีพ	2.48	0.59	มาก	8
ด้านผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการ	2.52	0.60	มาก	5
- ความอบอุ่นในครอบครัว	2.70	0.50	มาก	1
- ความมั่นคงทางด้านอาหาร	2.63	0.53	มาก	2
- มีน้ำใช้ในฤดูแล้ง	2.62	0.60	มาก	3
- การลดความเสี่ยง	2.61	0.60	มาก	4
- มีความพอเพียงและพึ่งตนเองได้	2.59	0.55	มาก	5
- ลดภาระหนี้	2.50	0.61	มาก	6
- มีงานทำทุกฤดูกาล	2.50	0.63	มาก	6
- มีเงินออม	2.47	0.58	มาก	8
- เพิ่มความมั่นคงด้านเศรษฐกิจรายได้	2.46	0.64	มาก	9
- มีผลผลิตออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง	2.36	0.66	มาก	10
- บุตร/ธิดามีโอกาสศึกษาต่อ	2.33	0.58	ปานกลาง	11
ด้านความพร้อมของเกษตรกร	2.46	0.62	มาก	6
- มีที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเอง	2.62	0.55	มาก	1
- ประสบการณ์เดิมที่มีอยู่	2.59	0.55	มาก	2
- การศึกษา/ความรู้	2.45	0.63	มาก	3
- มีแหล่งน้ำ	2.41	0.64	มาก	4
- มีแรงงานในภาคเกษตร	2.37	0.65	มาก	5
- มีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ	2.33	0.67	ปานกลาง	6
ด้านความหวังของเกษตรกรต่อการเป็นสมาชิกของโครงการ	2.41	0.59	มาก	7
- ความมั่นคงในอาชีพ	2.61	0.51	มาก	1
- ความยั่งยืนในด้านอาชีพ	2.53	0.54	มาก	2
- ความมั่นคงในด้านรายได้	2.49	0.59	มาก	3
- ความมั่นคงในฐานะความเป็นอยู่	2.42	0.52	มาก	4
- ความมั่นคงในด้านการตลาด	2.35	0.59	มาก	5

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ปัจจัย	$\bar{x}$	S.D.	n=100	
			ระดับ อิทธิพล	อันดับ
- ความมั่นคงด้านการเป็นเครือข่าย	2.30	0.67	ปานกลาง	6
- การได้รับการสนับสนุน	2.20	0.69	ปานกลาง	7
- ปัจจัยการผลิตเป็นเงิน 5,000 บาท	2.46	0.70	มาก	1
- ธารน้ำบางส่วน	2.37	0.69	มาก	2
- ธารน้ำเต็มรูปแบบ	2.22	0.69	ปานกลาง	3
- เทคโนโลยีและความรู้	2.06	0.70	ปานกลาง	4
- ด้านพืช	2.66	0.69	มาก	1
- ด้านประมง	2.29	0.69	ปานกลาง	2
- ด้านการพัฒนาที่ดิน	2.27	0.71	ปานกลาง	3
- ด้านปศุสัตว์	2.15	0.64	ปานกลาง	4
- ด้านการแปรรูปสินค้าเกษตร	1.86	0.77	ปานกลาง	5
- ด้านชลประทาน	1.84	0.76	ปานกลาง	6
- ด้านป่าไม้	1.71	0.69	ปานกลาง	7
ด้านสื่อหรือการประชาสัมพันธ์	2.19	0.62	ปานกลาง	8
- วิทยุโทรทัศน์	2.72	0.51	มาก	1
- วิทยุกระจายเสียง	2.43	0.71	มาก	2
- เอกสาร/ตำรา	2.10	0.67	ปานกลาง	3
- หนังสือพิมพ์	1.85	0.61	ปานกลาง	4
- วารสาร	1.84	0.62	ปานกลาง	5
ด้านการถูกชักชวน	2.08	0.71	ปานกลาง	9
- เกษตรตำบล	2.75	0.54	มาก	1
- เกษตรอำเภอ	2.54	0.67	มาก	2
- เกษตรและสหกรณ์จังหวัด	2.41	0.77	มาก	3
- เพื่อนบ้าน	2.41	0.77	มาก	3
- ญาติพี่น้อง	2.17	0.73	ปานกลาง	5
- เจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดิน	2.04	0.71	ปานกลาง	6

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ปัจจัย	$\bar{x}$	S.D.	n=100	
			ระดับ อิทธิพล	อันดับ
- ประมงอำเภอ	1.96	0.65	ปานกลาง	7
- ปศุสัตว์อำเภอ	1.91	0.65	ปานกลาง	8
- ผู้ใหญ่บ้าน	1.86	0.68	ปานกลาง	9
- เกษกึ่งเกษตร	1.83	0.77	ปานกลาง	10
- อบต.	1.74	0.72	ปานกลาง	11
- กำนัน	1.72	0.64	ปานกลาง	12
- สหกรณ์อำเภอ	1.71	0.66	ปานกลาง	13
- เจ้าหน้าที่ รกส.	1.71	0.67	ปานกลาง	13
- เจ้าหน้าที่ชลประทาน	1.52	0.63	น้อย	15
- ครู, อาจารย์จากสถาบันการศึกษา	1.50	0.63	น้อย	16
- เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน	1.48	0.66	น้อย	17
รวมเฉลี่ย	2.52	0.60	มาก	

$\bar{x}$ = คำนวณน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (weighted mean score)

เกณฑ์ประเมินค่า

2.34 – 3.00 ระดับที่มีอิทธิพลมาก

1.67 – 2.33 ระดับที่มีอิทธิพลปานกลาง

1.00 – 1.66 ระดับที่มีอิทธิพลน้อย

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่มีอิทธิพลมาก ($\bar{x}=2.52$) เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลในแต่ละด้านแล้ว พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงบันดาลใจของโครงการ ($\bar{x}=2.63$) รองลงมาคือ ด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ ($\bar{x}=2.61$) ด้านโครงการ ($\bar{x}=2.60$) ด้านตัวอย่างของความสำเร็จบุคคลที่เข้าร่วมโครงการ ($\bar{x}=2.57$) ด้านผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการ ($\bar{x}=2.52$) ด้านความพร้อมของเกษตรกร ($\bar{x}=2.46$) และด้านความหวังของเกษตรกรต่อการเป็นสมาชิกของโครงการ ($\bar{x}=2.41$) ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสื่อหรือการประชาสัมพันธ์ ($\bar{x}=2.19$) และด้านการถูกชักชวน

($\bar{x}=2.08$) โดยรายละเอียดของปัจจัยแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านแรงบันดาลใจของโครงการ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านแรงบันดาลใจของโครงการ ทุกปัจจัยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ เป็นโครงการพระราชดำริ ($\bar{x}=2.90$) ความเลื่อมใสศรัทธาต่อโครงการ ($\bar{x}=2.83$) เป็นโครงการที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาความยากจน ($\bar{x}=2.78$) เป็นโครงการที่มีความเสี่ยงน้อย ($\bar{x}=2.76$) เป็นโครงการที่ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x}=2.56$) เป็นโครงการที่ช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจน ($\bar{x}=2.52$) เป็นโครงการที่ช่วยเหลือผู้มีที่ดินน้อย ($\bar{x}=2.52$) เป็นโครงการที่ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{x}=2.50$) สมาชิกมีสิทธิมีส่วนร่วมในโครงการ ($\bar{x}=2.48$) และเป็นโครงการที่ช่วยเหลือเกษตรกรที่ไม่มีแหล่งรายได้อื่นนอกจากการประกอบอาชีพเกษตร ($\bar{x}=2.47$)
2. ด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ทุกปัจจัยอยู่ในระดับมากทั้งหมด เรียงลำดับดังนี้ ง่ายต่อการดูแลบำรุงรักษา ($\bar{x}=2.70$) รองลงมา สะดวกในการสัญจร ($\bar{x}=2.63$) การใช้พื้นที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x}=2.61$) ความสะดวกในการเก็บเกี่ยวผลผลิต ($\bar{x}=2.56$) และการใช้พื้นที่อย่างเป็นสัดส่วน ($\bar{x}=2.54$)
3. ด้านโครงการ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านโครงการทุกปัจจัยมีอิทธิพลระดับมาก ได้แก่ หลักการของโครงการชัดเจนและวัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน ($\bar{x}=2.73$) ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ($\bar{x}=2.71$) ปณิธานของโครงการ(ปรัชญา) ($\bar{x}=2.65$) แนวทางการดำเนินโครงการชัดเจน ($\bar{x}=2.41$) และกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการชัดเจน ($\bar{x}=2.39$)
4. ด้านตัวอย่างของความสำเร็งบุคคลที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านตัวอย่างของความสำเร็งบุคคลที่เข้าร่วมโครงการ ทุกปัจจัยมีอิทธิพลในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ความสันติสุขในครอบครัว ($\bar{x}=2.71$) รองลงมา เป็นการลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ ($\bar{x}=2.61$) ความมั่นคงในอาชีพและความก้าวหน้าในการพัฒนาอาชีพ ($\bar{x}=2.58$) ความมั่นคงในคุณภาพชีวิต ($\bar{x}=2.57$) ความก้าวหน้าในการพัฒนาการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดิน ($\bar{x}=2.56$) ความมั่นคงในด้านรายได้ ($\bar{x}=2.50$) และความสำเร็ในอาชีพ ($\bar{x}=2.48$)
5. ด้านผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการ ส่วนมากอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ความอบอุ่นในครอบครัว ($\bar{x}=2.70$) ความมั่นคงทางด้านอาหาร ($\bar{x}=2.63$) มีน้ำใช้ในฤดูแล้ง ($\bar{x}=2.62$) การลดความเสี่ยง ($\bar{x}=2.61$) มีความพอเพียงและพึ่งตนเองได้ ($\bar{x}=2.59$) ลดภาระหนี้และมีงานทำทุกฤดูกาล ($\bar{x}=2.50$) มีเงินออม ($\bar{x}=2.47$) เพิ่มความมั่นคงด้านเศรษฐกิจรายได้ ($\bar{x}=2.46$) และมีผลผลิตออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x}=2.36$) และปัจจัยที่มีอิทธิพลปานกลาง ได้แก่ บุตร/ธิดามีโอกาสศึกษาต่อ ($\bar{x}=2.33$)

6. ด้านความพร้อมของเกษตรกร พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านความพร้อมของเกษตรกรในระดับมาก ได้แก่ มีที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเอง ($\bar{x}=2.62$) ประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ ($\bar{x}=2.59$) การศึกษา/ความรู้ ($\bar{x}=2.45$) มีแหล่งน้ำ ($\bar{x}=2.41$) และมีแรงงานในภาคเกษตร ($\bar{x}=2.37$) ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลในระดับปานกลาง ได้แก่ มีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ ($\bar{x}=2.33$)

7. ด้านความหวังของเกษตรกรต่อการเป็นสมาชิกของโครงการ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านความหวังของเกษตรกรต่อการเป็นสมาชิกของโครงการในระดับมาก ได้แก่ ความมั่นคงในอาชีพ ($\bar{x}=2.61$) ความยั่งยืนในด้านอาชีพ ($\bar{x}=2.53$) ความมั่นคงในด้านรายได้ ($\bar{x}=2.49$) ความมั่นคงในฐานะความเป็นอยู่ ($\bar{x}=2.42$) และความมั่นคงในด้านการตลาด ($\bar{x}=2.35$) ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลในระดับปานกลาง ได้แก่ ความมั่นคงด้านการเป็นเครือข่าย ($\bar{x}=2.30$) และการได้รับการสนับสนุน ($\bar{x}=2.20$) เช่น ปัจจัยการผลิตเป็นเงิน 5,000 บาท ราคาน้ำบางส่วน ราคาน้ำเต็มรูปแบบและเทคโนโลยีความรู้ ในด้านต่างๆ อาทิ ด้านพืช ประมง การพัฒนาที่ดิน ปศุสัตว์ การแปรรูปสินค้าเกษตร ชลประทาน และป่าไม้

8. ด้านสื่อและการประชาสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านสื่อและการประชาสัมพันธ์ที่มีระดับมาก ได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ ($\bar{x}=2.72$) และวิทยุกระจายเสียง ($\bar{x}=2.43$) ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลในระดับปานกลาง ได้แก่ สื่อเอกสาร/ตำรา ($\bar{x}=2.10$) หนังสือพิมพ์ ($\bar{x}=1.85$) และวารสาร ($\bar{x}=1.84$)

9. ด้านการถูกชักชวน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านการถูกชักชวนที่มีระดับมาก ได้แก่ เกษตรตำบล ($\bar{x}=2.75$) เกษตรอำเภอ ($\bar{x}=2.54$) เกษตรและสหกรณ์จังหวัดและเพื่อนบ้าน ($\bar{x}=2.41$) ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลระดับปานกลาง ได้แก่ ญาติพี่น้อง ($\bar{x}=2.17$) เจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดิน ($\bar{x}=2.04$) ประมงอำเภอ ($\bar{x}=1.96$) ปศุสัตว์อำเภอ ($\bar{x}=1.91$) ผู้ใหญ่บ้าน ($\bar{x}=1.86$) เภทกิจเกษตร ($\bar{x}=1.83$) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ($\bar{x}=1.74$) กำนัน ($\bar{x}=1.72$) สหกรณ์อำเภอและเจ้าหน้าที่ ธกส. ($\bar{x}=1.71$) สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลในระดับน้อย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ชลประทาน ($\bar{x}=1.52$) ครู, อาจารย์จากสถาบันการศึกษา ($\bar{x}=1.50$) และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ($\bar{x}=1.48$)

**ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจก่อนเข้าร่วมโครงการ
เกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์**

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ โดยการหาค่าร้อยละ และการจัดอันดับ ดังตารางที่ 4.7 และ ตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.7 ปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร
ในจังหวัดนครสวรรค์

n = 100		
ลักษณะของปัญหา	ร้อยละ	อันดับ
ด้านการผลิต		
- แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ไม่เพียงพอ	89.0	1
- ปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ สารเคมีและปุ๋ยเคมีมีราคาสูง	86.0	2
- คินขาดความอุดมสมบูรณ์เนื่องจากใช้ปุ๋ยเคมีมากเกินไป	67.0	3
- มีโรคและแมลงรบกวน	32.0	4
ด้านการตลาด		
- แหล่งรับซื้อผลผลิต ไม่แน่นอน	88.0	1
- ขาดตลาดเกษตรในท้องถิ่น	75.0	2
ด้านราคาผลผลิต		
- ราคาผลผลิตตกต่ำ	82.0	1
- ราคาที่ได้รับ ไม่แน่นอน	70.0	2
ด้านอื่นๆ		
- แรงงานในการเกษตรมีน้อย	39.0	1
- ขาดแหล่งเงินทุนหมุนเวียน	27.0	2
- ขาดไฟฟ้า ถนน และการคมนาคมไม่สะดวก	15.0	3
ด้านการแปรรูปและการรวมกลุ่ม		
- ยังไม่ค่อยมีการรวมกลุ่มที่ชัดเจน	31.0	1
- ขาดความรู้ในการนำผลผลิตในแปลงมาแปรรูป	22.0	2

จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เนื่องจากมีปัญหาในด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านราคาผลผลิต ด้านการแปรรูปและการรวมกลุ่ม และด้านอื่นๆ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าปัญหาที่สำคัญตามลำดับ มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการผลิต พบว่า ปัญหาด้านการผลิตที่มีความสำคัญตามลำดับ คือ ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 89) รองลงมา เป็นปัญหาเรื่องปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ สารเคมีและปุ๋ยเคมี มีราคาสูง (ร้อยละ 86) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์เนื่องจากใช้ปุ๋ยเคมีมากเกินไป (ร้อยละ 67) และมีโรคและแมลงรบกวน (ร้อยละ 32)

2. ด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาดที่สำคัญ คือ แหล่งรับซื้อผลผลิต ไม่แน่นอน (ร้อยละ 88) รองลงมา ขาดตลาดเกษตรในท้องถิ่น (ร้อยละ 75)

3. ด้านราคาผลผลิต พบว่า เกษตรกรมีปัญหาราคาผลผลิตที่สำคัญตามลำดับ คือ ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ ในช่วงที่เก็บเกี่ยว (ร้อยละ 82) รองลงมา ปัญหาราคาที่ได้รับไม่แน่นอน (ร้อยละ 70)

4. ปัญหาด้านอื่นๆ พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านอื่นๆ ที่สำคัญได้แก่ แรงงานในการเกษตรมีน้อย (ร้อยละ 39) รองลงมา ขาดแหล่งเงินทุนหมุนเวียน (ร้อยละ 27) และปัญหาขาดไฟฟ้า ถนน และการคมนาคมไม่สะดวก (ร้อยละ 15)

5. ด้านการแปรรูปและการรวมกลุ่ม พบว่า เกษตรกรมีปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ยังไม่มีการรวมกลุ่มที่ชัดเจน (ร้อยละ 31) รองลงมา เป็นปัญหาการขาดความรู้ในการนำผลผลิตไปแปรรูป (ร้อยละ 22)

ตารางที่ 4.8 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์

ข้อเสนอแนะ	n=100
	ร้อยละ
- สนับสนุนเงินทุนและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน	81.0
- การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร	79.0
- สนับสนุนพันธุ์พืช, ปศุสัตว์ และพันธุ์ปลา	78.0
- หาแหล่งรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน	74.0
- จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ	61.0
- ส่งเสริมให้มีการทำปุ๋ยหมักชีวภาพที่ได้มาตรฐาน	47.0

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n=100	
ข้อเสนอแนะ	ร้อยละ
- อบรมให้ความรู้ในการผลิตและการแปรรูปผลผลิต	38.0
- แนะนำแหล่งเมล็ดพันธุ์พืชที่ดี และการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ	34.0
- เจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้าไปให้ความรู้และเป็นที่ปรึกษาในเรื่องการผลิต	32.0
- จัดทำแปลงสาธิตในชุมชนเพื่อให้เกษตรกรได้ศึกษา	12.0
- มีการรวมกลุ่มกันอย่างชัดเจน	9.0

จากตารางที่ 4.8 พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ สนับสนุนเงินทุนและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน (ร้อยละ 81) รองลงมา การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร (ร้อยละ 79) สนับสนุนพันธุ์พืช , ปศุสัตว์ และพันธุ์ปลา (ร้อยละ 78) หาแหล่งรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน (ร้อยละ 74) จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ (ร้อยละ 61) ส่งเสริมให้มีการทำปุ๋ยหมักชีวภาพที่ได้มาตรฐาน (ร้อยละ 47) อบรมให้ความรู้ในการผลิตและการแปรรูปผลผลิต (ร้อยละ 38) แนะนำแหล่งเมล็ดพันธุ์พืชที่ดี และการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ (ร้อยละ 34) เจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้าไปให้ความรู้และเป็นที่ปรึกษาในเรื่องการผลิต (ร้อยละ 32) จัดทำแปลงสาธิตในชุมชนเพื่อให้เกษตรกรได้ศึกษา (ร้อยละ 12) และมีการรวมกลุ่มกันอย่างชัดเจน (ร้อยละ 9)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การตัดสินใจต่อการเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรใน จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้เสนอประเด็นสำคัญโดยจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ของเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (2) ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (3) เจตนาคิดของเกษตรกรต่อการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (5) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากรเป้าหมายคือเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของจังหวัดนครสวรรค์ ปี 2541 และ ปี 2542 ทั้งหมด จำนวน 241 ราย โดยกำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 40 จากทุกอำเภอ จำนวน 13 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยโดยการสุ่มตามบัญชีรายชื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยมีกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 100 ราย สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีแบบคำถามเป็นแบบปลายเปิดและแบบปลายปิด แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน มีค่าความเชื่อมั่น 0.8762 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เกษตรกรด้วยตนเอง และนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร เกษตรกรผู้ร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่วนมากเป็นเพศชาย ซึ่งมีสถานะเป็นหัวหน้าครอบครัว มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี อายุเฉลี่ย 53.56 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.2 คน มีแรงงานในภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.41 คน มีพื้นที่ถือครองทั้งหมดของตนเองส่วนใหญ่ อยู่ระหว่าง 11 – 30 ไร่ เฉลี่ย 31.73 ไร่ และพื้นที่เช่าระหว่าง 11 – 30 ไร่ เฉลี่ย 6.2 ไร่ อาชีพเดิมของเกษตรกรส่วนมาก มีอาชีพ ทำนา มีรายได้รวมก่อนเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 125,661.9 บาท แบ่งเป็นรายได้ในการเกษตรเฉลี่ย 96,562.9 บาท และรายได้นอกการเกษตรเฉลี่ย 25,015 บาท รายจ่ายรวมก่อนเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 84,230.5 บาท แบ่งเป็นรายจ่ายในการเกษตรเฉลี่ย 54,307.5 บาท และรายจ่ายนอการเกษตรเฉลี่ย 36,836 บาท และภาระหนี้สินเกษตรกรส่วนใหญ่มีภาระหนี้สิน โดยมากมีหนี้สินในระบบ

1.3.2 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความรู้ที่มีมากที่สุดเกี่ยวกับเรื่องประโยชน์ที่ได้จากโครงการ กลุ่มเป้าหมายของโครงการหลักการ ผู้รับผิดชอบ ส่วนเรื่องที่เกษตรกรมีความรู้น้อย จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับขั้นตอนและการแบ่งพื้นที่สำหรับแหล่งความรู้พื้นฐานที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาพบว่า แหล่งความรู้ที่ได้รับระดับมาก ได้แก่ เกษตรตำบล วิทยุโทรทัศน์ เกษตรอำเภอ ประสบการณ์ของตนเองที่ผ่านมา เกษตรและสหกรณ์จังหวัด เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ วิทยุกระจายเสียงและเพื่อนบ้าน แหล่งความรู้ที่ได้รับในระดับน้อย ได้แก่ หน่วยงานภาคเอกชน

1.3.3 เจตนคติของเกษตรกรต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เกษตรกรมีเจตนคติที่เห็นด้วยในระดับมากต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เมื่อพิจารณาพบว่าเจตนคติที่มีระดับความเห็นด้วยมาก คือ เกษตรทฤษฎีใหม่ ทำให้ใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลดปัญหาภัยแล้งได้ ทำให้เกษตรกรมีอาหารบริโภคอย่างพอเพียง ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมั่นคงยิ่งขึ้น เน้นการใช้แรงงานภายในครัวเรือน ไม่พึ่งพาเครื่องจักรและอุปกรณ์ภายนอก ทำให้ปัญหาสังคมลดลงและเจตนคติที่เห็นด้วยในระดับปานกลาง คือ สามารถสร้างรายได้ให้ร่ำรวยขึ้น

1.3.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านสื่อและการประชาสัมพันธ์ ด้านโครงการ ด้านแรงบันดาลใจของโครงการ ด้านตัวอย่างของความสำเร็จบุคคลที่เข้าร่วมโครงการ ด้านการถูกชักชวน

ด้านความพร้อมของเกษตรกร ด้านความหวังของเกษตรกรต่อการเป็นสมาชิกของโครงการ ด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ และด้านผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการ โดยพบว่า ทุกปัจจัยมีอิทธิพลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลในแต่ละด้านแล้ว พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลระดับมากได้แก่ ปัจจัยด้านแรงบันดาลใจของโครงการ รองลงมา ด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ ด้านโครงการ ด้านตัวอย่างของความสำเร็จบุคคลที่เข้าร่วมโครงการ ด้านผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการ ด้านความพร้อมของเกษตรกร และด้านความหวังของเกษตรกรต่อการเป็นสมาชิกของโครงการ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลระดับปานกลางได้แก่ ด้านสื่อหรือการประชาสัมพันธ์ รองลงมา ด้านการถูกชักชวน

1.3.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรกร

ทฤษฎีใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านการผลิต เกี่ยวกับเรื่องแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ไม่เพียงพอ ปัจจัยการผลิตราคาสูง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีโรคและแมลงรบกวน รองลงมาเป็นปัญหาด้านการตลาด เกี่ยวกับเรื่องแหล่งรับซื้อผลผลิตไม่แน่นอน ขาดตลาดเกษตรกรในท้องถิ่น ปัญหาด้านราคาผลผลิต มีปัญหาเกี่ยวกับราคาผลผลิตตกต่ำ ราคาไม่แน่นอน ปัญหาด้านอื่นๆ เกี่ยวกับแรงงานในการเกษตรมีน้อย ขาดแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ขาดไฟฟ้า ถนน และการคมนาคมไม่สะดวก สำหรับปัญหาที่มีน้อยที่สุด คือ ด้านการแปรรูปและการรวมกลุ่ม มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องยังไม่ค่อยมีการรวมกลุ่มที่ชัดเจนและขาดความรู้ในการนำผลผลิตไปแปรรูปแปรรูป สำหรับข้อเสนอแนะ คือ ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนเงินทุนและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน รองลงมาเกี่ยวกับเรื่องการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร การสนับสนุนพันธุ์พืช ปศุสัตว์ และพันธุ์ปลา การหาแหล่งรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน และจัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ

2. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการตัดสินใจต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรกรทฤษฎีใหม่ มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

เกษตรกรที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ของจังหวัดนครสวรรค์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 53.56 ปี มีสถานภาพสมรส เรียนจบการศึกษาภาคบังคับ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.2 คน มีแรงงานในการเกษตรน้อยกว่า 3 คน มีพื้นที่ถือครองของตนเองเฉลี่ย 31.73 ไร่ อาชีพเดิมส่วนใหญ่ทำนา รองลงมา ทำไร่นาสวนผสม จากสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดนครสวรรค์ สอดคล้องกับ สีวะ ตะเถียนศก (2544 : 63) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเกษตรกรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

อำเภอขุนันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ รายงานข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทาง ด้านเศรษฐกิจ ดังนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จบการศึกษาระดับชั้น ป.4/ป.6 สมรสแล้ว เดิมมี อาชีพทำนา มีแรงงานในครัวเรือนน้อยกว่า 3 คน และชลัษร์รัตน์ เพชรรัตน์ (2545 : 185) ศึกษาปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วม โครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ของเกษตรกร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก รายงานว่า เกษตรกร 3 ใน 4 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 51.66 ปี มีสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่แต่งงานอยู่กับคู่สมรส เดิมมีอาชีพทำนาเป็นหลัก ดังนั้นจะเห็นว่าเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการส่วนใหญ่จะมีอายุมากและมีอาชีพทำนา เนื่องจากมีประสบการณ์อยู่บ้างบางส่วนและประกอบ กับการทำนาอย่างเดียวนำค่าใช้จ่ายสูงและมีความเสี่ยงมาก

2.2 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

2.2.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกรในจังหวัด นครสวรรค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมีความรู้มาก สอดคล้องกับ ชลัษร์รัตน์ เพชรรัตน์ (2545 : 191) ความ รู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรที่มีระดับคะแนนสูง จะเข้าร่วม โครงการ เกษตรทฤษฎีใหม่มากกว่าเกษตรกรที่มีความรู้ในระดับคะแนนที่ต่ำ ดังนั้นความรู้ความเข้าใจเกี่ยว กับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จึงมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการของเกษตรกร

2.2.2 แหล่งความรู้พื้นฐานที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่าโดยภาพรวมแหล่งความรู้ที่ได้รับอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับ แหล่งความรู้ที่ได้รับในระดับมาก ได้แก่ เกษตรตำบล วิทยุโทรทัศน์ เกษตรอำเภอ ประสบการณ์ของ ตนเองที่ผ่านมา เกษตรและสหกรณ์จังหวัด เกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ วิทยุกระจายเสียง และ เพื่อนบ้าน สอดคล้องกับ สิ้น พันธุ์พินิจ (2543 : 95) รายงานว่าแหล่งความรู้ที่สำคัญของเกษตรกร คือ พ่อ แม่ หรือบรรพบุรุษ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เพื่อนบ้าน และฟาร์มที่ประสบผลสำเร็จ แต่เกษตรกรได้รับความรู้เพียงระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ ชลัษร์รัตน์ เพชรรัตน์ (2545 : 186) รายงานว่าแหล่งข่าวสาร เรื่องโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่วนใหญ่ได้รับจากสื่อมวลชน คือ โทรทัศน์ หน่วยงานที่ให้คำแนะนำการทำอาชีพเกษตรทฤษฎีใหม่ส่วนใหญ่ คือ สำนักงานเกษตร และสหกรณ์จังหวัด

2.3 เจตนาของเกษตรกรต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ของ เกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ มีความเห็นด้วยในระดับมาก และจากการศึกษารายละเอียด พบว่า เจตนาที่มีความเห็นด้วยในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นในเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่สามารถสร้างรายได้ให้ร่ำรวยขึ้น ซึ่งอยู่ในระดับความเห็นปานกลาง สอดคล้องกับ เชาวลิต นาคสุวรรณ (2536:38) ศึกษาทัศนคติของเกษตรกรตำบลต่อการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลของสำนักงาน

ส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันตก, ประเทศไทย พบว่ามีระดับทัศนคติค่อนข้างสูงต่อการนิเทศงาน โดยมีระดับทัศนคติเฉลี่ย 3.84

2.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม พบว่า ทุกปัจจัยมีอิทธิพลอยู่ในระดับมาก และจากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในแต่ละด้านสามารถเรียงลำดับความสำคัญ คือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลระดับมากได้แก่ ปัจจัยด้านแรงบันดาลใจของโครงการ รองลงมา ด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ ด้านโครงการ ด้านตัวอย่างของความสำเร็จบุคคลที่เข้าร่วมโครงการ ด้านผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการ ด้านความพร้อมของเกษตรกรและด้านความหวังของเกษตรกรต่อการเป็นสมาชิกของโครงการ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลระดับปานกลางได้แก่ ด้านสื่อหรือการประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.4.1 ด้านแรงบันดาลใจของโครงการ ปัจจัยที่มีอิทธิพลในระดับมาก คือ เป็นโครงการพระราชดำริ ความเลื่อมใสศรัทธาต่อโครงการ เป็นโครงการที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นโครงการที่มีความเสี่ยงน้อย เป็นโครงการที่ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นโครงการที่ช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจน เป็นโครงการที่ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ที่มีที่ดินน้อย เป็นโครงการที่ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการวางแผน สมาชิกมีสิทธิมีส่วนร่วมในโครงการ เป็นโครงการที่ช่วยเหลือเกษตรกรที่ไม่มีแหล่งรายได้อื่นนอกจากการประกอบอาชีพเกษตร สอดคล้องกับสิน พันธุ์พินิจ (2543: 82) กล่าวว่า ความพอเพียงด้านสังคม มีความพอเพียงแตกต่างกันในเรื่องความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การมีศักดิ์ศรี การเคารพตนเองและผู้อื่นและการได้รับการยกย่องนับถือเกษตรกรที่ประกอบอาชีพเกษตรทฤษฎีใหม่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกษตรกรที่ประกอบอาชีพเกษตรผสมผสาน อาจเป็นเพราะมีความเลื่อมใสศรัทธาในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานทฤษฎีใหม่ จึงมีความรู้สึกภาคภูมิใจ และสอดคล้องกับ นพมาศ ตรีวรรณกุล (2543: 59) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจทำการเกษตรผสมผสานของเกษตรกรอำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี รายงานว่า เกษตรกรมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเกษตรผสมผสาน โดยเห็นด้วยในระดับมาก จะเห็นได้ว่าแรงบันดาลใจที่เกิดจากความเลื่อมใสศรัทธาต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น เป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุด

2.4.2 ด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในระดับมาก คือ ง่ายต่อการดูแลบำรุงรักษา สะดวกในการสัญจร การใช้พื้นที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ ความสะดวกในการเก็บเกี่ยวผลผลิต และการใช้พื้นที่อย่างเป็นสัดส่วน ซึ่งสอดคล้องกับสิวะ ตะเคียนสก (2544:52) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรอำเภอบุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า เกษตรกรกลุ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่ คอบแบบทดสอบการวัด

ความรู้เกี่ยวกับการแบ่งพื้นที่ตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่ เห็นว่าการแบ่งพื้นที่ตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ ร้อยละ 30:30:30-10 เป็นสระน้ำหรือปลูกข้าวหรือปลูกพืชไร่ไม่ผล

2.4.3 ด้านโครงการ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในระดับมาก คือ หลักการของโครงการชัดเจน วัตถุประสงค์ของโครงการ สอดคล้องกับ ชลชัยรัตน์ เพชรรัตน์ (2545 : 101) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ของเกษตรกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จะมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการ ได้มากกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการ เนื่องจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับการอบรมและความรู้จากสื่อต่างๆ

2.4.4 ด้านตัวอย่างของความสำเร็จบุคคลที่เข้าร่วมโครงการ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในระดับมาก คือ ความสนใจในครอบครัว การลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ ความมั่นคงในอาชีพ ความก้าวหน้าในการพัฒนาอาชีพ ความมั่นคงในคุณภาพชีวิต ความก้าวหน้าในการพัฒนาการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดิน ความมั่นคงในด้านรายได้ และความสำเร็งในอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ สติน พันธุ์พินิจ (2543:66) กล่าวว่า การศึกษาฐานฟาร์มที่ประสบความสำเร็จ เป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกษตรกรประกอบอาชีพเกษตรทฤษฎีใหม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งจะเห็นได้ว่า บุคคลตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการที่ประสบความสำเร็จนั้น มิได้ประสบความสำเร็จแต่เพียงรายได้เพิ่มขึ้นอย่างเดียว แต่ยังประสบผลสำเร็จในด้านครอบครัว โดยอยู่พร้อมเพียงกันทำให้เกิดความสนใจในครอบครัวและมีคุณภาพชีวิตที่ดีอีกด้วย

2.4.5 ด้านผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในระดับมาก คือ ความอบอุ่นในครอบครัว ความมั่นคงทางด้านอาหาร มีน้ำใช้ในฤดูแล้ง การลดความเสี่ยง มีความพอเพียงและพึ่งตนเองได้ ลดภาระหนี้ มีงานทำทุกฤดูกาล มีเงินออม เพิ่มความมั่นคงด้านเศรษฐกิจรายได้ มีผลผลิตออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง และ บุตร/ธิดามีโอกาสศึกษาต่อ ซึ่งสอดคล้องกับ สติน พันธุ์พินิจ (2543: 73) ศึกษาความพอเพียงของเกษตรกรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า เกษตรกรมีความพอเพียงด้านสังคมระดับมาก คือ ความรู้ดีภาคภูมิใจในตนเอง มีศักดิ์ศรี เคารพตนเองและผู้อื่น มีความสัมพันธ์อันดีและความสามัคคีกันของครอบครัวรวมทั้งการพึ่งตนเองได้ และสอดคล้องกับ ชลชัยรัตน์ เพชรรัตน์ (2545 : 101) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ของเกษตรกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ คิดว่ามีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมเมื่อเข้าร่วมโครงการ ดังนั้น ความคิดเกี่ยวกับรายได้เป็นสิ่งที่ทำให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

2.4.6 ด้านความพร้อมของเกษตรกร ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในระดับมาก คือ มีที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ นิศดา ทองคำพันธ์

(2543 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรประกอบกับหลักเกณฑ์ของ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ เกษตรกรต้องมีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยประมาณ 15 ไร่ และเป็นพื้นที่ของตนเอง

2.4.7 ด้านความหวังของเกษตรกรต่อการเป็นสมาชิกของโครงการ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในระดับมาก คือ การได้รับการสนับสนุน เช่น ปัจจัยการผลิตเป็นเงิน 5,000 บาท ทรายน้ำบางส่วน ทรายน้ำเต็มรูปแบบและเทคโนโลยีและความรู้ สอดคล้องกับ ชลย์รัตน์ เพชรรัตน์ (2545 : 115) กล่าวว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและไม่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ต้องการให้ช่วยเหลือทางด้านการตลาด ด้านราคาผลผลิตและด้านเงินทุน เนื่องจากราคาผลผลิตไม่แน่นอน

2.4.8 ด้านสื่อหรือการประชาสัมพันธ์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในระดับมาก คือ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง เอกสาร/ตำรา หนังสือพิมพ์และวารสาร ซึ่งสอดคล้องกับศิวะ ตะเคียนสก (2544:52) กล่าวว่า ระดับวิธีการได้รับความรู้จากการชมรายการวิทยุโทรทัศน์ของเกษตรกร อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นสื่อจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ

2.4.9 ด้านการถูกชักชวน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในระดับมาก คือ เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ เกษตรและสหกรณ์จังหวัด เพื่อบ้าน ญาติพี่น้อง เจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดิน ประมงอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน เลหกิจเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) กำนัน สหกรณ์อำเภอ เจ้าหน้าที่ ธกส. เจ้าหน้าที่ชลประทาน ครูอาจารย์จากสถาบันการศึกษา และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน สอดคล้องกับ ชลย์รัตน์ เพชรรัตน์ (2545 : 163) กล่าวว่า การติดต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐมีบทบาทในการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ และสอดคล้องกับ ทฤษฎีของ Roger and Shoemaker (1971: 185-189) กล่าวว่าคุณลักษณะของผู้ยอมรับวิทยาการใหม่ ว่าผู้ยอมรับวิทยาการก่อนมีการติดต่อกับบุคคลในชุมชนและนอกชุมชนมากกว่าผู้ไม่ยอมรับวิทยาการหรือยอมรับวิทยาการช้า

2.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการตัดสินใจก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

2.5.1 ปัญหา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีปัญหาด้านการผลิตด้านการตลาด ด้านราคาผลผลิต ด้านการแปรรูปและการรวมกลุ่ม และด้านอื่น อย่างไรก็ตาม เกษตรกรบางรายไม่ประสงค์จะบอกปัญหาในทุกๆ ด้านที่ผู้สัมภาษณ์ถาม ปัจจุบันหลังจากที่เกษตรกรเข้าร่วมโครงการแล้วบางรายยังพบปัญหาต่างๆ อยู่ เนื่องจากไม่มีเจ้าหน้าที่ออกติดตามให้คำแนะนำอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ อาจเนื่องจากไม่มีงบประมาณในการติดตามของเจ้าหน้าที่ สอดคล้องกับ ศิวะ ตะเคียนสก (2544:56) กล่าวว่า ปัญหาในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกร

ส่วนใหญ่มีปัญหาแหล่งน้ำไม่เพียงพอตลอดปี และมีปัญหาอื่นๆ เช่น ขาดเงินทุนหมุนเวียน มีโรค และแมลงรบกวน และขาดความรู้ความชัดเจนในด้าน โครงการ และ ซัลยรัตน์ เพชรรัตน์ (2545 : 101) กล่าวว่า ปัญหาในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พบปัญหาที่เกิดจากตลาดขายผลผลิต ไกลจากหมู่บ้าน ถนนเข้าหมู่บ้านไม่สะดวก ราคาผลผลิตตกต่ำเนื่องจากการไม่มีการประกันราคาผลผลิตประกอบกับ พ่อค้าคนกลางกดราคาผลผลิต เกษตรกรไม่สามารถรวมกลุ่มการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ อีกทั้งเกษตรกรยังขาดเงินทุนในการดำเนินงานอีกด้วย

2.5.2 ข้อเสนอแนะ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การสนับสนุนเงินและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร การสนับสนุนพันธุ์พืช ปศุสัตว์ และพันธุ์ปลา หาแหล่งรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ส่งเสริมให้มีการทำปุ๋ยหมักชีวภาพที่ได้มาตรฐาน อบรมให้ความรู้ในการผลิตและการแปรรูปผลผลิต จัดทำแปลงสาธิต ในชุมชน มีการรวมกลุ่มกันอย่างชัดเจน ซึ่งส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับปัญหาที่พบ และสอดคล้องกับ สีน พันธุ์พินิจ (2543:) กล่าวว่า เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะว่า ทางราชการควรจัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้แก่เกษตรกร การทำให้พืชราคาดีและมีการประกันราคาอย่างต่อเนื่อง จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร บริการความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกร รวมทั้งการจัดหาตลาดขายผลผลิตแก่เกษตรกร และ ศิวะ ตะเคียนศก (2544:56) กล่าวว่า ข้อเสนอแนะในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ให้ประสบความสำเร็จ ส่วนใหญ่ควรอบรมความรู้เกษตรทฤษฎีใหม่เพิ่มเติมให้การสนับสนุนพันธุ์ไม้ผลและเงินทุนในการดำเนินการผลิต และควรให้การสนับสนุนเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน

3. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปปรับใช้

3.1.1 เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ควรมีการพิจารณาศักยภาพและความเหมาะสมของเกษตรกรก่อนที่จะนำมาเข้าร่วมโครงการ เพื่อที่จะทำให้การดำเนินโครงการประสบความสำเร็จด้วยดียิ่งขึ้น

3.1.2 เจ้าหน้าที่ ควรจัดทำระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโครงการให้ครอบคลุมครบถ้วน และต้องนำข้อมูล ดังกล่าวมาวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นเพื่อแก้ไขปัญหา ปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้มีผลในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้น

3.1.3 **เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและเกษตรกร ควรร่วมมือกันในลักษณะบูรณาการทางความคิดและการปฏิบัติซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีในการดำเนินงาน พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายเพื่อช่วยพัฒนาการดำเนินงานต่อไป**

3.1.4 **ควรเน้นกระบวนการเสริมสร้างการเรียนรู้ของเครือข่ายเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่**

3.2 **ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำการวิจัยครั้งต่อไป**

3.2.1 **ควรมีการวิจัยในแต่ละจังหวัด** เพื่อทราบถึงการตัดสินใจต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เพราะเกษตรกร แต่ละแห่งมีสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกัน

3.2.2 **ควรมีการวิจัยซ้ำในพื้นที่เดิม** ในกรณีที่เกษตรกรผู้ร่วมโครงการดำเนินงานต่อเนื่องมาแล้วหลาย ๆ ปี เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามโครงการ ทั้งในแง่สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ทั้งนี้เพื่อความมั่นใจต่อการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวและสำหรับใช้เป็นแนวทางประกอบการพิจารณากำหนดโครงการต่างๆ

3.2.3 **ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่** ในแต่ละพื้นที่ สภาพทางภูมิศาสตร์ ความยั่งยืนและคุณภาพชีวิตของเกษตรกร รวมทั้งการวิจัยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกษตรกรในโครงการนำมาใช้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2539) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนาการเกษตรไทย
ที่ระลึกในโอกาสสมหามงคลกาญจนาภิเษก
- _____ . (2541) คู่มือการปฏิบัติงานโครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามแนวพระราชดำริ
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- _____ . (2542) คู่มือการปฏิบัติงานโครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามแนวพระราชดำริ
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- _____ . (2544) กรอบแนวทางการดำเนินงาน โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- _____ . (2546) เกษตรทฤษฎีใหม่ ค้นคืนวันที่ 10 กรกฎาคม 2546 จาก [http://www.moac.go.th
/project_newtheory.htm](http://www.moac.go.th/project_newtheory.htm)
- กระทรวงศึกษาธิการ (2542) ทฤษฎีใหม่ในหลวง ชีวิตที่พอเพียง กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
ร่วมด้วยช่วยกัน
- กรมส่งเสริมการเกษตร การแบ่งอัตราส่วนพื้นที่ 10-20-30-40 ค้นคืนวันที่ 29 กรกฎาคม 2546 จาก
<http://www.doac.go.th/library/html/detail/work/work2.htm>
- เกษตรศาสตร์,มหาวิทยาลัย (2544) ตามรอยพระยุคลบาทสู่เศรษฐกิจพอเพียง: มิติใหม่ของการ
พัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร หนังสือราชสุดาเฉลิมพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระ
ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ปริญญาวิทยาศาสตรคุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
กรุงเทพมหานคร ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์
“การตัดสินใจและขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจ” ค้นคืนวันที่ 29 กรกฎาคม 2546 จาก
<http://www.rin.ac.th/article/leadership/page8.21.htm>
- เฉลิมพงษ์ มีสมนัย (2546) “การตัดสินใจ” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสัมมนาการจัดการทั่วไป
หน่วยที่ 3 หน้า 4 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชลัษณ์ เพชรรัตน์ (2545) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่”
ของเกษตรกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์

- ทองใบ สุกชารี (2542) *ทฤษฎีองค์การ: วิเคราะห์แนวความคิด ทฤษฎี และการประยุกต์* พิมพ์ครั้งที่ 2 อุบลราชธานี ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
- นิสูลดา ทองคำพันธ์ (2543) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดสระบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- บพิตร ปริพัฒน์ (2538) “กระบวนการตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร จังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
- บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2536) *ส่งเสริมการเกษตร* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์สำนักส่งเสริมและฝึกอบรมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- _____ (2544) “แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมการเกษตร” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารการส่งเสริมการเกษตร* หน่วยที่ 2 หน้า 88-93 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- บุญมา ป้านประคิษฐ์ (ม.ม.ป.) *หลักการเกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริ โดยการประยุกต์ทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง* นครปฐม ภาควิชาวิศวกรรมชลประทาน คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน
- “ประเภทการตัดสินใจ” ค้นคืนวันที่ 10 กรกฎาคม 2546 จาก <http://ele.chandra.ac.th>
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520) *ทัศนคติ: การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- ประยูร ศรีประสาธน์ (2544) “การตัดสินใจ” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา* หน่วยที่ 7 หน้า 219-220 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พนามาศ ศรีวรรณกุล (2543) “ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจทำการเกษตรผสมผสานของเกษตรกรอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- พัชรินทร์ ยาระนะ (2537) “ทัศนคติของเกษตรกรชาวเขาที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้: กรณีศึกษาอดอยภูคา อำเภอปัว จังหวัดน่าน” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พัฒนา สุขประเสริฐ (ม.ป.ป.) *เกษตรไทยกับการพัฒนา: มิติของความยั่งยืน* กรุงเทพมหานคร

- พิทยา สิริอานวย (2535) *กลยุทธ์การตัดสินใจไม่ให้พลาด* กรุงเทพมหานคร เอช – เอน การพิมพ์
 พงษ์ดิศ ดิษยบุตรและ โสภณ แยมกลิ่น ค้นวันที่ 20 ธันวาคม 2546 จาก (<http://dpu.2002.dup.ac.th>)
- ไพบุลย์ ช่างเรียง (2520) *สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา* โรงพิมพ์แพร่พิทยา กรุงเทพฯ
- ไพบุลย์ อินทวิชา (2515) *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวัดทัศนคติ* โรงพิมพ์แพร่พิทยา กรุงเทพฯ
- ยุคา รักไทย (2542) *เทคนิคการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ หนังสือชุด “การพัฒนาผู้นำและ
 องค์กร”* กรุงเทพมหานคร เอ็กสเปอร์เน็ท
- โยธิน คินสนนุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวิน (2529) *จิตวิทยาสังคม พิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพมหานคร
 สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ
- รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์ (2533) *เอกสารคำสอนวิชา วศ 306 การวัดทัศนคติเบื้องต้น*
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หน้า 9-10 จ. ชลบุรี
- รศนา อัชชะกิจ (2537) *กระบวนการแก้ปัญหาและตัดสินใจเชิงวิทยาศาสตร์* กรุงเทพมหานคร
 พิมพ์ครั้งที่ 2 โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ราชบัณฑิตยสถาน (2538) *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525* พิมพ์ครั้งที่ 6
 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด
- ราม ป้อมทอง (2541) “กระบวนการตัดสินใจเลือกระบบห้องสมุดอัตโนมัติของผู้บริหารห้องสมุด
 สถาบันอุดมศึกษา” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ
 สารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์
- วัลลพ พรหมทอง (ม.ป.ป.) *เกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ การพัฒนาการเกษตร ชุมการ
 จัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตามแนวพระราชดำริ พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9*
 กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 2 โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- วิจурย์ ดันศิริคงคด (2542) *APH กระบวนการตัดสินใจที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในโลก*
 กรุงเทพมหานคร กราฟฟิค แอนด์ ปริ้นติง เซ็นต์เตอร์
- วันทนีย์ ภูมิภัทราคม และคณะ (2534) *วิเคราะห์เชิงปริมาณ พระนครศรีอยุธยา พิมพ์ครั้งที่ 2*
 เทียนวัฒนา
- วีระพล สุวรรณรัตน์ (2534) *กระบวนการตัดสินใจ* กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 7 ไทยพรีเมียร์
 ปริ้นติง จำกัด
- ศิวะ ตะเคียนศก (2544) “ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร อำเภออุซัน
 จังหวัดศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการ
 เกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ศรีสุรางค์ ทีนะกุล (2542) *การคิดและการตัดสินใจ* กรุงเทพมหานคร บริษัทเวิร์คเวฟ เอ็นดูเคชั่น

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน (ม.ป.ป.) “การดำเนินงานเรื่องทฤษฎีใหม่” ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน (ม.ป.ป.) “เกษตรทฤษฎีใหม่” เพื่อเฉลิมพระเกียรติ

เนื่องในวโรกาส พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ จันทบุรี
สมยศ นาวิกาน (2526) ทฤษฎีองค์การ กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 2 สำนักพิมพ์บรรณกิจ
สาวตรี รังสิภัทร์ (2542) ในความสำเร็จในการเขียนโครงการวิจัย ด้านสังคมศาสตร์

กรุงเทพมหานคร สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
สิน พันธุ์พินิจ (2544) รายงานการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การส่งเสริมการเกษตรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับเกษตรกรรายย่อย ภาคตะวันตกของประเทศไทย สถาบันวิจัยและพัฒนา
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

—————. (2544) การส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพมหานคร รวมสาส์น

สุชา จันท์เอม (2524) จิตวิทยาการศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แพรวพิทยา
สุปัญญา ไชยชาญ (2544) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ฉบับสมบูรณ์ กรุงเทพมหานคร พี.เอ.ดีฟิ่ง
สุวรรณ อุยานันท์ (2540) คำกิริมี้ออาชีพไร่นาสวนผสม กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 2
พินเณศ พรินต์ติ้งเซ็นเตอร์ สำนักพิมพ์มิตซุน

สุเมธ ดันดิเวชกุล (2543) ได้เบื้องพระยุคลบาท พินเณศ พรินต์ติ้ง เซ็นเตอร์ พิมพ์มิตซุน
สำนักงานสถิติจังหวัดนครสวรรค์ (2546) แผนที่จังหวัดนครสวรรค์ ค้นคืนวันที่ 29 กรกฎาคม

2546 จาก <http://www.nsn.go.th/provweb/cwdweb/nksawan/content.htm>

“หลักการสำคัญของ ทฤษฎีใหม่” ค้นคืนวันที่ 27 สิงหาคม 2546 จาก <http://www.Script.co.th>

“หลักการและแนวทางสำคัญของ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่” ค้นคืนวันที่ 29 กรกฎาคม 2546 จาก

http://www.rakbankerd.com/benny/data/introduction/html/NewTheory_king.htm

อรนุช ดีช่วย (2545) “ปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจปรับเปลี่ยนอาชีพของ
เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งกุลาดำในจังหวัดนครนายก” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Hilgard, E.R. (1962) *International to Psychology* New York: Harcourt. Brance and World, Inc.

Roger, E.M. and F.F. Shoemaker. (1971) *Communication of Innovation*. New York :The Free Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือราชการ

สำนักงานเกษตรจังหวัดจ
 วันที่ 26 ม.ค. 2547
 เวลา

ที่ ศธ.0522.23/พิเศษ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
 จังหวัดนนทบุรี 11120

19 มกราคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกนักศึกษาปริญญาโทสำรวจข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

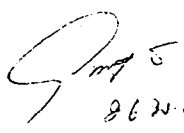
เรียน เกษตรจังหวัดนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ เรื่อง “การตัดสินใจต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร
 ในจังหวัดนครสวรรค์” จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางอรุณ เทียนศรี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชา
 ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์
 เรื่อง “การตัดสินใจต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์” ซึ่งมี
 รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยชะคง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์
 และศาสตราจารย์ ดร.สิน พันธุ์พินิจ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ซึ่งจำเป็นต้องสัมภาษณ์เกษตรกร
 ที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในจังหวัดนครสวรรค์

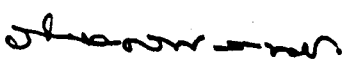

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ไคร่ขอความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา
 ตามสมควร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

เรียน เกษตรจังหวัด
 - 1501องคคณค

 26 ม.ค. 47

ขอแสดงความนับถือ

 (รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยชะคง)
 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
 โทร.0-2503-3577
 โทรสาร.0-2503-3578

 (นายชวน วัลลภศิริ)
 ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์

เลขที่.....

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

เรื่อง

การตัดสินใจต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์คำชี้แจง

ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟัง แล้วผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง [] หน้า
ข้อความที่ต้องการและหรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้เกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

หมู่ที่.....บ้าน.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....2546.....

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

1. เพศ [ ] 1.ชาย [ ] 2.หญิง A1
2. อายุ.....ปี A2
3. สถานภาพการสมรส [ ] 1.โสด [ ] 2.สมรส [ ] 3.หย่า,หม้าย A3
4. ระดับการศึกษา A4
  - [ ] 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ
  - [ ] 2. เรียนต่ำกว่าภาคบังคับ (ป.4/ป.6)
  - [ ] 3. จบการศึกษาภาคบังคับ
  - [ ] 4. จบการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ ระบุ.....
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รวม.....คน A5
  - 6.1 ชาย.....คน A6
  - 6.2 หญิง.....คน A7
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในภาคการเกษตร รวม.....คน A8
  - 6.1 ชาย.....คน A9
  - 6.2 หญิง.....คน A10

7. ลักษณะการถือครองพื้นที่ในการเกษตร
- 7.1 เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ จำนวน.....ไร่ A11
- 7.2 พื้นที่เช่า จำนวน.....ไร่ A12
8. อาชีพเดิมก่อนตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ระบุ..... A13
9. รายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือนในปีก่อนเข้าร่วมโครงการ.....บาท A14
- 9.1 รายได้ในภาคการเกษตร.....บาท A15
- 9.2 รายได้นอกภาคการเกษตร.....บาท A16
10. รายจ่ายรวมทั้งครัวเรือนในปีก่อนเข้าร่วมโครงการ.....บาท A17
- 10.1 รายจ่ายในภาคการเกษตร.....บาท A18
- 10.2 รายจ่ายนอกภาคการเกษตร.....บาท A19
11. ภาระหนี้สิน A20
- 11.1 [ ] ไม่มี
- 11.2 [ ] มี คือ
- 11.2.1 เงินกู้ในระบบ.....บาท A21
- 11.2.2 เงินกู้นอกระบบ.....บาท A22

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตอนย่อยที่ 2.1 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ท่านมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างไร

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลง [] หน้าตัวเลือกที่ท่านเห็นว่าถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

ความรู้พื้นฐาน	รหัส
1. เกษตรทฤษฎีใหม่หมายถึงอะไร..... [] ก. ระบบเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ [] ข. ระบบเกษตรผสมผสาน [] ค. ระบบไร่นาสวนผสม	☐ A23
2. เกษตรทฤษฎีใหม่เกิดจากแนวคิดในข้อใด..... [] ก. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ [] ข. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 [] ค. กระทรวงมหาดไทย	☐ A24
3. ข้อใดคือหลักการสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่ ..... [] ก. มีที่เก็บกักน้ำและใช้น้ำอย่างประหยัด [] ข. มีทุนดำเนินการมาก [] ค. มีที่ดินจำนวนมาก	☐ A25
4. ข้อใดคือการแบ่งพื้นที่ดินตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ถูกต้องที่สุด..... [] ก. แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ สระน้ำ และนาข้าว [] ข. แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ สระน้ำ ,นาข้าว และพืชไร่พืชสวน [] ค. แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ สระน้ำ ,นาข้าว, พืชไร่ พืชสวน และที่อยู่อาศัย	☐ A26
5. ข้อใดคือการแบ่งอัตราส่วนตามสูตรคร่าวๆ การใช้ที่ดินของเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้ถูกต้อง (สระน้ำ:นาข้าว:พืช ไร่พืชสวน:ที่อยู่อาศัย)..... [] ก. 30:30:30:10 [] ข. 10:30:30:30 [] ค. 10:10:10:30	☐ A27

ความรู้พื้นฐาน	รหัส
6. โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึงอะไร..... [] ก. โครงการที่ให้การช่วยเหลือแรงงานที่ว่างงานหรือถูกเลิกจ้างให้มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง [] ข. โครงการช่วยเหลือผู้ประกอบการขนาดใหญ่ [] ค. โครงการลดภาระหนี้สินของเกษตรกร	☐ B 28
7. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ มาดำเนินการในช่วงเวลาใด..... [] ก. เศรษฐกิจรุ่งเรือง [] ข. เศรษฐกิจฟื้นตัว [] ค. เศรษฐกิจชะลอตัว	☐ B29
8. โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในแผนปฏิบัติการระยะยาวใครเป็นผู้รับผิดชอบ... [] ก. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ [] ข. กระทรวงกลาโหม [] ค. กระทรวงมหาดไทย	☐ B30
9. ทฤษฎีใหม่ มีการดำเนินงานกี่ขั้นตอน..... [] ก. 2 ขั้นตอน [] ข. 3 ขั้นตอน [] ค. 4 ขั้นตอน	☐ B31
10. ข้อใด เป็นการดำเนินงานทฤษฎีใหม่ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นที่ 1... [] ก. เกษตรกรรวมพลังในรูปกลุ่ม [] ข. การผลิตแบบพึ่งตนเอง ด้วยวิธีง่าย [] ค. ดัดต่อร่วมมือกับแหล่งเงินและแหล่งพลังงาน	☐ B32
11. โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร..... [] ก. พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น [] ข. พัฒนาประเทศ [] ค. พัฒนาครอบครัว	☐ B33

ความรู้พื้นฐาน	รหัส
12. กลุ่มเป้าหมายของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ คือใคร..... [] ก. กลุ่มแรงงานคีนถิ่นและเกษตรกรทั่วไป [] ข. กลุ่มพ่อค้า [] ค. กลุ่มนักธุรกิจ	☐ B34
13. ประโยชน์ที่ได้จากโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ คืออะไร ..... [] ก. ความพออยู่พอกินสมควรแก่อัตภาพ [] ข. มีแรงงานเพิ่มขึ้น [] ค. มีพื้นที่เพิ่มขึ้น	☐ B35

ตอนย่อยที่ 2.2 แหล่งความรู้พื้นฐานที่เกษตรกรได้รับเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ท่านได้รับแหล่งความรู้พื้นฐานจากแหล่งใดบ้าง

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ (ถูก) ลงในช่องระดับความรู้ที่ได้รับตรงกับความต้องการของท่าน ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

3 = ระดับความรู้ที่ได้รับมาก   2 = ระดับความรู้ที่ได้รับปานกลาง

1 = ระดับความรู้ที่ได้รับน้อย

แหล่งความรู้	ระดับความรู้ที่ได้รับ			รหัส
	มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	
1. เพื่อนบ้าน.....	.....	.....	.....	☐ C36
2. ญาติพี่น้อง.....	.....	.....	.....	☐ C37
3. ผู้นำท้องถิ่น.....	.....	.....	.....	☐ C38
4. เกษตรตำบล.....	.....	.....	.....	☐ C39
5. เภทกิจเกษตร.....	.....	.....	.....	☐ C40
6. เกษตรอำเภอ.....	.....	.....	.....	☐ C41
7. ปศุสัตว์อำเภอ.....	.....	.....	.....	☐ C42
8. ประมงอำเภอ.....	.....	.....	.....	☐ C43
9. เจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน.....	.....	.....	.....	☐ C44
10. เกษตรและสหกรณ์จังหวัด.....	.....	.....	.....	☐ C45
11. ประสบการณ์ของตนเองที่ผ่านมา.....	.....	.....	.....	☐ C46
12. เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ.....	.....	.....	.....	☐ C47
13. สถาบันการศึกษา.....	.....	.....	.....	☐ C48
14. ตำรา.....	.....	.....	.....	☐ C49
15. หนังสือพิมพ์.....	.....	.....	.....	☐ C50
16. วารสาร.....	.....	.....	.....	☐ C51
17. วิทยุกระจายเสียง.....	.....	.....	.....	☐ C52
18. โทรทัศน์, วิทยุ.....	.....	.....	.....	☐ C53
19. ภาคเอกชน.....	.....	.....	.....	☐ C54

ตอนที่ 3 เจตนคติต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ท่านมีเจตนคติต่อเกษตรทฤษฎีใหม่ในเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้อย่างไร

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความต้องการของท่านตามเกณฑ์ต่อไปนี้

3 = เห็นด้วยในระดับมาก 2 = เห็นด้วยในระดับปานกลาง 1 = เห็นด้วยในระดับน้อย

ข้อความ	ระดับความเห็นด้วย			รหัส
	มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	
1. เกษตรทฤษฎีใหม่ สามารถลดปัญหาภัยแล้งได้	.....	.....	.....	☐ D55
2. เกษตรทฤษฎีใหม่ ทำให้ใช้พื้นที่การเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ.....	.....	.....	.....	☐ D56
3. การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้เกษตรกรมีอาหารบริโภคอย่างเพียงพอ.....	.....	.....	.....	☐ D57
4. เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น.....	.....	.....	.....	☐ D58
5. เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้เกษตรกรมีงานทำตลอดทั้งปี.....	.....	.....	.....	☐ D59
6. เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้ปัญหาสังคมลดลง...	.....	.....	.....	☐ D60
7. เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมั่นคงยิ่งขึ้น.....	.....	.....	.....	☐ D61
8. เกษตรทฤษฎีใหม่เน้นการใช้แรงงานภายในครัวเรือน ไม่พึ่งเครื่องจักรและอุปกรณ์ภายนอก	.....	.....	.....	☐ D62
9. เกษตรทฤษฎีใหม่ สามารถสร้างรายได้ให้ร่ำรวยขึ้นได้.....	.....	.....	.....	☐ D63
10. เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน.....	.....	.....	.....	☐ D64

ตอนที่ 4 การตัดสินใจต่อการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัด

นครสวรรค์

ท่านคิดว่าเรื่องใดต่อไปนี้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
ค่าชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ (ถูก) ลงในช่องระดับที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ตามความ
 ต้องการของท่าน ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

3 = มีอิทธิพลมาก 2= มีอิทธิพลปานกลาง 1= มีอิทธิพลน้อย

ประเด็น	ระดับที่มีอิทธิพล			รหัส
	มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	
1. ด้านสื่อหรือการประชาสัมพันธ์				
1.1 เอกสาร/ตำรา	.....	.....	.....	☐ E65
1.2 หนังสือพิมพ์.....	.....	.....	.....	☐ E66
1.3 วารสาร.....	.....	.....	.....	☐ E67
1.3 วิทยุกระจายเสียง.....	.....	.....	.....	☐ E68
1.4 วิทยุ, โทรทัศน์.....	.....	.....	.....	☐ E69
2. ด้านโครงการ				
2.1 หลักการของโครงการชัดเจน.....	.....	.....	.....	☐ E70
2.2 ปริมาณของโครงการ(ปรัชญา)	.....	.....	.....	☐ E71
2.3 วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	.....	.....	.....	☐ E72
2.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ.....	.....	.....	.....	☐ E73
2.3 กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการ ชัดเจน.....	.....	.....	.....	☐ E74
2.4 แนวทางการดำเนิน โครงการชัดเจน.	.....	.....	.....	☐ E75
3. แรงบันดาลใจของโครงการ				
3.1 เป็นโครงการพระราชดำริ.....	.....	.....	.....	☐ E76
3.2 ความเลื่อมใสศรัทธาต่อโครงการ....	.....	.....	.....	☐ E77
3.3 เป็นโครงการที่ชัดเจนในการแก้ ปัญหาความยากจน.....	.....	.....	.....	☐ E78
3.4 เป็นโครงการที่มีความเสี่ยงน้อย	.....	.....	.....	☐ E79

ประเด็น	ระดับที่มีอิทธิพล			รหัส
	มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	
3.5 เป็นโครงการที่ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ.....	.....	.....	.....	☐ E80
3.6 เป็นโครงการที่ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการวางแผน.....	.....	.....	.....	☐ E81
3.7 สมาชิกมีสิทธิมีส่วนร่วมในโครงการ....	.....	.....	.....	☐ E82
3.8 เป็นโครงการที่ช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีที่ดินน้อย.....	.....	.....	.....	☐ E83
3.9 เป็นโครงการที่ช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจน	.....	.....	.....	☐ E84
3.10 เป็นโครงการที่ช่วยเหลือเกษตรกรที่ไม่มีแหล่งรายได้อื่นนอกจากการประกอบอาชีพเกษตร.....	.....	.....	.....	☐ E85
4. ด้านตัวอย่างของความสำเร็บุคคลที่เข้าร่วมโครงการ				
4.1 ความสำเร็จในอาชีพ.....	.....	.....	.....	☐ E86
4.2 ความมั่นคงในอาชีพ.....	.....	.....	.....	☐ E87
4.3 ความก้าวหน้าในการพัฒนาอาชีพ....	.....	.....	.....	☐ E88
4.4 การลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ.....	.....	.....	.....	☐ E89
4.5 ความมั่นคงในด้านรายได้.....	.....	.....	.....	☐ E90
4.6 ความสันติสุขในครอบครัว.....	.....	.....	.....	☐ E91
4.7 ความมั่นคงในคุณภาพชีวิต.....	.....	.....	.....	☐ E92
4.8 ความก้าวหน้าในการพัฒนาการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดิน.....	.....	.....	.....	☐ E93
5. ด้านการถูกชักชวน				
5.1 เกษตรตำบล.....	.....	.....	.....	☐ E94

ประเด็น	ระดับที่มีอิทธิพล			รหัส
	มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	
5.2 เกษกิจเกษตร.....	.....	.....	.....	☐ E95
5.3 เกษตรอำเภอ.....	.....	.....	.....	☐ E96
5.4 ปศุสัตว์อำเภอ.....	.....	.....	.....	☐ E97
5.5 ประมงอำเภอ.....	.....	.....	.....	☐ E98
5.6 สหกรณ์อำเภอ.....	.....	.....	.....	☐ E99
5.7 เกษตรและสหกรณ์จังหวัด.....	.....	.....	.....	☐ E100
5.8 เจ้าหน้าที่ชลประทาน.....	.....	.....	.....	☐ E101
5.9 เจ้าหน้าที่ ร.ก.ส.	.....	.....	.....	☐ E102
5.10 เจ้าหน้าที่ของสถานีพัฒนาที่ดิน	.....	.....	.....	☐ E103
5.11 เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน.....	.....	.....	.....	☐ E104
5.12 ครู,อาจารย์จากสถาบันการศึกษา...	.....	.....	.....	☐ E105
5.13 ผู้ใหญ่บ้าน.....	.....	.....	.....	☐ E106
5.14 กำนัน.....	.....	.....	.....	☐ E107
5.15 อบต.....	.....	.....	.....	☐ E108
5.16 เพื่อนบ้าน.....	.....	.....	.....	☐ E109
5.17 ญาติพี่น้อง.....	.....	.....	.....	☐ E110
6. ด้านความพร้อมของเกษตรกร				
6.1 การศึกษา/ความรู้.....	.....	.....	.....	☐ E111
6.2 มีที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเอง...	.....	.....	.....	☐ E112
6.3 มีแรงงานในภาคเกษตร.....	.....	.....	.....	☐ E113
6.4 มีประสบการณ์เดิมที่มีอยู่.....	.....	.....	.....	☐ E114
6.5 มีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่อง มือ.....	.....	.....	.....	☐ E115
6.7 แหล่งน้ำ.....	.....	.....	.....	☐ E116

ประเด็น	ระดับที่มีอิทธิพล			รหัส
	มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	
7 ด้านความหวังของเกษตรกรต่อการเป็นสมาชิกของโครงการ				
7.1 ความมั่นคงในอาชีพ.....	.....	.....	.....	☐ E117
7.2 ความยั่งยืนในด้านอาชีพ	.....	.....	.....	☐ E118
7.3 ความมั่นคงในฐานะความเป็นอยู่...	.....	.....	.....	☐ E119
7.4 ความมั่นคงในด้านการตลาด.....	.....	.....	.....	☐ E120
7.5 ความมั่นคงในด้านรายได้	.....	.....	.....	☐ E121
7.6 ความมั่นคงด้านการเป็นเครือข่าย...	.....	.....	.....	☐ E122
7.7 การได้รับการสนับสนุน				
7.7.1 ปัจจัยการผลิตเป็นเงิน 5,000 บาท	.....	.....	.....	☐ E123
7.7.2 ธารน้ำบางส่วน.....	.....	.....	.....	☐ E125
7.7.3 ธารน้ำเต็มรูปแบบ.....	.....	.....	.....	☐ E126
7.7.4 เทคโนโลยีและความรู้				
1) ด้านพืช	.....	.....	.....	☐ E127
2) ด้านประมง	.....	.....	.....	☐ E128
3) ด้านการพัฒนาที่ดิน	.....	.....	.....	☐ E129
4) ด้านปศุสัตว์	.....	.....	.....	☐ E130
5) ด้านการแปรรูปสินค้าเกษตร	.....	.....	.....	☐ E131
6) ด้านชลประทาน	.....	.....	.....	☐ E132
7) ด้านป่าไม้	.....	.....	.....	☐ E133
8. ด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่				
8.1 การง่ายต่อการดูแลบำรุงรักษา.....	.....	.....	.....	☐ E134
8.2 การสะดวกในการสัญจร.....	.....	.....	.....	☐ E135
8.3 การใช้พื้นที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ	.....	.....	.....	☐ E136
8.4 การใช้พื้นที่อย่างเป็นสัดส่วน.....	.....	.....	.....	☐ E137
8.5 ความสะดวกในการเก็บเกี่ยวผลผลิต	.....	.....	.....	☐ E138

ประเด็น	ระดับที่มีอิทธิพล			รหัส
	มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	
9. ด้านผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการ	.....	.....	.....	☐ E139
9.1 ความมั่นคงทางด้านอาหาร.....	.....	.....	.....	☐ E140
9.2 ความอบอุ่นในครอบครัว.....	.....	.....	.....	☐ E141
9.3 เพิ่มความมั่นคงด้านเศรษฐกิจรายได้.	.....	.....	.....	☐ E142
9.4 มีน้ำใช้ในฤดูแล้ง.....	.....	.....	.....	☐ E143
9.5 การลดความเสี่ยง.....	.....	.....	.....	☐ E144
9.6 ลดภาระหนี้สิน.....	.....	.....	.....	☐ E145
9.7 มีงานทำทุกฤดูกาล.....	.....	.....	.....	☐ E146
9.8 มีผลผลิตออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง...	.....	.....	.....	☐ E147
9.9 มีเงินออม.....	.....	.....	.....	☐ E147
9.10 บุตร/ธิดามีโอกาสศึกษาต่อ.....	.....	.....	.....	☐ E148
9.11 มีความพอเพียงและพึ่งตนเองได้....	.....	.....	.....	☐ E149

ภาคผนวก ก
เฉลยคำตอบ ตอนย่อยที่ 2.1

เฉลยคำตอบ

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ตอนย่อยที่ 2.1 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

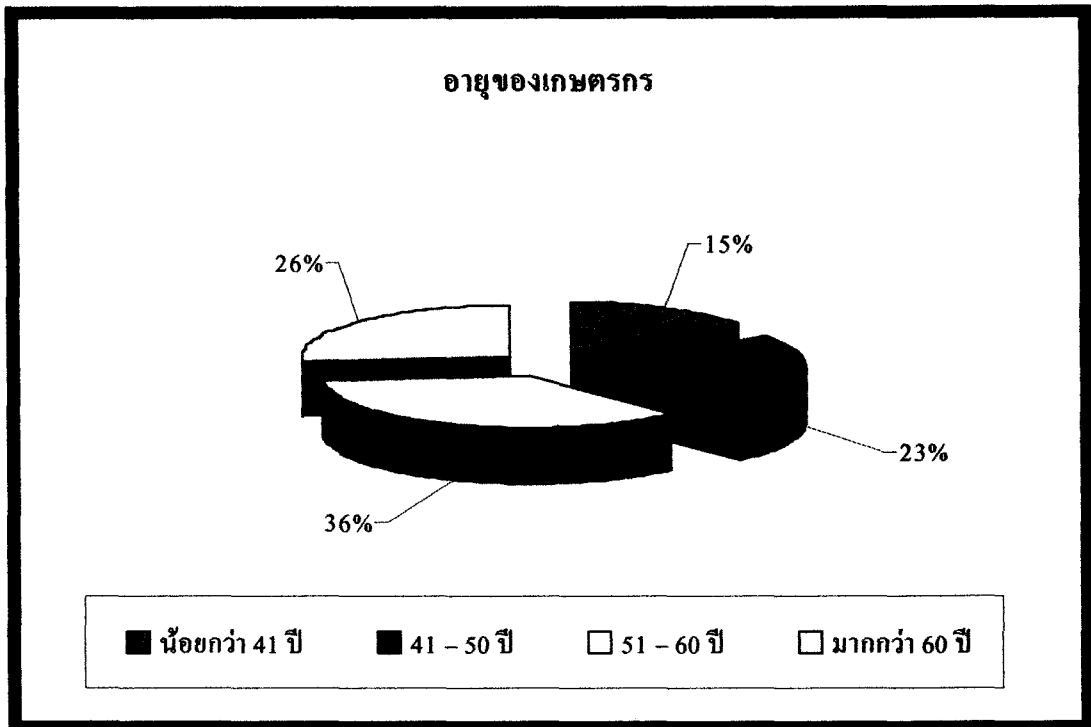
ท่านมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างไร

คำถาม	คำตอบ
ข้อ 1	ก
ข้อ 2	ข
ข้อ 3	ก
ข้อ 4	ค
ข้อ 5	ก
ข้อ 6	ก
ข้อ 7	ค
ข้อ 8	ก
ข้อ 9	ข
ข้อ 10	ข
ข้อ 11	ก
ข้อ 12	ก
ข้อ 13	ก

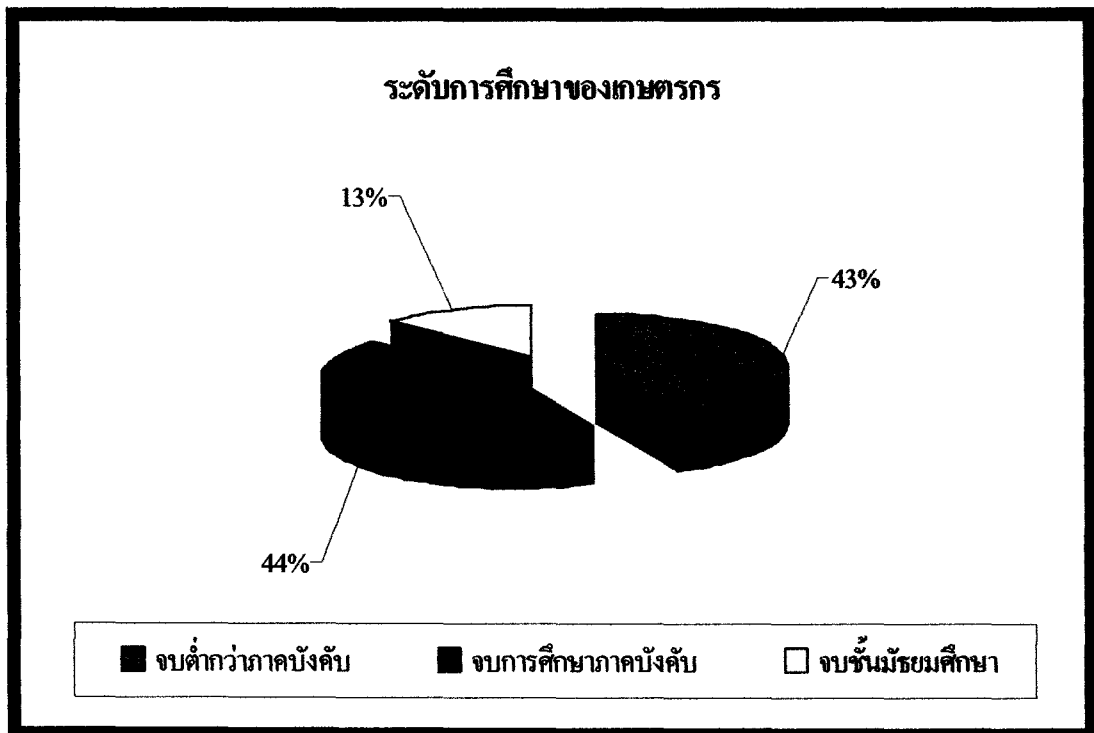

ภาคผนวก ง

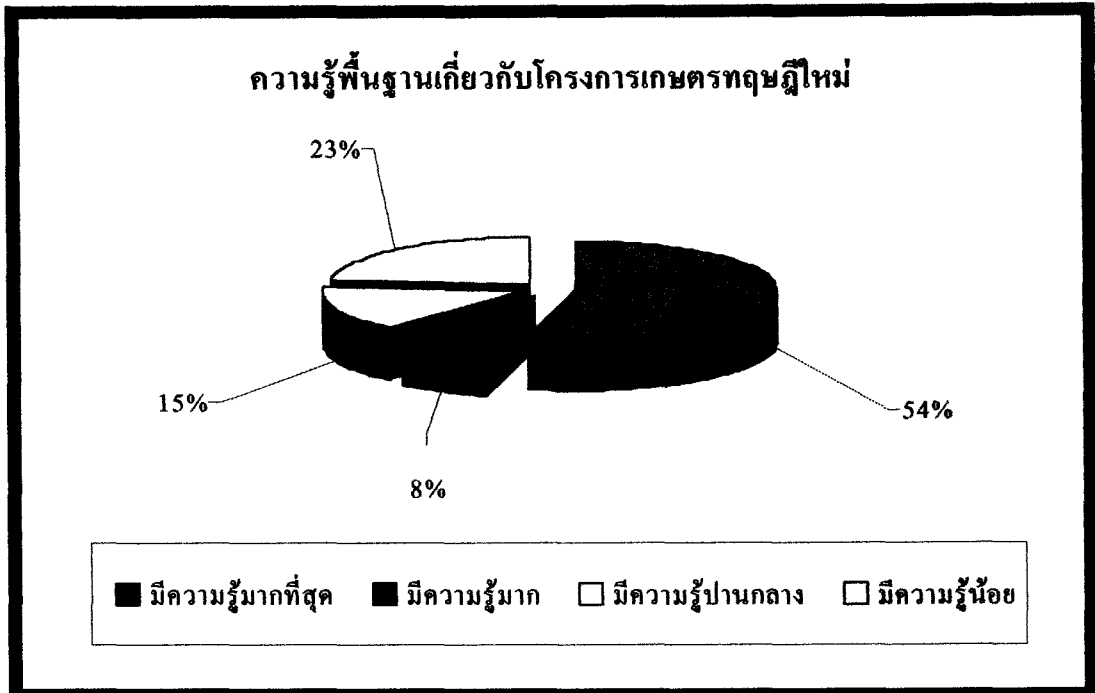
ภาพแผนภูมิสถิติ

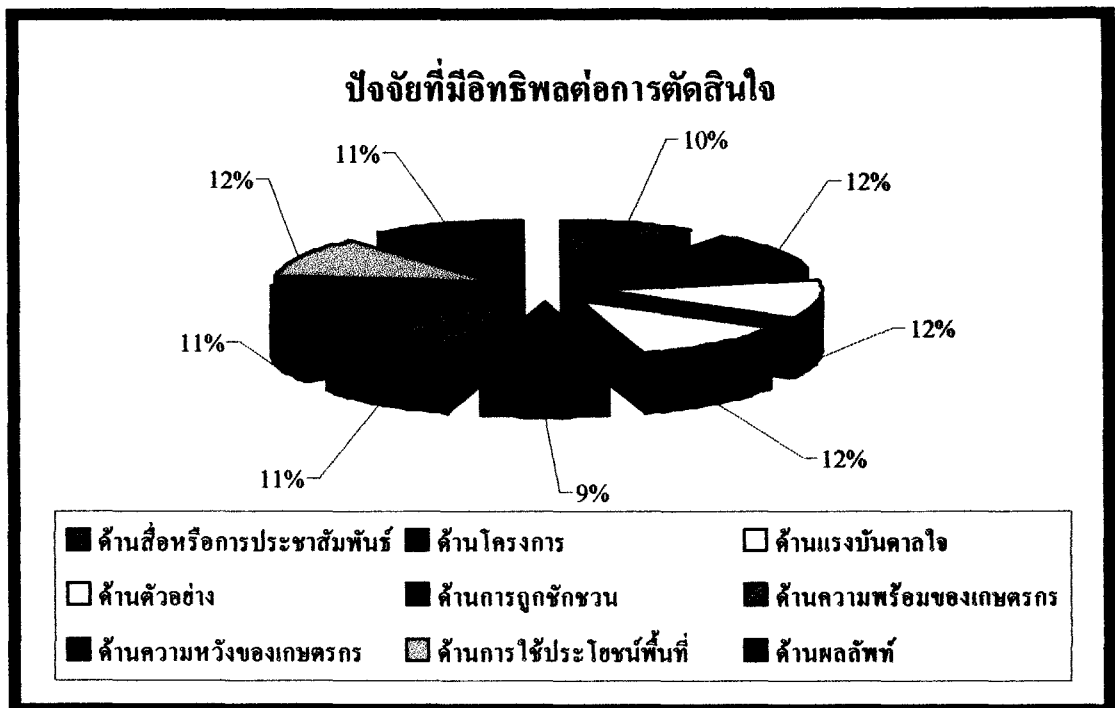
ภาพที่ 1 อายุของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ภาพที่ 2 ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ภาพที่ 3 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ภาพที่ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

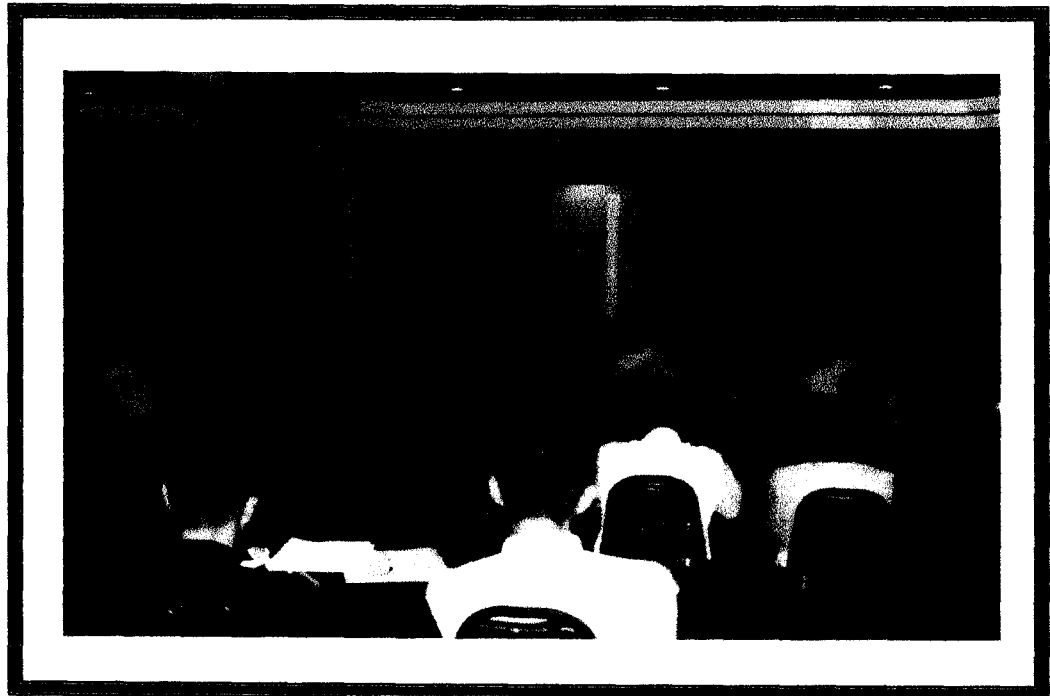
ภาคผนวก ง

ภาพกิจกรรมแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์

ภาพกิจกรรมและแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์

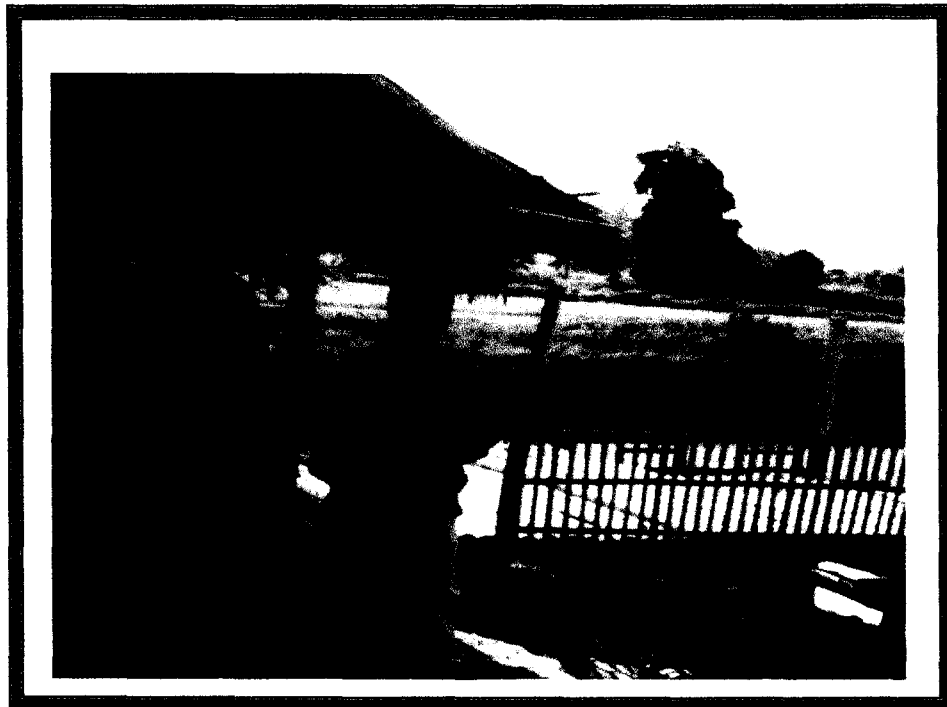
ภาพที่ 1 การประชุมชี้แจงการดำเนินโครงการแก่เจ้าหน้าที่

ภาพที่ 2 การบรรยายลักษณะการดำเนินโครงการแก่เจ้าหน้าที่

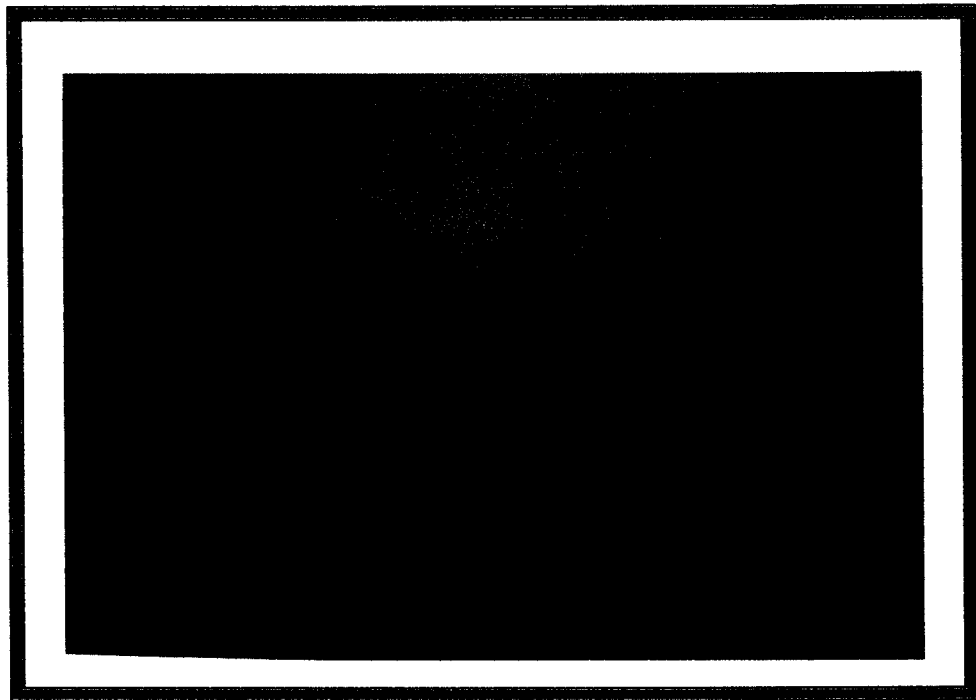

ภาพที่ 3 เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์พาทเกษตรกร
ที่เข้าร่วมโครงการศึกษาดูงานแปลงตัวอย่าง

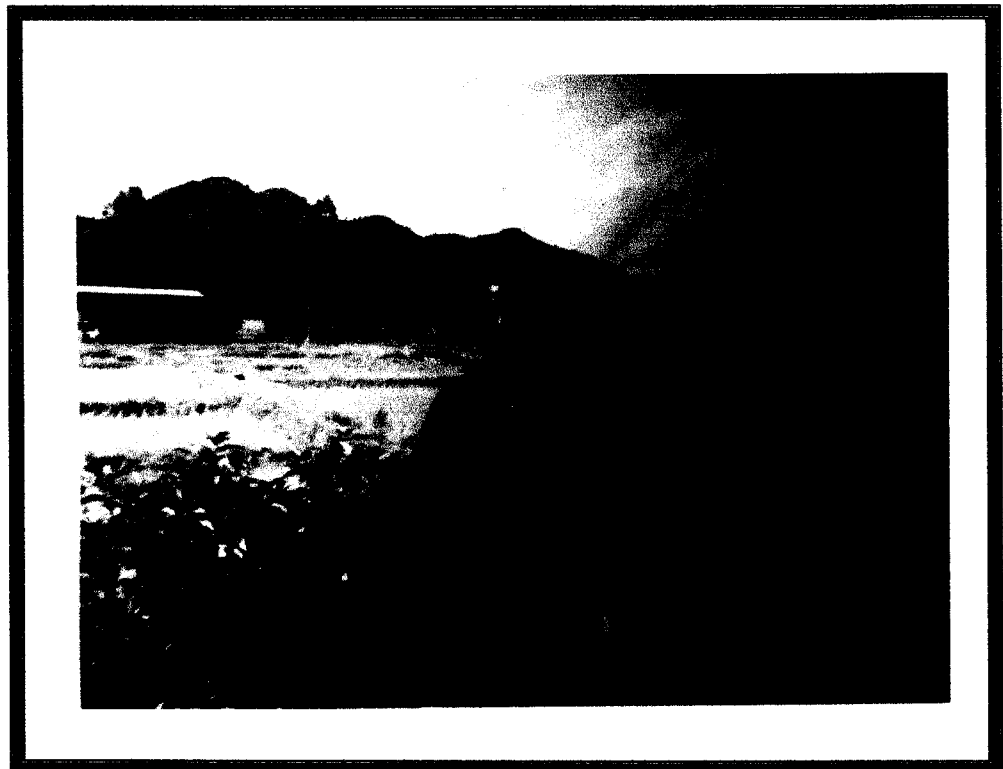

ภาพที่ 4 อดีตผู้อำนวยการกองแผนงานและ โครงการพิเศษ ตรวจสอบแปลงเกษตรกร
ที่เข้าร่วมโครงการ

ภาพที่ 5 ตัวอย่างแปลงเกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการ

ภาพที่ 6 แปลงนาของเกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการ

ภาพที่ 6 ภาพปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรได้รับจากโครงการ

ภาพที่ 8 ภาพสระน้ำที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางอรุณ เทียนศรี
วัน เดือน ปี เกิด	30 ตุลาคม 2509
สถานที่เกิด	อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี
ประวัติการศึกษา	สส.บ. (ส่งเสริมการเกษตร) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2535
สถานที่ทำงาน	ฝ่ายแผนงานพัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6 (หัวหน้างานศูนย์ข้อมูลการเกษตร)